

Narnia: Det fortryllende univers på plejehjem

Et kvalitativt studie af plejehjemsbeboere og nybagte forældres perspektiver på et tværgenerationelt initiativ

Kandidatspeciale

Af Abirami Srivarathan (tfj621)

August 2018

Narnia: The enchanting universe at nursing homes

A qualitative study of nursing home residents' and new parent's perspectives on an intergenerational initiative

Hovedvejleder: Maria Kristiansen

Typografiske enheder (med mellemrum): 238.525 (99,4 normalsider)

Forord

Indeværende speciale er det skriftelige slutprodukt af en rejse ud i specialefeltets verden i perioden februar til august 2018. Jeg vil derfor gerne benytte lejligheden til at takke de mennesker, som har været en del af min rejse. Denne rejse afspejler seks måneders koncentreret opmærksomhed mod initiativet *Leg på Plejehjem* og den oplevede indflydelse på trivsel hos initiativets deltagere. En opmærksomhed der har været mulig, fordi deltagerne har prioriteret at være en del af specialet midt i deres travle hverdag. Jeg ser det som et privilegium, at de deltagende informanter tillod mig at udforske deres livsverden. Der skal således lyde en stor tak til alle mine informanter, foruden dem ville dette speciale ikke være blevet til en realitet. Samtidig ønsker jeg at takke foreningen bag *Leg på Plejehjem*, 'Samværd', herunder Esra Alici Pedersen for det store engagement og støtte under udarbejdelsen af dette speciale. Yderligere ønsker jeg at takke min hovedvejleder Maria Kristiansen for at give mig kompetent, konstruktiv og værdifuld vejledning under denne rejse, hvormed hun har åbnet mine øjne for nye destinationer. Endvidere vil jeg gerne sige tak til Center for Sund Aldring, Københavns Universitet for finansiering af omkostninger forbundet med transport i forbindelse med dataindsamlingen, som led i udarbejdelsen af specialet. Endelig skal der lyde en stor tak til min studieveninde og kollega Andrea Nedergaard Jensen for korrekturlæsning og gode akademiske råd.

Abirami Srivarathan

København, august 2018

”Jamen, altså første gang jeg var til legestue, der var jeg fuldstændig fortryllet af det. *Fuldstændig*. Det var som at være i et helt andet univers, og komme ind til et sted, hvor der var børn, forældre og ældre, der bare sad og havde det *så* godt. De var bare *så* glade, og der var bare sådan en positiv stemning. Og det var bare *så* lækkert. Det var lidt ligesom Narnia, du ved [smiler].” (Simone, nybagt forælder)

Billede: Esra Alici Pedersen ©

Resumé

Baggrund: En aldrende befolkning og relaterede ændringer i befolkningsstrukturen fremsætter nye udfordringer og muligheder for velfærds- og sundhedsydelse. Endvidere har moderne familieformer og alderssegregering ført til et behov for at udvikle initiativer, der fremmer mødet mellem ældre og yngre generationer, og samtidig skaber bedre trivsel. For at adressere denne udfordring har et civilsamfundsdrivet initiativ iværksat tværgenerationelle legestuer målrettet plejehjemsbeboere og småbørnsfamilier i Århus Kommune. Der er således behov for en omfattende forståelse af den oplevede trivselsmæssige indflydelse af sådanne legestuer. **Formål:** Specialet undersøger derfor, hvordan et tværgenerationelt initiativ, *Leg på Plejehjem*, opleves at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst. På baggrund heraf diskuteres potentialer i sådanne initiativer i forhold til at bidrage til sund aldring blandt plejehjemsbeboere. **Metoder:** For at undersøge, hvordan dette initiativ opleves at påvirke trivslen, blev kvalitative metoder herunder observationer (n=10) og semistrukturerede interviews (n=25) anvendt. Det empiriske materiale er blevet analyseret ved brug af aktivitetsteori samt begreber fra succesfuld aldring og sund aldring. **Fund:** Undersøgelsens fund viser ligheder og forskelle i perspektiver på den oplevede indflydelse på trivsel blandt plejehjemsbeboere og småbørnsfamilier. Såvel plejehjemsbeboerne som nybagte forældre opfattede legestuerne som en trivselsfremmende aktivitet, der strukturerede hverdagslivet. De nybagte forældre beskrev yderligere legestuerne som en måde at bygge bro mellem den ældre og yngre generation på, hvilket gav indblik i plejehjemsbeboernes forgangne liv. Den oplevede indflydelse på trivsel er baseret på en gensidig interaktion mellem den ældre og yngre generation, hvor plejehjemsbeboere og nybagte forældre så fælles fordele ved at engagere sig med hinanden på meningsfyldte måder. **Konklusion:** Det er fundet, at plejehjemsbeboere og småbørnsfamilier som deltog i tværgenerationelle legestuer oplevede, at interaktion på tværs af generationer havde en indflydelse på deres trivsel. De tværgenerationelle legestuer gav anledning til meningsfuldt engagement hos plejehjemsbeboerne, hvilket fremhæver potentialet af sådanne initiativer i forhold til at bidrage til sund aldring i en plejehjemskontekst.

Abstract

Introduction: Population ageing and the associated changes in demographic structure poses new challenges and opportunities for social and healthcare services. Furthermore, modern family forms and age segregation contribute to the need for creating initiatives that facilitate the encounter between older and younger generations and simultaneously create better wellbeing. To address this challenge, a civil society driven initiative commenced intergenerational playgroups targeted to nursing home residents and young families in the municipality of Århus. A comprehensive understanding of the perceived influences of intergenerational playgroups on wellbeing is thus needed. **Aim:** This thesis therefore seeks to investigate how an intergenerational initiative, *Play in Nursing Home*, is experienced to affect wellbeing among nursing home residents and young families in everyday life in a nursing home context. Based on this, the thesis will discuss the potential of such intergenerational initiatives towards contributing to healthy ageing. **Methods:** To investigate how this initiative is experienced to affect wellbeing, qualitative methods based on observations (n=10) and semi-structured interviews (n=25) was conducted. The empirical material has been analysed with use of activity theory, concepts of successful ageing and healthy ageing. **Findings:** Findings show similarities and differences in perspectives of the perceived influence on wellbeing among residents and young families. Both residents and new parents perceived the playgroups as a wellbeing promoting activity that structures everyday life. The new parents further described the playgroups as a way of building bridges between the older and younger generation, which provided insights into the lived life of the residents. The impact on wellbeing is based a reciprocal interaction between the older and younger generation, in which residents and new parents perceived mutual benefits in engaging in meaningful ways with each other. **Conclusion:** This thesis found that interaction across generations is perceived to affect the wellbeing of residents and young families participating in intergenerational playgroups at nursing homes. The integrational playgroups provided meaningful engagement for residents emphasising the potential of such initiatives towards contributing to healthy ageing in a nursing home context.

Indholdsfortegnelse

1. INTRODUKTION	10
1.1 Specialets genstandsfelt	10
2. BAGGRUND	12
2.1 Et aldrende samfund	12
2.1.1 Den demografiske udvikling i Danmark	12
2.1.2 Danske plejehjem	13
2.1.3 Danske plejhjemsbeboere	13
2.1.4 Et anderledes perspektiv på aldring	14
2.1.5 Nybagte forældre i Danmark.....	15
2.2 Tværgenerationelle initiativer	16
2.2.1 Det senmoderne samfund, adskillelse i tid og rum samt udlejring af sociale relationer.....	16
2.2.2 Udviklingen af tværgenerationelle initiativer	17
2.2.3 Leg på Plejehjem.....	18
2.2.4 Tværgenerationelle legestuers betydning for trivsel.....	18
2.3 Problemformulering	19
2.4 Specialets opbygning.....	20
2.5 Begrebsafklaring.....	20
3. TEORETISK RAMME	22
3.1 Aktivitetsteori.....	22
3.2 Succesfuld aldring.....	23
3.3 Sund aldring	24
3.3.1 Funktionsdygtighed.....	25
3.3.2 Sund aldring i en lokalsamfundskontekst	26
3.4 Anvendelsen af specialets teoretiske ramme	27
4. METODE	28
4.1 Valg af forskningsdesign	28
4.2 Litteratur	29

4.2.1 Anvendt litteratur	29
4.3 Det kvalitative perspektiv.....	29
4.4 Valg af felt.....	30
4.4.1 Afgrænsning i tid og sted i deltagernes livsforløb	31
4.5 Adgang til felt	31
4.5.1 Adgang og kontakt til plejehjem	32
4.6 Rekruttering af informationer.....	32
4.6.1 Inklusionskriterier for informanter.....	32
4.6.2 Rekruttering af informanter gennem gatekeepere.....	33
4.7 Deltagerobservation	34
4.7.1 Observationsguide.....	35
4.8 Interview	36
4.8.1 Det semistrukturerede interview	36
4.8.2 Interviewguide	37
4.8.3 Interviewsituationen.....	38
4.9 Analytisk bearbejdning	39
4.10 For forståelse og positionering i felten	41
4.11 Forskningsetiske overvejelser	43
4.11.1 Anmeldelse til Datatilsynet.....	43
4.11.2 Informeret samtykke og anonymitet	44
4.11.3 Situationel etik	45
5. FUND	46
5.1 Fremstilling af fund	47
5.2 Bevæggrunde for deltagelse	49
5.2.1 En aktivitet i hverdagslivet	49
5.2.2 At bygge bro mellem generationer.....	52
5.2.3 Social ansvarlighed	54
5.2.4 Sammenfatning for afsnittet.....	57
5.3 Den oplevede indflydelse på trivsel	57
5.3.1 Interaktion på tværs af generationer.....	57
5.3.2 De magiske øjeblikke.....	59

5.3.3 Refleksioner om udbytte af legestuerne	62
5.3.4 Sammenfatning for afsnittet	66
5.4 Nye positioner og handlemuligheder	67
5.4.1 Forestillinger om livet på plejehjem	67
5.4.2 Åbne plejehjem op for lokalsamfundet	69
5.4.3 At få øjnene op for plejhjemsbeboernes livserfaring	70
5.4.4 Sammenfatning for afsnittet	74
5.5 Opsamling	74
6. DISKUSSION	76
6.1 Diskussion af fund	76
6.1.1 Hvilke perspektiver har plejhjemsbeboere og nybagte forældre på Leg på Plejehjem i relation til bevæggrunde for deres deltagelse?	76
6.1.2 Hvorvidt og hvordan oplever plejhjemsbeboere og nybagte forældre, at Leg på Plejehjem har indflydelse på deres trivsel i hverdagslivet?	78
6.1.3 Hvorvidt nye positioner og handlemuligheder skabes for plejhjemsbeboere igennem Leg på Plejehjem, og i så fald hvilke?	82
6.2 Diskussion af metode	85
6.2.1 Den kvalitative metode	86
6.2.2 Det kvalitative interview	87
6.2.3 At forske i et felt fyldt med uskrevne regler	89
6.2.4 Min identitet på plejehjemmet	91
6.2.5 Adgang til felt samt rekruttering af informanter og plejehjem	92
6.2.6 Ethiske problemstillinger	94
7. IMPLIKATIONER FOR POLICY, PRAKSIS OG FORSKNING	97
7.1 Policy	97
7.2 Praksis	98
7.3 Forskning	99
8. KONKLUSION	101
9. LITTERATUR	102
10. BILAGSOVERSIGT	110
Bilag 1: Informationsbrev	110

Bilag 2: Observationsguide	110
Bilag 3: Interviewguide til plejhjemsbeboere	110
Bilag 4: Interviewguide til nybagte forældre.....	110
Bilag 5: Interviewguide til ansatte på plejhjem.....	110
Bilag 6: Interviewguide til initiativtager.....	110
Bilag 7: Retningslinjer for transskription	110
Bilag 8: Oversigt af tematisk netværksanalyse	110
Bilag 9: Samtykkeerklæring	110

1. Introduktion

Dette speciale omhandler det levede liv og de meningsfulde øjeblikke, som kan skabes i mødet mellem mennesker på tværs af generationer, med plejehjem som den fysiske ramme for mødet. De sundhedsfremmende betydninger af sådanne møder, er hidtil ikke blevet belyst i tilstrækkeligt omfang indenfor folkesundhedsvidenskaben.

1.1 Specialets genstandsfelt

Jeg har i indeværende speciale fokuseret på en form for tværgenerationelt møde, som kan have indflydelse på plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel. Specialet tager sit udgangspunkt i *Leg på Plejehjem*, et tværgenerationelt initiativ baseret på civilsamfundsengagement. Initiativet afvikles på 10 århusianske plejehjem, og aktiviteterne består af legestue samt baby-ældre-rytmik. Legestuerne fungerer som et sted, hvor mindre børn sammen med deres forældre mødes og leger sammen. Det tværgenerationelle møde rummer mange potentialer, der er oplagte at belyse med et folkesundhedsvidenskabeligt perspektiv.

En demografisk udvikling af vedvarende lav fødselshyppighed samt en længere forventet levetid har ændret befolkningsstrukturen verden over (Chatterji, Byles, Cutler, Seeman, & Verdes, 2015; K. Christensen, Doblhammer, Rau, & Vaupel, 2009; Lee & Mason, 2014). En væsentlig ændring er den markante overgang til en langt ældre befolkningsstruktur, hvormed andelen af den ældste populationsgruppe er stigende (Chatterji et al., 2015; K. Christensen et al., 2009; Lee & Mason, 2014). Denne udvikling har ført til en voksende ældrepopulation på plejehjem. Danske plejehjem har gennem en lang årrække været genstand for kritik på forskellige samfundsniveauer herunder nyhedsmedier, politisk og via enkeltstående borgere (Bøgeholmlund, 2016; F. Pedersen, 2016a, 2016b). I denne forbindelse er særligt manglen på aktiviteter samt inddragelse af plejehjemsbeboere i hverdagslivet på plejehjem et omdiskuteret emne (Bøgeholmlund, 2016; F. Pedersen, 2016b, 2016a). Som sted rummer plejehjem en befolkningsgruppe, der ofte portrætteres som samfundets mest svage og sårbare gruppe i henhold til deres socioøkonomiske position samt fysiske og mentale sundhed (Niclasen, Lund, Obel, & Larsen, 2017; Rostgaard, Brünner, & Fridberg, 2012; Ældrekommissionen, 2012). Derfor er det interessant at se nærmere på, hvorvidt et tværgenerationelt initiativ kan have en indflydelse på trivsel blandt plejehjemsbeboere. Plejehjemmet danner for mange mennesker rammerne for det fysiske sted, hvor livets afslutning indtræffer. I den sammenhæng, kan mødet på tværs af generationer udfordre dette, hvor eksempelvis *Leg på Plejehjem* også rummer et aspekt af livets begyndelse, da initiativet bringer nybagte forældre og deres spædbørn ind på plejehjemmene. Nybagte forældre kan opleve en

følelse af ensomhed, som et resultat af den - for mange - livsændrende begivenhed, at få et barn (Svendsen, Sjöberg Brixval, & Holstein, 2012). Det kan være særligt udfordrende at vænne sig til en anderledes hverdagsrytme som midlertidigt hjemmegående. Dette kan vanskeliggøres af den manglende interaktion med andre mennesker under den nye livsfase som forælder (Svendsen et al., 2012). Dermed argumenterer jeg her for, at det tværgenerationelle møde er et relevant felt indenfor folkesundhedsvidenskaben. Yderligere, at der ud fra et folkesundhedsmæssigt perspektiv er behov for øget fokus på såvel plejhjemsbeboere og nybagte forældre i et sundhedsfremme- og forebyggelsesrelateret øjemed.

Det efterfølgende kapitel vil give et indblik i baggrunden for specialets forskningsfelt og kontekst, herunder hvorfor tværgenerationelle initiativer rettet mod plejhjemsbeboere og nybagte forældre udgør en folkesundhedsvidenskabelig problemstilling, hvordan initiativer på tværs af generationer bringer ellers så adskilte generationer sammen, samt potentialer i tværgenerationelle initiativer for sund aldring på plejehjem. Afslutningsvis vil kapitlet indeholde specialets problemformulering herunder forskningsspørgsmål, samt et afsnit vedrørende specialets opbygning og dernæst en begrebsafklaring.

2. Baggrund

For at sætte rammen om indeværende speciale vil dette kapitel beskrive nogle grundlæggende omstændigheder ved et aldrende samfund, plejehjem herunder plejehjemsbeboere, nybagte forældre i Danmark samt civilsamfundsdrivne tværgenerationelle initiativer.

2.1 Et aldrende samfund

Et aldrende samfund afspejler en samfundsudvikling, hvormed befolkningens levetid øges, mens fødselshyppigheden falder (Chatterji et al., 2015; K. Christensen et al., 2009; Lee & Mason, 2014; United Nations, 2015). Denne samfundsudvikling fører til en ændret befolkningssammensætning bestående af et stigende antal ældre sammenlignet med antallet af børn og unge samt antallet af personer i den erhvervsdygtige alder (Chatterji et al., 2015; K. Christensen et al., 2009; Lee & Mason, 2014; United Nations, 2015). Accelerationen af den aldrende befolkning kombineret med tydelige fald i fertilitet er efterhånden et globalt tema, som har stor betydning for strukturen af befolkningsgrupperne (United Nations, 2015; World Health Organization, 2015). Det betyder, at for første gang i historien vil de fleste mennesker forvente at opleve deres 60 års og måske endda 70 års fødselsdag. I højindkomst lande som Danmark skyldes den fortsatte stigning i forventet levetid primært et fald i mortalitet blandt den aldrende befolkning (United Nations, 2015; World Health Organization, 2015). De ekstra leveår og demografiske ændringer har implikationer på individ og samfundsniveau (Chatterji et al., 2015; K. Christensen et al., 2009; Olshansky, Goldman, Zheng, & Rowe, 2009). For at give et indblik i demografiske forhold i Danmark vil det følgende afsnit beskrive den seneste befolkningsfremskrivning med fokus på den ældre befolkning.

2.1.1 Den demografiske udvikling i Danmark

Den seneste befolkningsfremskrivning fra Danmarks Statistik viser, at over de næste år forventes befolkningen at vokse med 279.000 personer svarende til 4,8 procent. Det fremgår, at gruppen af de allerældste personer vokser markant. Det betyder, at over de næste ti år vil antallet af ældre på 80 år eller derover stige med 150.000 personer, svarende til en stigning på 58 procent sammenlignet med i dag. Antallet af de 65- til 79-årige forventes at stige med 58.000 personer svarende til syv procent højere end i dag (Danmarks Statistik, 2018a). Dermed lever danskerne længere, og er generelt set helbredsmæssigt svækket i et mindre omfang end tidligere. I Danmark bor en stor andel af den ældste befolkningsgruppe af personer på 80 år eller derover på plejehjem (Ældre Sagen, 2017). Derfor vil det næste afsnit redegøre for grundlæggende omstændigheder ved plejehjem samt plejehjemsbeboere.

2.1.2 Danske plejehjem

I Danmark driver Regionsrådet og kommunalbestyrelsen de bestående plejeboliger og beskyttede plejeboliger (Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration, og Sociale Forhold, 2014). Dette betyder, at visitationen af den ældre til plejehjem og tildelingen af hjælp foretages af kommunen, hvor der tages udgangspunkt i kommunens kvalitetstandarder, som fastlægges ud fra den enkelte kommunes serviceniveau (Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration, og Sociale Forhold, 2014). En borger med et stort fysisk plejebæhov eller mild grad af demens kan eksempelvis visiteres til et plejehjem på det grundlag, at borgeren har behov for pleje og omsorg døgnet rundt. Beslutningen om at vurdere, hvem der har behov for hjælp, hviler derfor på kommunens visitationsenhed (Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration, og Sociale Forhold, 2014). Ud fra en individuel vurdering af den enkelte borgers situation fastsættes den nødvendige hjælp indenfor lovens rammer (Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration, og Sociale Forhold, 2014). Den enkelte borgers behov for pleje afgør, hvordan plejehjemspladserne bliver tildelt. Det betyder, at den borger som pro tempore har det største behov, tilbydes en bolig. I 2017 var det samlede antal af danske pleje- og ældreboliger på 78.343, hvor antallet af plejehjemsboliger var 3.833 boliger fordelt på knap 1300 plejecentre eller plejehjem (Danmarks Statistik, 2018b; Ældrekommissionen, 2012). Sundheds- og Ældreministeriet bekendtgjorde i 2016, at de enkelte kommuner i samarbejde med plejehjemmene har til ansvar at skabe rammerne for sund aldring gennem en værdighedspolitik (Sundheds- og Ældreministeriet, 2016). I denne sammenhæng skal sund aldring forstås i en bredere kontekst end blot som sund og ernæringsrigtig kost og fysisk aktivitet. Derfor skal sund aldring på plejehjem tage afsæt i den enkelte beboers livssituation med henblik på at fremme plejehjemsbeboerens trivsel (Ældrekommissionen, 2012). Beboeren er et enkeltstående individ med sin egen identitet, livshistorie, kompetencer og unikke sociale og kulturelle baggrund (World Health Organization, 2015; Ældrekommissionen, 2012). For at beboeren kan vedligeholde sine kompetencer og ressourcer samt udskyde fald i funktionsdygtighed, skal beboeren inddrages i hverdagen på plejehjemmet, og dermed være en aktiv medborger frem for en passiv modtager (Niclasen et al., 2017; World Health Organization, 2015).

2.1.3 Danske plejehjemsbeboere

I 2017 var det danske befolkningstal på 5.748.769 personer (Danmarks Statistik, 2017a), og heraf var 1.095.172 personer over 65 år, og dermed defineret som ældre borgere (Ældre Sagen, 2017). Af det samlede befolkningstal i 2017 boede i alt 74.209 ældre i pleje- og ældreboliger, svarende til 1,3 procent. Selvom plejehjemsbeboere er en kompleks og mangfoldig gruppe, er der alligevel nogle forhold, som er karakteristiske for plejehjemsbeboerne. Den gennemsnitlige levetid på plejehjem er 32,3 måneder for kvindelige plejehjemsbeboere, mens mandlige plejehjemsbeboere i gennemsnit lever 25,1

måneder på plejehjem (Ældrekommissionen, 2012). Gennemsnitsalderen ved indflytning på plejehjem har i en lang årrække været stigende, og gennemsnitsalderen på tidspunktet for indflytning var i 2012 84 år (Ældrekommissionen, 2012). Med en stigende alder følger svækkelse af helbred, forøget risiko for sygdom og generel fald i funktionsdygtighed (World Health Organization, 2015). Halvdelen af de danske plejhjemsbeboere har en eller flere kroniske sygdomme både af fysisk og mental karakter, og desuden er en femtedel af plejhjemsbeboerne undervægtige. Plejhjemsbeboere har, sammenlignet med jævnaldrende som ikke bor på plejehjem, et højere medicinforbrug, hyppigere kontakt til almen praksis samt flere hospitalsindlæggelser (Ældrekommissionen, 2012). Endvidere oplever enlige ældre i højere grad at være ensomme sammenlignet med ældre, som har en samlever eller en ægtefælle (Nørtoft, 2017), og størstedelen (74 procent) af plejhjemsbeboere er enten enke/enkemand eller fraskilt (Ældrekommissionen, 2012).

En fællesnævner er, at den eksisterende litteratur påpeger, at plejhjemsbeboere oplever såvel fysiske som mentale udfordringer i deres alderdom. Samtidig anerkender litteraturen, at plejhjemsbeboere kan bidrage til samfundet gennem deres livserfaring (Jarrott, 2011; Newman, 1997; Newman & Hatton-Yeo, 2008). Nedenstående afsnit vil i relation til dette udfolde et anderledes perspektiv på aldring, som udfordrer stereotype forestillinger om plejhjemsbeboere.

2.1.4 Et anderledes perspektiv på aldring

Stereotype forestillinger om plejhjemsbeboere kan udfordre udviklingen af gode sundhedspolitikker vedrørende aldring (Tam, Hewstone, Harwood, Voci, & Kenworthy, 2006). Stereotyper som tager udgangspunkt i en forståelse af, at plejhjemsbeboere er skrøbelige, en byrde for samfundet eller afhængige af andre (Cook, 2011; Tam et al., 2006). Dertil kan ovenstående forestillinger om plejhjemsbeboere have en indflydelse på de problemstillinger som bliver fremsat, de spørgsmål som bliver stillet, samt kapaciteten til at rumme innovative muligheder for sund aldring (Tam et al., 2006). Således kan gængse forestillinger og opfattelser om plejhjemsbeboere have konsekvenser for den måde, vi tilretter og udvikler policys og indsatser for samfundets ældste borgere (Tam et al., 2006).

World Health Organization udfordrer gængse stereotype forestillinger gennem deres perspektiver på ældre borgere som ressourcepersoner. Ældre ses herigennem at være til gavn for samfundet på flere forskellige niveauer; i den nære familie og vennekreds, i det lokale miljø og i det brede samfund (World Health Organization, 2002, 2015, 2017). Dette gælder såvel også for plejhjemsbeboere, hvor stereotyper danner grundlag for en samfundsdiskurs om plejhjemsbeboere (Cook, 2011; Tam et al., 2006). Selvom størstedelen af plejhjemsbeboere er fysisk og/eller mentalt svækkede, og grundet deres svage helbred er afhængige af hjælp, har plejhjemsbeboerne ressourcer, som kan bringes i spil

i mødet med andre mennesker (World Health Organization, 2015; Young, Frick, & Phelan, 2009). Civilsamfundsdrivne tværgenerationelle initiativer kan således udfordre stereotype forestillinger om plejhjemsbeboere ved at generere møder på tværs af ældre og yngre generationer.

Dette afsnit har givet indblik i, hvordan stereotype forestillinger om plejhjemsbeboere kan påvirke de indsatser, som vi målretter samfundets ældste. Samtidig har afsnittet udfordret typiske forestillinger om plejhjemsbeboere med udgangspunkt i World Health Organizations perspektiver på aldring. Som beskrevet er de demografiske ændringer i befolkningsstrukturen i Danmark et resultat af en markant stigning af andelen af ældre mennesker. Dertil tilskrives lavere fødselshyppigheder som en årsag til udviklingen i den danske aldersfordeling (Danmarks Statistik, 2018a). Derfor vil nedenstående afsnit i relation til dette beskrive grundlæggende omstændigheder ved nybagte forældre i Danmark.

2.1.5 Nybagte forældre i Danmark

I 2017 var antallet af levendefødte børn i Danmark på 61.397 (Danmarks Statistik, 2017b), og i 2015 blev 59.019 danskere forældre (Danmarks Statistik, 2016). Tallene viser, at kvinder i langt højere grad end mænd tager barselsorlov, hvor stort set alle mødre har afholdt barselsorlov, mens hver femte far ikke har holdt orlov (Lundsvig, 2015). Som tidligere nævnt, er oplevelsen af ensomhed er en velkendt tilstand blandt nybagte forældre i det senmoderne samfund (Svendsen et al., 2012). Udviklingen mod et senmoderne samfund er præget af begreber som individualisering og systemafhængighed, hvilket i høj grad er styrende for de nuværende familieformer (Christoffersen, 2002; Jørgensen, 2002). Den senmoderne familie er kendetegnet ved, at familiens hverdag er afhængig af en række eksterne systemer (Christoffersen, 2002; Jørgensen, 2002). Individualisering har medført, at familien har brug for, at omsorgsrelaterede opgaver varetages af andre systemer. Familiens betydning har dermed ændret sig markant over tid, hvor individet har muligheden for at vælge familien til og fra. Denne udvikling betyder ligeledes, at det kan være en udfordring for det senmoderne individ at holde kontakten til familiens øvrige medlemmer ved lige (Christoffersen, 2002; Jørgensen, 2002).

En samfundsudvikling med længere levetid og faldende fødselshyppighed bør ikke betragtes som et problem i selv. Denne samfundsudvikling har givet anledning til flere bekymringer om mangel på arbejdskraft, voksende forsørgelsesbyrde samt øgede sociale og sundhedsmæssige omkostninger (K. Christensen et al., 2009; Lee & Mason, 2014; Olshansky et al., 2009). Den voksende middellevetid og aldersforskydning tilvejebringer derimod nye udfordringer og muligheder for, hvordan vi kan indrette et mere aldersintegreret samfund (Kirkwood, 2017; Sander et al., 2015; Young et al., 2009). En

mulighed for at integrere de ældste borgere i samfundet er gennem tværgenerationelle initiativer, hvilket det næste afsnit vil komme nærmere ind på.

2.2 Tværgenerationelle initiativer

Historisk set har vort samfund været baseret på en gensidig udveksling af ressourcer mellem mennesker hen over livsforløbet (DeVore, Winchell, & Rowe, 2016; Viscogliosi et al., 2017). I denne henseende opfattedes, at de forskellige generationer, besad ressourcer, som de delte med hinanden heriblandt viden, evner og færdigheder (DeVore et al., 2016; Viscogliosi et al., 2017). Datidens gensidige udveksling af ressourcer gjorde det muligt for den ældre generation at opretholde generativitet og integritet i samfundet (DeVore et al., 2016; Viscogliosi et al., 2017).

2.2.1 Det senmoderne samfund, adskillelse i tid og rum samt udlejring af sociale relationer

Det senmoderne samfunds dynamiske processer udfordrer en egentlig involvering af den ældre generation i ovenstående gensidige udveksling af ressourcer. Den senmoderne samfundstype adskiller sig fra tidligere samfundstyper ved at være karakteriseret af en fysisk adskillelse mellem familiens generationer (Bak, 2018; Kaspersen, 1997). Dermed har den aldersadskilte livsform, som moderniteten har været med til at frembringe, på sin vis revet os bort fra en type af social orden, hvormed generationerne i langt højere grad var forbundet (Bak, 2018; Kaspersen, 1997).

Et centralt aspekt ved udviklingen mod det senmoderne samfund er de moderne institutioner i velfærdssamfundet, som er ret unikke for civilisationen (Bak, 2018; Kaspersen, 1997). Dynamikkerne i det senmoderne samfund er karakteriseret ved adskillelse af tid og rum, hvorved samfundet er mindre lokalt forankret end tidligere. Det betyder, at det sociale samvær og relationer til andre mennesker nødvendigvis ikke foregår på samme tid og sted (Bak, 2018; Kaspersen, 1997). Den moderne familie som institution er således blevet mere global og med et større udsyn, hvorved der optræder større geografiske afstande mellem familiens medlemmer. Dertil har udlejningsmekanismer som udlejring af sociale relationer betydet, at den sociale opdragelse og omsorg af børn og ældre er rykket fra familien og hjemmet ud til de offentlige institutioner (Bak, 2018; Kaspersen, 1997). Eksempelvis tog familien sig tidligere af ældre i hjemmet, hvorimod denne opgave i dag er blevet overtaget af plejehjem og omsorgspersonale. Det kan dermed argumenteres for, at det senmoderne samfunds adskillelse af tid og rum samt udlejring af sociale relationer har bidraget til adskillelse og institutionalisering den ældre og yngre generation i samfundet (Bak, 2018; Kaspersen, 1997).

En eftervirkning af udviklingen mod et senmoderne samfund er således et aldersadskilt samfund, hvormed kontakten mellem familiens ældre og yngre generation har ændret sig over tid (Bak, 2018;

Kaspersen, 1997). **Civilsamfundsdrevne tværgenerationelle initiativer kan betragtes som en form for modsvar på det aldersadskilte samfund, som genoptager udvekslingen af ressourcer i mødet mellem generationer på meningsfulde måder** (Viscogliosi et al., 2017). De følgende afsnit vil derfor give et indblik i udviklingen af tværgenerationelle initiativer samt beskrive et civilsamfundsdrevent initiativ, *Leg på Plejehjem*.

2.2.2 Udviklingen af tværgenerationelle initiativer

Et tværgenerationelt initiativ defineres som en indsats, der gennem forskellige aktiviteter som underholdning, uddannelse og fysisk aktivitet bringer ældre og yngre personer sammen til fordel for begge parter (Ward, 1997). Grundtanken med de tværgenerationelle initiativer er baseret på det familiære bånd, hvor den ældre generation besidder en viden, som de kan overlevere til deres børnebørn, hvilket skaber en proces, som er til nytte for både bedsteforældre og børnebørn (Newman et al., 1997). Denne tanke er med tiden gradvis udvidet til at forbinde ubeslægtede og ikke-familiære ældre mennesker med yngre generationer. Tværgenerationelle initiativer havde i sin oprindelige form til hensigt at drage omsorg for ældre med begrænsede ressourcer, og ligeledes hjælpe børn med særlige behov (Generations United, 2007). Sidenhen har udviklingen af tværgenerationelle initiativer undergået store ændringer (Jarrott, 2011). Eksempelvis er gruppen af ældre deltagere i sådanne initiativer blevet mere diverse, hvilket afspejles i et skift fra den traditionelle gruppe af ældre i lokalsamfund uden specifikke sundhedsforhold til inklusionen af ældre mennesker med komplekse sundhedsudfordringer, som eksempelvis plejehjemsboere (Jarrott, 2011).

Samtidig med at deltageres sundhedsprofil har ændret sig gennem tiden, har formålene med initiativerne også gennemgået en forandring. Denne udvikling er foregået i to faser, hvor den første fase adresserede generationel adskillelse opstået på grund af geografisk mobilitet, familiestrukturer og pensionsordninger samt den stigende popularitet af brugen af langsigtede pleje faciliteter (Newman, 1997). Den anden fase fokuserede på at løse sociale problematikker, heriblandt forbedring af deltageres selvværd, trivsel og social støtte (Newman, 1997; Newman & Hatton-Yeo, 2008).

Ovenstående afsnit har givet et indblik i udviklingen af tværgenerationelle initiativer. Nedstående afsnit vil i relation til dette give et konkret eksempel på et civilsamfundsdrevet initiativ, som har til hensigt at skabe møder mellem den ældre og yngre generation, og dermed frembringe plejehjemsboeres ressourcer. Det er desuden dette initiativ, som specialet tager sit udgangspunkt i.

2.2.3 Leg på Plejehjem

Med et ønske om at genforene samfundets ældre og yngre generation, startede en ung kvinde i 2016 en legestue på et lokalt plejehjem i Valby. Initiativet har sidenhen udbredt sig, og hen over efteråret 2017 igangsatte initiativtageren med midler fra Sundheds- og Ældreministeriet legestuer på 10 udvalgte plejehjem i Århus Kommune. De 10 plejehjem er diverse, hvad angår geografisk placering i Århus, men også i forhold til beboerantal og -sammensætning.

Forventningen til legestuerne er, at mødet mellem generationer har en gavnlig effekt på trivsel hos plejhjemsbeboere, nybagte forældre samt deres spædbørn. For nybagte forældre og deres spædbørn kan interaktionen med plejhjemsbeboere i sig selv være trivselsfremmende (Kristiansen & Pedersen, 2018). Plejhjemsbeboere får bragt deres tilgængelige ressourcer i spil, ved at engagere sig med den yngre generation, og dermed opleve en forøget trivsel, vitalitet og meningsfuldhed (Kristiansen & Pedersen, 2018).

Legestuerne fungerer i praksis ved, at plejhjemsbeboere samt nybagte forældre sammen med deres spædbørn kan deltage i to timers legestue kombineret med baby-ældre-rytmik én formiddag om ugen. Legestuerne bliver typisk afholdt i plejhjemsbeboernes dagligstue eller i et af plejhjemmenes fællesarealer. Der er tilknyttet en rytmiklærer hver af legestuerne, som i 45 minutter underholder både plejhjemsbeboerne, de nybagte forældre og deres spædbørn med sang, rytmik og leg. Deltagelse i legestuerne kræver ingen tilmelding, hverken fra plejhjemsbeboere eller nybagte forældre. Den bagvedliggende tanke med åbent hus konceptet er, at plejhjemsbeboere og nybagte forældre ikke skal føle sig forpligtede eller tvunget til at deltage i legestuerne. Derimod er håbet, at deltagerne oplever legestuerne som en aktivitet i hverdagslivet på plejhjemmet og under barselsorloven. Derfor bliver legestuerne afholdt uanset om, der kommer nybagte forældre og spædbørn eller ej den pågældende dag. Plejhjemmene danner den fysiske ramme om legestuerne, som traditionelt plejer at foregå i børnefamiliernes egne hjem eller i sundhedsplejeregi.

2.2.4 Tværgenerationelle legestuers betydning for trivsel

Tværgenerationelle legestuer kan have en indflydelse på plejhjemsbeboere og nybagte forældres trivsel både i og uden for plejhjemmets fysiske rammer (Skropeta, Colvin, & Sladen, 2014; Williams, Renehan, Cramer, Lin, & Haralambous, 2012). Studier har i relation til ovenstående fundet, at mødet på tværs af generationer opleves som livsbekræftende og identitetsskabende, og dermed fremmer følelsen af forbundenhed og fællesskab (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Endvidere kan denne type af møder mindske risikoen for social isolering og oplevelsen af ensomhed, da

deltagerne oplever at være og gøre noget meningsfuldt for hinanden (Murayama et al., 2015; Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012).

Tværgenerationelle legestuer på plejehjem indebærer et aspekt af reminiscens, hvor plejhjemsbeboere kan fortælle nybagte forældre om deres liv før, at de kom på plejehjem (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Plejhjemsbeboerne kan således bidrage ind i et fællesskab med deres tilgængelige ressourcer (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Samtidig får nybagte forældrene en indsigt i, hvordan den sidste del af livet kan se ud på plejehjem (Skropeta et al., 2014). Plejhjemsbeboere, nybagte forældre og spædbørn, som befinder sig i vidt forskellige faser i livet, kan i samspil med hinanden skabe et unikt og meningsfyldt moment (Skropeta et al., 2014). Som en informant formulerede det, kan sådanne momenter føles som Narnia, det fortryllende univers.

På baggrund af de ovenstående afsnit har jeg valgt at udforske det tværgenerationelle møde gennem et civilsamfundsdrevent initiativ. Civilsamfundsdrevne tværgenerationelle legestuer er et relativt uudforsket område, og jeg finder således, at der er behov for forståelser af, hvordan legestuerne opleves at påvirke deltagende plejhjemsbeboere og nybagte forældres **trivsel**. Dette speciale centrerer sig således om den enkelte plejhjemsbeboer og nybagte forældres trivsel, hvilket kan have potentialer for sund aldring i et større samfundsperspektiv.

2.3 Problemformulering

Formålet med indeværende speciale er at undersøge:

Hvordan et tværgenerationelt initiativ, Leg på Plejehjem, opleves at påvirke plejhjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejhjemskontekst? På baggrund heraf diskuteres potentialer i sådanne initiativer i forhold til at bidrage til sund aldring blandt plejhjemsbeboere.

I undersøgelsen af det tværgenerationelle mødes betydning for plejhjemsbeboere og nybagte forældres trivsel, tages der udgangspunkt i følgende **forskningsspørgsmål**:

Hvilke perspektiver har plejhjemsbeboere og nybagte forældre på Leg på Plejehjem i relation til bevæggrunde for deres deltagelse?

Hvorvidt og hvordan oplever plejehjemsbeboere og nybagte forældre, at Leg på Plejehjem har indflydelse på deres trivsel i hverdagslivet?

Hvorvidt nye positioner og handlemuligheder skabes for plejehjemsbeboere igennem Leg på Plejehjem, og i så fald hvilke?

2.4 Specialets opbygning

Specialet følger et klassisk disponeringsprincip med en systematisk opbygning, hvor argumenterne afslutningsvis samles i en konklusion. Indledningsvist har specialets første og andet kapitel givet en introduktion til baggrunden for, hvorfor det er interessant at undersøge specialets problemstilling. I forlængelse heraf præsenteredes problemformulering samt forskningsspørgsmål. I det tredje kapitel beskrives specialets teoretiske ramme, som bygger på *aktivitetsteori*, *succesfuld aldring* og *sund aldring*. I det fjerde kapitel redegøres for de anvendte metoder, som specialets problemformulering er blevet undersøgt gennem. I forlængelse heraf præsenteres og analyseres specialets empiriske fund i det femte kapitel. Dernæst diskuteres specialets fund i relation til eksisterende forskning i det sjette kapitel. Endvidere reflekteres på den anvendte metode med inddragelse af undersøgelsens styrker og svagheder i det samme kapitel. Det syvende kapitel opstiller specialets fund i en række politiskorienterede, praksisorienterede og forskningsorienterede implikationer. Afslutnings vil der i det ottende kapitel være en konklusion.

2.5 Begrebsafklaring

I de forrige afsnit er der anvendt en række begreber, som er gennemgående i indeværende speciale. Tabel 1 giver således et overblik over begreberne og en forklaring herpå.

Begreb	Afklaring
Plejehjem	I Danmark er der siden 1998 ikke blevet bygget plejehjem (plejehjem og beskyttede boliger efter Servicelovens § 192) (Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration, og Sociale Forhold, 2014). De opførte plejehjem er under udfasning, og erstattes med almene plejeboliger (Transport-, Bygnings- og Boligministeriet, 2017). I dette speciale anvendes plejehjem som en samlet betegnelse for plejehjem samt almene plejeboliger. Plejehjem er den betegnelse, som benyttes i den daglige omtale af boligerne i det danske samfund (Ældrekommissionen, 2012).
Plejehjemsbeboere	Plejehjemsbeboere anvendes i nærværende speciale om beboere i almene plejeboliger, plejehjem samt beskyttede boliger (Ældrekommissionen, 2012).
Nybagte forældre	Nybagte forældre er i specialet defineret som forældre på orlov og dagpenge ved barsel (Beskæftigelsesministeriet, 2017). Dermed er størstedelen undersøgelsens unge

	informanter blevet forældre indenfor en tidsperiode på 12 måneder ved dataindsamlingsstidspunktet (februar til april 2018).
Sundhed	Sundhed er i dette speciale defineret som en tilstand af fuldkommen fysisk, psykisk og socialt velvære og ikke blot fravær af sygdom (World Health Organization, 1946).
Sund aldring	Nærværende speciale definerer sund aldring, som en proces af udvikling og vedligeholdelse af funktionsdygtighed, der muliggør trivsel i alderdommen (World Health Organization, 2015)
Lokalsamfund	Lokalsamfund afgrænses i specialet til at omfatte et område med klare geografiske grænser, en fastboende befolkning samt at en stor del af personerne i området skal føle et tilhørsforhold til stedet (Holstein, 2005)
Trivsel	Trivsel omfatter som minimum tilstedeværelsen af positive følelser og godt humør som tilfredshed og lykke, fraværet af negative følelser som depression og angst, tilfredshed med livet, indfrielse og positiv funktion (Diener, 2000). Derfor anvendes trivsel i dette speciale som et begreb om fysisk og mental balance, velvære og overskud.
Sociale relationer	I specialet anvendes sociale relationer til at beskrive strukturen og funktionen af et individs sociale liv. Det strukturelle aspekt rummer størrelsen, diversiteten samt hyppigheden af kontakt til sociale relationer. Den funktionelle dimension beskriver funktionen af de sociale relationer (Lund et al., 2014).
Fælleskab	Fællesskab er i nærværende speciale defineret som en samling eller gruppering af mennesker, der på grund af deres fælles interesser, synspunkter eller holdninger søger sammen (Falk, 1997).

Tabel 1: Begrebsafklaring

3. Teoretisk ramme

I det følgende kapitel vil dette speciales teoretiske og konceptuelle udgangspunkt blive præsenteret. Den teoretiske ramme vil senere i specialet blive anvendt som udgangspunkt for den analytiske empiribearbejdning samt diskussionen af fundene. Specialets teoretiske ramme er udarbejdet i tråd med Samantha Meyer og Paul Wards abduktive tilgang, hvor de teoretiske perspektiver driver og udvikles i samspil med det empiriske datamateriale samt undersøgelsens forskningsspørgsmål (Meyer & Ward, 2014). Derved bidrager den teoretiske ramme til at forstå og åbne op for nye indsigter i det empiriske datamateriale, for således at udlede en videnskabelig forståelse ud fra det empiriske datamateriale (Meyer & Ward, 2014). Endvidere bidrager den teoretiske ramme til at afgrænse undersøgelsesemnet (Høyer, 2012). De teoretiske perspektiver og begrebsapparater er udvalgt med henblik på at forstå trivsel blandt plejehjemsbeboere, herunder begreber som sund aldring. Det teoretiske grundlag i specialet bygger på Robert Havighursts *aktivitetsteori*, John Rowe og Robert Kahns begrebsapparat om *succesfuld aldring* samt World Health Organizations perspektiver på *sund aldring* indlejret i en lokalsamfundskontekst.

3.1 Aktivitetsteori

Robert Havighursts (1900-1991) bidrag til den moderne social-gerontologiske forskning består af den såkaldte aktivitetsteori (activity theory). Teorien i sin oprindelige form blev fremsat af Havighurst i 1961, som et modsvar til tilbagetrækningsteorien (disengagement theory), der betragter aldringsprocessen som en uundgåelig, gensidig tilbagetrækning fra samfundet, hvorved det aldrende individ ville opleve en nedsat interaktion med det omkringliggende samfund (Cumming & Damianopoulos, 1961; Cumming & Henry, 1961). Den gode aldring var således karakteriseret ved en accept af denne tilbagetrækning fra det sociale miljø, til fordel for såvel det aldrende individ og samfundet. Dette, da den naturlige aldringsproces imidlertid vil være uundgåelig for den ældre (Cumming & Damianopoulos, 1961; Cumming & Henry, 1961). På samme tid ville tilbagetrækningen give plads til yngre og fornyede kræfter i samfundet (Cumming & Damianopoulos, 1961; Cumming & Henry, 1961). *Aktivitetsteorien* derimod hævder, at menneskelig social aktivitet er en forudsætning for trivsel (Havighurst, 1961). Det aldrende individ vil derfor forsøge så vidt muligt at fortsætte med lignende aktivitetsniveau i den sidste del af voksenlivet. Aldringsprocessen medførte ændrede roller for de ældre både i familien og samfundet, og Havighurst argumenterede for, at hvis aktiviteten i én af det aldrende individs roller ændrede sig, kunne og ville individet blot tilpasse sig mod andre roller (Havighurst, 1954, 1961). Eksempelvis medførte nye offentlige pensionsordninger og tvungen pensionsalder, at aktiviteten i rollen som kollega forsvandt eller blev reduceret, men i denne situation ville individet

tilpasse aktiviteten i rollen som bedsteforælder, og dermed øge sit samvær med sit barnebarn (Havighurst, 1954, 1961). Syv år efter, i 1968, fremsatte Havighurst sin egentlige teori om aldringsprocessen (Havighurst, 1968). Det centrale aspekt ved teorien er det aldrende individs evne til at tilpasse sig de personlige og miljømæssige forandringer, der fandt sted i og omkring vedkommende (Havighurst, 1968). Derfor er det individets evne til at klare sig eller overkomme de ovenstående forandringer, der ansås som altafgørende for aldringsforløbet (Havighurst, 1968). Tilpasningsevnen danner grundlag for den videreudvikling af de perspektiver og begrebsrammer, der er blevet fremsat efterfølgende inden for social-gerontologien. Ifølge Havighurst forudsætter en succesfuld tilpasning et samspil mellem tre forskellige dimensioner af psykologisk, fysiologisk og social karakter navnlig personlighed, den fysiske organisme og socialt miljø (Havighurst, 1968). Når det aldrende individ har en stærk og fleksibel personlighed, en energisk og frisk krop samt befinder sig i et støttende socialt miljø, vil vedkommende kunne tilpasse sig både personlige ændringer og ydre samfundsmæssige forhold (Havighurst, 1968).

Aktivitetsteorien ligeså vel som tilbagetrækningsteorien forsøger dermed at give hvert deres bud på at forstå livsforandring i forbindelse med aldringsprocessen og, hvordan det aldrende individ bedst tilpasser sig livssituationen (Burbank, 1986). Begge teorier har dermed til formål at belyse, hvordan individer kan ældes og samtidig trives i alderdommen (Burbank, 1986). Teorierne beskæftiger sig således med succesfuld aldring, hvor aktivitetsteorien kan anses som forløber for John Rowe og Robert Kahns begrebsramme om succesfuld aldring (Rowe & Kahn, 1987).

3.2 Succesfuld aldring

John Rowe og Robert Kahns definition på succesfuld aldring består ikke af en egentlig teori, men nærmere af et begrebsapparat (Bülow & Söderqvist, 2014). I 1987 fremsatte Rowe og Kahn baseret på McArthur Foundation Research Network on Successful Aging deres perspektiver på en differentiering i de forskellige måder at ældes på (Rowe & Kahn, 1987). Inden da betragtede man implicit, at aldring var lig med sygdom. Rowe og Kahn lavede en klar opdeling mellem den *patologiske*, den *almindelige* og den *succesfulde* aldring. Den almindelige aldring indebar aldring uden decideret fysiologisk eller mental patologi, mens den succesfulde aldring satte helt nye perspektiver i spil, en aldring uden sygdom (Rowe & Kahn, 1987). Den succesfulde aldring adskiller sig markant fra de to øvrige, da den defineres ud fra en enkelt dimension, nemlig lidt eller ingen tab af fysiologiske funktioner (Rowe & Kahn, 1987). Rowe og Kahn præsenterede ti år senere i 1997 en flerdimensionel definition af succesfuld aldring, som desuden tager højde for det aldrende individs egen indflydelse på mulighederne for en succesfuld aldring (Rowe & Kahn, 1997). Den flerdimensionelle definition

på succesfuld aldring blev fastsat ud fra en række kriterier herunder tilstedeværelsen af lav sandsynlighed for sygdom og sygdomsrelaterede handicaps, høj kognitiv og fysisk funktionel kapacitet og aktivt engagement med livet med fokus på produktiv aktivitet og interpersonelle relationer (Rowe & Kahn, 1997). Rowe og Kahns definition rummer både den objektivt målte fysiologiske og funktionelle dimension samt den subjektivt vurderede sociale dimension. I denne formulering refererer succesfuld aldring ikke blot til fraværet af sygdom og handicap, men også til fraværet af risikofaktorer for sygdom og handicap (Rowe & Kahn, 1997). Desuden indfanger de fysiologiske målinger og beregnede sandsynligheder for risiko eller sundhed, hvad en person fysisk er i stand til, og ikke hvad vedkommende *faktisk* gør. Derfor blev dimensionen af aktivt engagement medtaget i definitionen af succesfuld aldring, da den går udover en simpel risikovurdering og optimering, eftersom dimensionen positionerer succes som et socialt kriterium (Rowe & Kahn, 1997). En aldring betegnes derfor som succesfuld ved kombinationen af førnævnte komponenter; lav sandsynlighed for sygdom og sygdomsrelaterede handicaps, høj kognitiv og fysisk funktionel kapacitet samt aktivt engagement med livet (Rowe & Kahn, 1997). Et centralt aspekt ved Rowe og Kahns definition er individets mulighed for selv at regulere og påvirke sin succesfulde aldring. Derfor indeholder begrebsapparatet ikke kun et fokus på, hvad succesfuld aldring er, men derimod også hvordan succesfuld aldring opnås (Rowe & Kahn, 1997). Plejehjemsbeboernes deltagelse i *Leg på Plejehjem* kan således anskues som et middel mod trivsel i alderdommen, hvormed plejehjemsbeboerne selv regulerer og påvirker deres succesfulde aldring.

Havighursts aktivitetsteori har i samspil med Rowe og Kahns perspektiver på succesfuld aldring formet begrebet sund aldring, som er en populær forståelsesramme og nøglebegreb for World Health Organization indenfor aldringsområdet. Sund aldring som nøglebegreb vil blive anvendt i analysen, og præsenteres derfor i nedenstående afsnit.

3.3 Sund aldring

Begrebet sund aldring bliver anvendt i vid udstrækning både indenfor den akademiske verden samt på det politiske niveau. Dog er der ikke enighed om, hvad sund aldring indebærer, og videre hvordan det bliver defineret og målt (World Health Organization, 2015). I dette speciale vil jeg benytte World Health Organizations definition af sund aldring, da denne ligger i forlængelse af førnævnte aktivitetsteori samt succesfuld aldring. World Health Organization definerer sund aldring som en udviklings- og vedligeholdelsesproces af funktionsdygtighed, der gør det muligt for det aldrende individ at trives i sin alderdom (World Health Organization, 2015). Sund aldring gør det muligt for et individ at udvikle og arbejde med vedkommendes fysiske, sociale og mentale trivsel gennem livsforløbet ved at

tage aktiv del i det omkringliggende samfund (World Health Organization, 2015). Deltagelsen i samfundet sker på individets præmis, i overensstemmelse med vedkommendes behov, ønsker og evner, mens individet bliver tilbudt tilstrækkelig beskyttelse, sikkerhed og pleje, når vedkommende behøver hjælp (World Health Organization, 2015). Der er således, i tråd med aktivitetsteorien, tale om en vedvarende deltagelse i sociale, økonomiske, kulturelle, åndelige og samfundsmæssige aktiviteter, og dermed ikke kun evnen at være fysisk aktiv eller være tilknyttet arbejdsmarkedet (World Health Organization, 2015). Pensionerede ældre mennesker og ældre med sygdomme eller sygdomsrelaterede handicaps kan fortsat være aktive bidragsydere på forskellige niveauer, i det familiære, blandt jævnaldrende bekendte, i større fællesskaber og på et nationalt plan. Med sund aldring sigter World Health Organization at vedligeholde og forøge trivsel hos alle mennesker som de ældes, inklusiv de ældre som er skrøbelige, handicappede og har behov for pleje (World Health Organization, 2015). World Health Organization ønsker med denne definition at belyse sund aldring ud fra en holistisk vinkel, baseret på det enkelte individs livsforløb. Denne anskuelse af sund aldring er resultat af, at sund aldring ofte anvendes til at identificere en positiv sygdomsfri tilstand, der skelner mellem sunde og usunde individer baseret på sundhedsparametre som kost, rygning, alkohol og motion. Denne tilgang til sundhed anses af nogle som problematisk i alderdommen, fordi mange ældre individer med stor sandsynlighed har en eller flere sundhedsudfordringer, der er velbehandlede og under kontrol, og dermed har meget lidt eller ingen indflydelse på deres evne til at fungere i hverdagslivet (World Health Organization, 2015). World Health Organization understreger i forlængelse heraf betydningen af at anvende et livsforløbsperspektiv på sund aldring. Et individs eksponering for en række såvel positive som negative helbredsrelaterede og miljømæssige faktorer hen over livsforløbet kan således have en indflydelse på trivsel i alderdommen (World Health Organization, 2015).

Funktionsdygtighed er et væsentligt begreb indenfor World Health Organizations definition af sund aldring, der er relevant i den analytiske forståelse af trivsel i alderdommen, som et resultat af personlige og miljømæssige faktorer hen over livsforløbet. Begrebet vil derfor blive udfoldet i nedenstående afsnit.

3.3.1 Funktionsdygtighed

Funktionsdygtighed omfatter de sundhedsrelaterede aspekter, som gør det muligt for individer at være og gøre det, som de værdsætter. Funktionsdygtigheden består af den indre ydeevne hos individet, relevante miljømæssige karakteristika og interaktionerne mellem individ og disse karakteristika (World Health Organization, 2015). Den indre ydeevne er dermed sammensætningen af alle fysiske og mentale kompetencer (World Health Organization, 2015). Miljø omfatter alle de faktorer i den ydre

verden, som former den kontekst et individ lever sit liv i. Disse faktorer er at finde på såvel mikro som makro niveau, såsom hjemmet, det lokale nærmiljø og det brede samfund (World Health Organization, 2015). Indenfor disse miljøer findes en lang række faktorer deriblandt det byggede, opførte miljø, mennesker og deres indbyrdes forhold, meninger og værdier, sociale og sundhedspolitikker, de systemer som støtter dem og de instanser som implementerer dem (World Health Organization, 2015). Trivsel i forbindelse med sund aldring skal forstås i den bredeste forstand og inkluderer domæner som glæde, tilfredshed og indfrielse (World Health Organization, 2015). Personlige karakteristika omfatter både karakteristika, der sædvanligvis er fastlagte, eksempelvis vores biologiske køn og etnicitet, men samtidig også karakteristika, der rummer en vis portion mobilitet eller reflekterer sociale normer, eksempelvis vores beskæftigelse, uddannelsesmæssige standpunkt, sociale køn eller velstand (World Health Organization, 2015). Disse karakteristika bidrager til vores sociale position indenfor en bestemt kontekst og tid, hvilket former de eksponeringer, muligheder og barrierer vi står over for, såvel som vores adgang til ressourcer. Interaktionerne kan være urimelige eller uretfærdige, idet vores andel af muligheder og ressourcer ikke nødvendigvis er baseret på behov eller ret, men på vores sociale eller økonomiske position (World Health Organization, 2015).

Således er trivsel hos det aldrende individ ikke blot bestemt af genetiske og personlige karakteristika, men lige såvel af fysiske og sociale miljøer, som individet bevæger sig i (World Health Organization, 2015). Lokalmiljøet spiller derfor en afgørende faktor for individets trivsel over livsforløbet og ind i alderdommen, og dermed individets evne til at tilpasse sig tab af funktion og andre former for modgang (World Health Organization, 2015). Interaktionen mellem det aldrende individ og lokalmiljøet har stor betydning for sund aldring (World Health Organization, 2015). I relation til dette vil nedenstående afsnit beskrive sund aldring i lokalmiljø.

3.3.2 Sund aldring i en lokalsamfundskontekst

Aldringsforløbet er i sin bredeste forstand indlejret i en kontekst, hvori mennesker og steder indgår. De involverede mennesker kan være familiemedlemmer, venner, kollegaer og naboer, mens steder udgøres af hjemmet, det lokale nærmiljø og samfundet som helhed. Lokalsamfundet kan fremme sund aldring for aldrende individer, og således åbne muligheden op for trivsel hen over livsforløbet (World Health Organization, 2017). Social deltagelse, social inklusion og lige behandling samt borgerligt engagement og beskæftigelse påvirker trivslen hos ældre mennesker (World Health Organization, 2007, 2015, 2017). Social deltagelse betegner et individs involvering i aktiviteter, som giver interaktion med andre i et fællesskab eller i et samfund (World Health Organization, 2007). Den sociale deltagelse omfatter både formelle og uformelle strukturer. Formelle strukturer er fritidsaktiviteter af

social og kulturel karakter, møder og religiøs deltagelse, mens uformelle strukturer indebærer socialisering og kommunikation, som kan finde sted i private rum i form af kontakt til nabolaget, virtuel og telefonisk kontakt samt besøg af familie og venner (World Health Organization, 2017). Det fremgår således, at ældre menneskers sociale deltagelse har en positiv effekt på deres trivsel (World Health Organization, 2007, 2015, 2017). Desuden er ældre menneskers deltagelse i det sociale liv en vigtig vej mod, men også et vigtigt mål for, sund aldring (World Health Organization, 2017).

Specialets teoretiske ramme udgøres således af Havighursts aktivitetsteori, Rowe og Kahns begrebsapparat om succesfuld aldring samt World Health Organizations definitioner af sund aldring. Som tidligere nævnt sigter de forskellige teoretiske tilgange at forklare trivsel i alderdommen. Forklaringsmekanismer af fysiologisk, psykologisk, funktionel og social karakter, som i samspil med hinanden, er afgørende for plejehjemsbeboernes tilpasningsevne og dermed deres oplevelse af trivsel i alderdommen. Som beskrevet af World Health Organization er aldringsforløbet indlejret i en kontekst, hvorfor det lokale nærmiljø spiller en væsentlig rolle for plejehjemsbeboernes muligheder for oplevelsen af trivsel i alderdommen.

3.4 Anvendelsen af specialets teoretiske ramme

Den teoretiske ramme har formet specialet i kraft af dens indflydelse på afgrænsningen af feltet, undersøgelsens fokus og design, samt analysen og fortolkning af fundene. Sund aldring som begrebsapparat har blandt andet haft betydning for valget af folkesundhedsvidenskabelig fokus, og spiller samtidig en væsentlig rolle i analyse og diskussion af undersøgelses fund. Rowe og Kahns perspektiver på sociale relationer samt produktiv aktivitet som grundlag for succesfuld aldring har haft indflydelse på undersøgelsens problemformulering, forskningsspørgsmål og valg af forskningsdesign. Eksempelvis bærer temaerne i interviewguiden og observationsguiden præg af det relationelle og sociale aspekt i mødet på tværs af generationer.

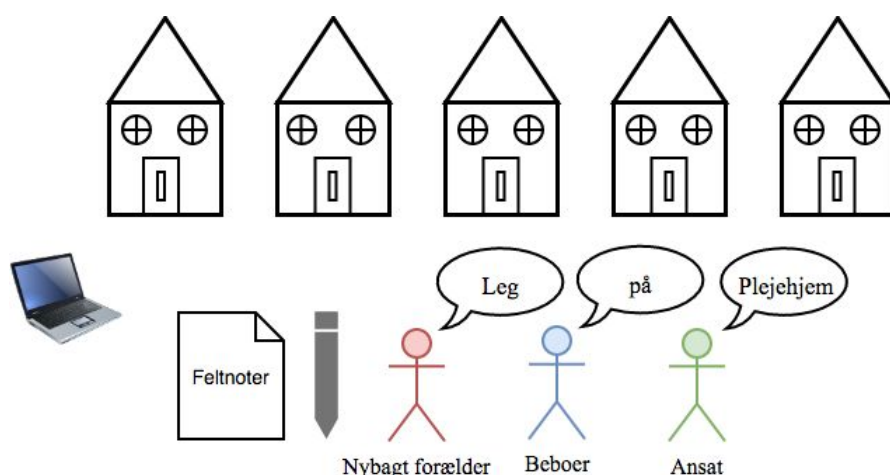
I det kommende afsnit følger en gennemgang af en række metodologiske overvejelser, som har haft betydning for feltarbejdet og undersøgelsens design. Overvejelserne er hovedsageligt baseret på specialets problemformulering og forskningsspørgsmål.

4. Metode

I nærværende kapitel følger en redegørelse af de anvendte metoder samt overvejelserne bag anvendelsen af disse. God forskningspraksis er kendetegnet ved transparens og sammenhæng arbejdsprocessen igennem. Derfor har jeg inddraget mine løbende metodiske overvejelser, lige fra valg af undersøgelsesemne til dataindsamling og analyse. Indledningsvis vil jeg beskrive det metodiske udgangspunkt for undersøgelsen, og dernæst argumentere for brugen og relevansen af den kvalitative metode til at belyse det tværgenerationelle initiativs betydning for trivsel hos plejehjemsbeboere og nybagte forældre.

4.1 Valg af forskningsdesign

For at kunne skabe en nuanceret forståelse af legestuernes betydning for trivsel, som de opfattes fra flere perspektiver, og ud fra divergerende kontekster de er indlejret i, benyttede jeg et multisitueret undersøgelsesdesign og flerperspektiveret feltarbejde. Det multisituerede undersøgelsesdesign betyder, at undersøgelsen er foretaget på flere forskellige steder og på forskellige tidspunkter (U. Christensen, Nielsen, & Schmidt, 2012; Madden, 2013a; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Det flerperspektiverede feltarbejde indebærer, at forskellige grupper af deltagere har anlagt deres perspektiver på undersøgelsens problemformulering (U. Christensen et al., 2012; Madden, 2013a; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Jeg besøgte dermed fem århusianske plejehjem, hvor jeg observerede og talte med informanter, som havde forskellig tilknytning til legestuerne. Jeg har således udført en kvalitativ undersøgelse på baggrund af tre datatyper herindunder litteratursøgning, etnografisk deltagerobservation samt interviews på fem forskellige plejehjem med tre forskellige informantgrupper; plejehjemsbeboere, nybagte forældre samt ansatte. Figur 1 er en illustration af undersøgelsens forskningsdesign.

Figur 1: Grafisk fremstilling af forskningsdesign

4.2 Litteratur

Undersøgelsen blev indledt med en litteratursøgning med det formål, at få en indsigt i undersøgelsesområdet. For at gøre litteratursøgningen mere indsnævret og fokus for specialet klart og specifikt, var ønsket at tage udgangspunkt i studier i en skandinavisk kontekst. De skandinaviske lande er generelt sammenlignelige med Danmark, og dermed fandt jeg, at viden på området ville kunne overføres til en dansk kontekst. Dog var det ikke muligt at finde skandinavisk litteratur, som beskæftigede sig med betydningen af tværgenerationelle legestuer på plejehjem for trivsel hos plejehjemsbeboere og nybagte forældre. Derfor udvidede jeg litteratursøgningen til at omfatte internationale undersøgelser med fokus på kernebegreber som sundhedsfremme, tværgenerationelle indsatser, sund aldring, sociale relationer samt trivsel blandt plejehjemsbeboere og nybagte forældre. Litteratursøgningen af gråt litteratur blev primært foretaget på Google Scholar, som både indeholder videnskabelig litteratur, men også afhandlinger, specialer, bøger og uddrag. Litteratursøgningen af videnskabelige undersøgelser blev primært foretaget i National Center for Biotechnology Informations medicinske database PubMed, som indekserer knap 5500 tidsskrifter med i alt mere end 28 millioner artikler indenfor områder som medicin, sundhed og sygepleje (The National Center for Biotechnology Information, 2018).

4.2.1 Anvendt litteratur

Den anvendte litteratur består af videnskabelig litteratur om sund aldring, sociale relationer, trivsel blandt plejehjemsbeboere og nybagte forældre samt evalueringsrapporter fra analyseinstitutter og statusrapporter fra World Health Organization. Desuden har jeg i undersøgelsen inddraget litteratur anbefalet af min vejleder og relevant pensum fra folkesundhedsvidenskabsuddannelsen. Videre var initiativtageren bag legestuerne behjælpelig med at dele interne midtvejsevalueringer udarbejdet på plejehjemmene. De omtalte evalueringer karakteriseres som grå litteratur.

4.3 Det kvalitative perspektiv

Den kvalitative forskning indebærer en interesse for, hvordan fænomener gøres, siges, opleves, fremtræder og/eller udvikles (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Ved brug af kvalitative forskningsmetoder, er det muligt at udforske og beskrive personlige og sociale erfaringer, meninger og praksis samt kontekstens betydning for disse (Skovdal & Cornish, 2015). Det er derfor den menneskelige erfaringskvaliteter, der er genstandsfelt for underen, forståelse og fortolkning (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Den kvalitative forskningsmetode er velegnet, når formålet med forskningen er at få viden om og forståelse af menneskelige oplevelser, intentioner, handlinger og motiver, samt værdien af disse oplevelser for det enkelte menneske (U. Christensen et al., 2012; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012).

Gennem det kvalitative perspektiv er det muligt at bringe nye perspektiver i spil, da den viden der fremkommer heraf ikke er en gengivelse af det allerede repræsenterede, men derimod belyser særlige aspekter ved fænomener, og omdanner det givne til en teoretisk forståelse (Hastrup, 2003). Således skaber kvalitative metoder altså ny viden fremfor at kortlægge eksisterende viden (Hastrup, 2003). Desuden er de kvalitative forskningsmetoder anvendelige, når det drejer sig om at udforske komplekse situationer og genstandsfelter indholdene sensitive emner og målgrupper med særlige komplekse behov (Skovdal & Cornish, 2015). Da specialets formål er at undersøge menneskelige perspektiver på et komplekst møde på tværs af generationer, er det da oplagt at udføre en kvalitativ undersøgelse af plejehjemsbeboere og nybakte forældres perspektiver på og oplevelser af initiativets betydning for deres trivsel. De kvalitative forskningsmetoder giver dermed mulighed for at sammenligne de forskellige gruppers oplevelser, og derved give et unikt kendskab og indblik i deres livsverden, hvilket kan bibringe ny viden om tværgenerationelle initiativer på plejehjem i Danmark. Det videnskabsteoretiske ståsted i denne undersøgelse tager sit udgangspunkt i en socialkonstruktivistisk tilgang. Den socialkonstruktivistiske tilgang er forankret i en forståelse af, at viden og menneskelig erkendelse er socialt konstrueret, samskabt og relationelt produceret samt afhængig af historiske, kulturelle og ideologiske omstændigheder (J. W. Creswell, 2014). Anvendelsen af den socialkonstruktivistiske tilgang i forbindelse med de kvalitative forskningsmetoder betyder, at forskeren er en del af vidensproduktion, hvormed viden anskues som et socialt og samskabt forhold end en objektiv substans (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Denne undersøgelse er med sin anvendelse af socialkonstruktivisme grundlagt på en flydende erkendelse af, at den adgang jeg har haft til viden om tværgenerationelle initiativer, er påvirket af den måde, hvormed jeg har søgt adgang til viden på (Høyer, 2012). Således har mine forståelser og erfaringer betydning for min oplevelse af, hvilken adgang der er til viden om felten, og samtidig påvirker min positionering den vidensproduktion, som finder sted (J. W. Creswell, 2014).

4.4 Valg af felt

Undersøgelsens fem settings blev udvalgt i samråd med initiativtageren bag legestuerne, som selv er bosat i Århus. Derfor agerede hun min primære kontaktperson til felten, nærmere betegnet en gatekeeper (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Formålet med at inddrage kontaktpersonen var, at få kontakt til plejehjem, der differentierer sig i forhold til geografi, størrelse og beboersammensætning. Som beskrevet tidligere formes trivsel i alderdommen af plejehjemsbeboernes lokalmiljø, hvorfor jeg har inddraget plejehjem fra forskellige områder i Århus. Således kunne jeg danne mig et indtryk af, hvorvidt der var oplevelser, der gik igen hos mine informanter på tværs af de forskellige plejehjem og kontekster, og så i fald hvilke typer af oplevelser der gik på tværs. Hermed har jeg i undersøgelsen

inkluderet forskellige grupper af plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte i forskellige settings med forskellige motiver for at deltage og med forskellige erfaringer fra legestuerne. Herigennem ønskede jeg at få indsigt i, hvordan legestuernes indflydelse på trivsel blev oplevet fra forskellige perspektiver i det tværgenerationelle møde. Desuden var min hensigt at få indblik i forskelle og ligheder i perspektiver på legestuernes betydning for trivsel hos plejehjemsbeboere og nybagte forældre.

4.4.1 Afgrænsning i tid og sted i deltagernes livsforløb

Dette speciale har sit hovedsagelige fokus på en specifik periode i deltagernes liv, hvor legestuerne finder sted. For plejehjemsbeboernes vedkommende er denne periode afgrænset i tid og sted eftersom deres deltagelse er forudsat af, at de er bosat på et plejehjem. Perioden for de nybagte forældre er afgrænset af deres barsel. For de ansatte gælder, at deres tid i legestuen fordrer, at de er på arbejde på plejehjemmet, mens legestuerne afholdes. Undersøgelsen er derfor udført i en felt, der i tid og rum er afgrænset til deltagernes færden på plejehjem, der karakteriseres som den nære kontekst. Plejehjemsbeboernes ressourcer og trivsel, mens de befinder sig på plejehjemmene er i høj grad formet af forskellige forhold før de kom på plejehjem. Således er det for de nybagte forældre og ansatte også væsentligt at erkende, at deres ressourcer og trivsel, mens de befinder sig i den afgrænsede periode af deres liv i høj grad er påvirket af forskellige forhold inden barselsorlov og inden plejehjemsansættelsen. Selvom livet på plejehjem, barselsorloven og ansættelsesperioden er afgrænsede perioder i informanternes liv, er det stadig vigtigt at anskue disse perioder som en del af deres samlede livsforløb, der ligeså vel består af livsperioder før legestuerne for plejehjemsbeboernes vedkommende og både før og efter legestuerne for de nybagte forældre og ansattes vedkommende. Dermed er denne undersøgelse situeret i en bestemt tid og et bestemt sted henholdsvis over to måneder på fem forskellige plejehjem.

4.5 Adgang til felt

Adgangen til felten styres af to centrale begreber, forhandling og formidling. Formidling af undersøgelsens formål og relevans til aktører i felten har afgørende betydning for forhandlingsprocesserne og dermed adgangen (Madden, 2013b). Min adgang til plejehjemmene som felt krævede en forhandling af både formel og uformel karakter, som var særligt tydelig i adgangen til og rekrutteringen af plejehjemsbeboerne. Derfor måtte jeg identificere forskellige gatekeepere, som kunne bidrage med deres ekspertise i denne periode (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Denne proces vil blive beskrevet i følgende afsnit.

4.5.1 Adgang og kontakt til plejehjem

Som første led i adgangen til plejehjemmene kontaktede jeg, gennem min kontaktperson, forstanderne på de fem udvalgte plejehjem per mail. I den første kontakt fokuserede jeg på at tydeliggøre min faglige baggrund, formål med undersøgelsen, forskningsetiske forhold som tavshedspligt og anonymitet samt relevante kontaktoplysninger (bilag 1). Denne henvendelse kan betragtes som en formel etablering af kontakt til felten. Gennem min kontaktperson fik jeg hurtigt skabt kontakt til to ansatte tilknyttet to forskellige plejehjem i Århus, hvoraf den ene på eget initiativ tog telefonisk kontakt til mig for at tale om feltarbejdets forløb og praktiske forhold. Under feltarbejdet viderestille de to ansatte mig til forskelligt omsorgspersonale, som var i daglig kontakt med plejhjemsbeboerne. I denne proces fungerede initiativtageren bag legestuerne og de ansatte som gatekeepere. Her benyttede mig af initiativtageren i den formelle forhandling, og af de ansatte i den uformelle forhandling af adgang til plejehjemmene.

Ovenstående gatekeepere har således både spillet en væsentlig rolle i forhold til adgangen til felten, og har ligeledes haft stor betydning for min rekruttering af informanter til undersøgelsen. Nedenstående afsnit vil i relation hertil give et indblik i, hvordan og hvilke informanter, jeg har rekrutteret.

4.6 Rekruttering af informationer

Rekrutteringen af informanter foregik både før og under feltarbejdet. I det følgende afsnit vil denne kontinuerlige proces blive beskrevet, og under diskussion af undersøgelsens metoder, vil processen yderligere blive diskuteret.

4.6.1 Inklusionskriterier for informanter

I min selektion af informanter valgte jeg bevidst at anvende en strategisk udvælgelse med maksimal variation, da jeg har haft en interesse i at undersøge initiativet med så mange nuancer som muligt (U. Christensen et al., 2012). Denne udvælgelse fik den betydning, at mine informanter har forskellige baggrunde i henhold til alder, køn og etnicitet, er differentierede i forhold til tid på plejehjem, samt kendskab til og erfaring med legestuerne. Blandt *plejhjemsbeboerne* ønskede jeg at rekruttere informanter, der kunne repræsentere den mangfoldighed, som plejehjem indeholder, både hvad angår alder, køn, funktionsdygtighed og tid på plejehjemmet. På den måde var min hensigt at komme i kontakt med informanter, som havde forskellig grad af erfaring med legestuerne, lige fra én deltagelse i legestuerne til at have været med hver gang legestuerne havde fundet sted. Eftersom jeg gennem undersøgelsen ønskede at få indblik i legestuernes indflydelse på trivsel, var det interessant at undersøge, om plejhjemsbeboere med mere eller mindre erfaring med legestuerne oplevede forskelle i deres trivsel. Desuden fandt jeg det relevant at tale med plejhjemsbeboere, som ikke havde særlig meget

erfaring med legestuerne, for herigennem at få indsigt i, hvilke motiver der lå bag deltagelsen i legestuerne, eller manglen på samme. Blandt *nybagte forældre* ønskede jeg ligeledes at rekruttere informanter, som var forskellige med hensyn til alder, køn, barnets alder og erfaring med legestuerne. Jeg var særligt interesseret i paritet, da denne faktor kunne spille ind på tidligere deltagelse i lignende initiativer. To af de deltagende nybagte forældre var ikke på barselsorlov ved interviewtidspunktet, men blev alligevel inkluderet i undersøgelsen. Perspektiverne fra de to informanter, som ikke imødekom kriteriet om barselsorlov, differentierede sig ikke fra undersøgelsens andre deltagende nybagte forældre. Blandt *ansatte* forsøgte jeg ligeledes at rekruttere informanter med forskellige erfaring, både i forhold til legestuerne og med plejehjem generelt. Yderligere havde jeg en interesse i at tale med 'nøglepersoner', der har særlige roller i forbindelse med legestuerne (Skovdal & Cornish, 2015). Eksempelvis en oplevelsesmedarbejder, som var primus motor for legestuerne på et af de udvalgte plejehjem, samt en aktivitetsmedarbejder med speciale i sang og rytmik, hvorfor vedkommende kunne bidrage med musisk faglighed til det tværgenerationelle møde. Nøglepersonerne gav mig desuden en forståelse for plejehjemmet som institution, samt de strukturer, normer og værdier der følger med en institution, som danner de hjemlige rammer for plejehjemsbeboerne, og samtidig er en arbejdsplads for de ansatte.

4.6.2 Rekruttering af informanter gennem gatekeepere

Som tidligere nævnt, bistod kontaktpersonen, de to nøglepersoner og omsorgspersonalet på de fem plejehjem med rekruttering af informanter. Dermed har gatekeeperne haft indflydelse på, hvem jeg har kunne tale med og på hvilket tidspunkt. Jeg var afhængig af omsorgspersonalets viden om plejehjemsbeboernes helbred og funktion i forhold til at kunne udføre interviews med plejehjemsbeboerne. Jeg nåede frem til denne erkendelse, da jeg gentagende gange oplevede, at plejehjemsbeboere som jeg opfattede som friske, livlige og interviewegnede, ofte led af demens. Derfor allierede jeg mig med omsorgspersonalet, når jeg tog kontakt til plejehjemsbeboerne. Jeg havde på forhånd sat omsorgspersonalet ind i formålet med min undersøgelse, og mit ønske om at tale med plejehjemsbeboere af forskellig baggrund og med forskellig erfaring med legestuerne. Personalet lagde stor vægt på at informere plejehjemsbeboerne om, at jeg var specialestuderende fra Københavns Universitet, som var i gang med at lave en undersøgelse om legestuerne. Jeg fornemmede en generel velvilje og begejstring blandt de nybagte forældre, når jeg opsøgte dem med mit udprintede informationsbrev (bilag 1). Af og til tog initiativtageren mig i hånden, og præsenterede mig kort for de deltagende nybagte forældre, hvorefter hun lod mig forklare undersøgelsen for dem.

Jeg havde på forhånd et ønske om, at ville tale med en plejehjemsbeboer og en nybagt forælder i forbindelse med hver legestue på de fem plejehjem. Dette ønske måtte jeg imidlertid forkaste den første dag i felten, da legestuerne fandt sted mellem klokken 10 og 12, og lige efter legestuerne spiste plejehjemsbeboerne middag på alle fem plejehjem. Derfor måtte jeg omstrukturere min oprindelige plan for, hvor mange informanter jeg kunne interviewe i forlængelse af legestuerne. Rekrutteringen af informanter foregik blandt andet ved 'Sneboldmetoden' (U. Christensen et al., 2012; Skovdal & Cornish, 2015). Denne metode brugte jeg især under rekrutteringen af de nybakte forældre, da mange af disse deltog i legestuerne med deres mødregruppe, hvorved de havde et eksisterende kendskab til hinanden, som rakte ud over legestuerne. Eksempelvis talte jeg med en nybagt mor, som opfordrede mig til at opsøge en af de andre mødre i gruppen, da vedkommende havde deltaget i legestuerne i længere tid. Derfor kunne hun bidrage med dybdegående refleksive perspektiver på det tværgenerationelle møde. I andre tilfælde var rekrutteringen af informanter mere tilfældelig i den forstand, at deltagelse i undersøgelsen afhang af faktorer som tid, lyst og overskud hos informanterne (Skovdal & Cornish, 2015).

I forbindelse med de etnografiske deltagerobservationer udførte jeg opfølgende interviews den første gang jeg besøgte legestuerne på hvert plejehjem, hvorimod jeg ved mit andet besøg på plejehjemmene havde mulighed for, at udføre interviews inden legestuernes begyndelse tidligt om morgenen. Dette da ansatte og enkelte plejehjemsbeboere kunne genkende mig. De nedenstående to afsnit vil således beskrive etnografisk deltagerobservation samt det semistrukturerede interview.

4.7 Deltagerobservation

Deltagerobservation er en etnografisk metode, der er velegnet til at give indsigt i forholdet mellem mennesker samt forholdet mellem mennesker og deres fysiske omgivelser, da forskeren er en del af felten på tæt hold (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). At anvende denne metode, har således været med det formål, som udefrakommende aktør at få indblik i, hvordan legestuerne opleves at påvirke deltagerens trivsel. Deltagerobservation giver således mulighed for at erfare deltagerens livsverden gennem hans/hendes øjne. Dermed kan der opnås indsigt i det, mennesker tager for givet, hvorfor de ikke tænker på at fortælle om det (det sagte og det usagte). Det var således i kraft af mine observationer, at jeg blev bevidst om betydningen af den nonverbale kommunikation på tværs af generationer.

Deltagerobservation kan siges at være to modstridende måder at være tilstede på. Deltagelse er nærværende og aktiv tilstedeværelse, hvorimod observation er tilbagetrukket, passiv tilstedeværelse. Betegnelsen deltagerobservation dækker over, at undersøgeren af en felt skiftevis er aktiv og passiv i

situationen (Hastrup, Rubow, & Tjørnhøj-Thomsen, 2012a; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Det var således væsentligt for mig under de forskellige observationer at indgå i felten på en naturlig måde, hvilket i nogle situationer indebar, at jeg distancerede mig fra legestuerne, og sad i et hjørne og observerede. I andre tilfælde deltog jeg aktivt i legestuerne ved at synge med på børnesangene, da det virkede oplagt i den givne situation. Det var derfor nødvendigt for mig at tilpasse min metode undervejs, hvormed jeg blev opmærksom på, at felten var mobil, multisitueret og emergerende, og dermed ikke givet på forhånd. Således måtte jeg lave en kontinuerlig refleksion over, hvordan jeg både kunne skriftliggøre mine umiddelbare oplevelser, men samtidig deltage aktivt i legestuerne uden, at min tilstedeværelse havde en for stor indflydelse på legestuernes forløb.

4.7.1 Observationsguide

Som tidligere beskrevet, tager deltagerobservation afsæt i, at observatøren gennem sin blotte tilstedeværelse i felten har mulighed for at observere deltagerne i deres hverdag. Deltagerobservationen gav mig herved indsigt i den betydning, de deltagende informanter tillagde ideer, meninger og praksisser i felten. Min observationsguide havde derfor et åbent udgangspunkt, og var det overordnede arbejdsredskab for min observation og deltagelse i felten (bilag 2). Observationsguiden indfanger tre overordnede aspekter ved det tværgenerationelle møde; *hvor*, *hvem* og *hvad*. Altså, hvornår mødet finder sted, hvilke fysiske omgivelser det finder sted i, hvilke aktører der er til stede, hvordan de forskellige aktører er positioneret i forhold til hinanden, og hvad der sker i den givne situation. Observationsguiden blev anvendt ved alle observationer under feltarbejdet, hvor jeg deltog i 10 legestuesessioner á to timers varighed. Dog brugte jeg gerne en ekstra time før og efter legestuerne på at få en fornemmelse af og et indblik i plejehjemmene, hvad angår det rumlige og indretningsmæssige, samt det sociale liv og de mennesker som færdes på plejehjemmene. Desuden anvendte jeg timerne udenfor legestuerne til at skabe kontakt til deltagere som et led i min rekruttering af informanter. Under min deltagelse i felten, lagde jeg stor vægt på ikke at lade mig begrænse af min forståelse omkring felten, hvilket vil blive uddybet i afsnit 4.10. Som menneske og forsker kan det for nogle være svært at slippe felten, og desuden ikke blive følelsesmæssigt påvirket af de mennesker og handlinger, som optræder og finder sted under feltarbejdet (Hastrup et al., 2012a; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Derfor tilbød initiativtageren bag legestuerne at tale med mig efter hver deltagerobservation, så jeg kunne sparre med hende om mine oplevelser på plejehjemmet. Denne sparring var yderst givende, da hun som et led i udviklingen af initiativet havde besøgt en del plejehjem. Det vil blive udfoldet i det sjette kapitel, som udgør af diskussionen. I relation til etnografiske deltagerobservationer i mit feltarbejde udførte jeg desuden semistrukturerede interviews, som vil blive præsenteret i det kommende afsnit.

4.8 Interview

Det kvalitative forskningsinterview er en samtale mellem to mennesker; interviewer og informant. Det adskiller sig fra en almindelig dagligdagssamtale i kraft af dets fokus på udvalgte emner og manglende gensidighed i samtalen i den forstand, at intervieweren udelukkende stiller informanten spørgsmål. Omvendt er forskningsinterviewet mindre struktureret end et spørgeskema. Forskningsinterviewet er en særlig måde at tale sammen på med et særligt formål, ofte bestemt af intervieweren i et aftalt tidsrum og på et bestemt sted (U. Christensen et al., 2012; Hastrup, Rubow, & Tjørnhøj-Thomsen, 2012b). Fokus for det kvalitative forskningsinterview er informanternes perspektiver og oplevelser af deres liv og omverdenen, hvilket giver informanten mulighed for at udtrykke sine tanker og erfaringer på de udvalgte temaer (U. Christensen et al., 2012). Gennem brugen af interview i mit feltarbejde har jeg opnået en indsigt i informanternes perspektiver på, hvordan initiativet har en indflydelse på deres trivsel. Jeg ønskede, som den amerikanske antropolog Spradley, at forstå legestuerne ud fra informantens synspunkt. Min hensigt var at forstå, hvad de vidste, hvordan de vidste det, og betydningen af deres oplevelser. Og om muligt, at føle oplevelserne, sådan som de følte dem (Spradley, 1979). Derfor kunne jeg med det kvalitative forskningsinterview og dets semiåbne spørgsmål give informanterne de rette muligheder for at lære mig, at forstå deres syn på legestuerne ud fra deres egne perspektiver (Kvale & Brinkmann, 2009).

4.8.1 Det semistrukturerede interview

Som nævnt ovenfor, har det semistrukturerede interview til formål at give intervieweren indblik i informanternes egne perspektiver på en række udvalgte temaer bestemt på forhånd (U. Christensen et al., 2012; Hastrup et al., 2012b). De fastlagte temaer er ofte nedskrevet i en interviewguide. Interviewet og dermed spørgsmålene tager da udgangspunkt i denne guide, hvorefter informanten med egne ord kan svare og fortælle, og de efterfølgende spørgsmål vil således tage sit afsæt i disse/dette. Intervieweren kan hermed forfølge interessante vinkler i takt med, at informanten svarer på de nedskrevne spørgsmål (U. Christensen et al., 2012). Det er vigtigt, at intervieweren følger interviewguiden for at undgå, at interviewet bliver for uorganiseret. Samtidig bør intervieweren ikke lade sig styre fuldstændigt af interviewguiden (Hastrup et al., 2012b). Nogle spørgsmål kan vise sig at være irrelevante i et pågældende interview, eller der kan opstå nye emner, som intervieweren ikke havde forudset, men som kan være interessante at afdække i situationen (Hastrup et al., 2012b). En forudsætning for at indsamle gode data ved det semistrukturerede interview er, at intervieweren er i stand til at skabe trygge rammer, så informanten har lyst til at fortælle, om de ønskede emner. Heri ligger, at der altid udspiller sig en magtrelation mellem to mennesker, hvilket også gør sig gældende i det semistrukturerede interview, i relationen mellem interviewer og informant (U. Christensen et al.,

2012). Jeg oplevede ovenstående magtrelation komme til udtryk under feltarbejdet i situationer, hvor informanterne svarede på bestemte spørgsmål sådan som de antog, jeg som forsker gerne ville høre dem svare. Under afsnit 6.2.4 vil den oplevede magtrelation i feltarbejdet blive uddybet. Interviewene blev gennemført med udgangspunkt i en interviewguide, der vil blive præsenteret i nedenstående afsnit.

4.8.2 Interviewguide

Undersøgelsens semistrukturerede interviews blev gennemført med udgangspunkt i fire interviewguides; én til plejehjemsbeboere, én til nybagte forældre, én til ansatte og endeligt én til initiativtageren (bilag 3-6). Interviewguiderne fungerede som en oversigt over de temaer, jeg ønskede at dække i mine interview. Spørgsmålene i interviewguiden tog derfor udgangspunkt i undersøgelsens problemstilling og forskningsspørgsmål, herunder inddragelse af videnskabelige litteratur på området. Interviewspørgsmålene havde både en tematisk og dynamisk dimension. Ved det tematiske menes, at interviewguiden tager udgangspunkt i undersøgelsens problemstilling, hvor det dynamiske handler om at skabe en god dynamik mellem interviewer og informant (Kvale & Brinkmann, 2009). Derfor indeholdte interviewguiden temaer baseret på specialets teoretiske begrebsramme med fokus på aktivitetsteori, succesfuld aldring, sund aldring samt det tværgenerationelle mødes betydning for deltagerens trivsel. Yderligere indeholdte den spørgsmål, der havde til hensigt at skabe tillid og god stemning mellem interviewer og informant. Det er derfor vigtigt at gennemtænke de relevante forskningstemaer, men også finde på nogle interviewspørgsmål, der kan anvendes til en god konversation (Kvale & Brinkmann, 2009). Det er vigtigt at stille spørgsmål, som får informanten til at fortælle frit og åbent. Spørgsmål som ”Kan du fortælle mere om dette?” kan bruges, og pauser er et andet redskab, der kan anvendes til sådanne formål. En pause kan muligvis få informanten til at tænke længere over sit svar, og derved kan svaret blive mere fyldestgørende. Det er en god idé at gøre det klart over for informanten, hvornår interviewet er ved sin afslutning og spørge, om informanten har mere at fortælle, måske om emner, der ikke er blevet berørt i interviewguiden (U. Christensen et al., 2012). Det semistrukturerede interviewformat gav mig som interviewer mulighed for at stille uddybende, opklarende spørgsmål og bede om eksempler på deres udsagn (Madden, 2013b). Derfor er det semistrukturerede interview i særdeleshed en kontekstbestemt samproduktion af viden skabt af både informant og interviewer (Kvale & Brinkmann, 2009). Især interviewguiden målrettet *plejehjemsbeboerne* blev i høj grad udformet med inspiration fra en tilgang ved navn ’anerkendende undersøgelse’ (appreciative inquiry), som tager sit udgangspunkt i en anerkendelse af plejehjemsbeboerne og deres tilstedeværelse (Seebom, Barnes, Yasmeen, Langridge, & Moreton-Prichard, 2010). Den anerkendende undersøgelse er en reaktion på, at aldringsforskning ofte har en problemorienteret tilgang, hvor fokus

er på 'de problemer' og 'begrænsninger', som ældre mennesker må have (Reed, 2010). Således kan forskeren løbe den risiko at overse de positive aspekter af aldring og ældre menneskers ressourcer, da den deltagende informant kan føle sig nedgjort og overset (Seebohm et al., 2010). Dette kan resultere i, at informanten er mindre åben vedrørende perspektiver, oplevelser og erfaringer indenfor undersøgelsens problemstilling. Tilgangen 'anerkendende undersøgelse' har ikke til hensigt at fornægte eller negligere de problemstillinger, der kan være knyttet til aldring, men snarere at skabe et helhedsorienteret billede af aldring, inklusiv de ressourcer og handlemuligheder ældre har. Med afsæt i denne tilgang indeholdt interviewguiden spørgsmål som "Hvad synes du, at du kan bidrage med til forældrene, som deltager i legestuerne?". Under feltarbejdets forløb blev interviewguidesene tilrettet den enkelte informant samt den situation, som interviewet foregik i. Nedenstående afsnit vil i relation til dette give et indblik i den situation, hvormed interviewene udspillede sig i for de forskellige informantgrupper.

4.8.3 Interviewsituationen

Interviewene foregik løbende i feltarbejdet under vekslende omstændigheder. Jeg tilbragte sammenlagt to måneder i Århus, hvor jeg fysisk var tilstede i byen for at kunne tilbyde informanterne fleksibilitet. Denne fleksibilitet viste sig, at være til stor gav for de nybagte forældre, da det muliggjorde, at interviewene kunne foretages i morgen og aften timerne. Forud for interviewet blev informanterne oplyst om interviewets procedure både af mig og omsorgspersonalet. Alle 25 interviews blev optaget med diktafon, under mundtligt og skriftligt samtykke fra informanterne.

For *plejehjemsbeboernes* vedkommende foregik alle interviews indenfor plejehjemmets mure enten i plejehjemsbeboerens egen lejlighed eller i de fælles opholdsstuer. Da interviewene blev gennemført inden middagstid, blev vi til tider forstyrret af omsorgspersonalet under interviewene, som serverede middag, eller skulle ordinere beboeren medicin. Interviewene foregik i otte ud af de 10 tilfælde uden tilstedeværelse af omsorgspersonale. Den gennemsnitlige varighed for interviewene var på 15 minutter. For de *nybagte forældres* vedkommende foregik interviewene flere forskellige steder, ofte i mødelokaler på plejehjemmene, hvor vi kunne tale uforstyrret. Ét interview blev foretaget i en skov, da det passede informanten bedst at gennemføre interviewet, mens hun gik sin eftermiddagstur med sit barn. Desuden blev to interviews foretaget på en café nær informanternes bopæl. Interviewene var præget af, at deres spædbørn var tilstede, hvilket betød, at nogle af informanterne måtte forlade interviewlokalet, eller pausere interviewet for en kort stund for at ordne praktiske forhold som at skifte eller amme. Det gennemsnitlige interview varede 30 minutter for denne gruppe af informanter. For de *ansattes* vedkommende blev to af interviewene foretaget på deres kontor på plejehjemmene, mens

det sidste interview foregik på en café i det centrale Århus. Disse interviews forløb til sammenligning med de andre grupper uforstyrret, og bar således præg af, at de havde sat tid af i deres kalender til at blive interviewet. Derfor varede interviewene med de ansatte mellem en time til næsten to timer.

Jeg havde undervejs i interviewene in mente, at det er vigtigt at dokumentere så meget som muligt for på den måde, at have en stor mængde data at arbejde med i analysen (U. Christensen et al., 2012). Det kan eksempelvis gøres ved at tage noter undervejs i interviewet, skrive stikord eller vente til endt interview, hvor indtrykkene kan nedskrives. Da alle mine interviews blev optaget på diktafon, gav det mig frihed til kunne koncentrere mig om interviewets emne og dynamik (Kvale & Brinkmann, 2009). Derfor valgte jeg først efter endt interview at nedskrive mine tanker og indtryk samt omstændigheder omkring interviewet. Samtidig noterede jeg, om informanterne gjorde brug af ansigtsudtryk og mimik ved bestemte spørgsmål i interviewguiden.

Ovenstående afsnit har været en præsentation af undersøgelsens metodiske ramme i forhold til genereringen af det empiriske materiale. Nedenstående afsnit vil derfor præsentere, hvordan det genererede empiriske materiale er blevet bearbejdet i denne undersøgelse.

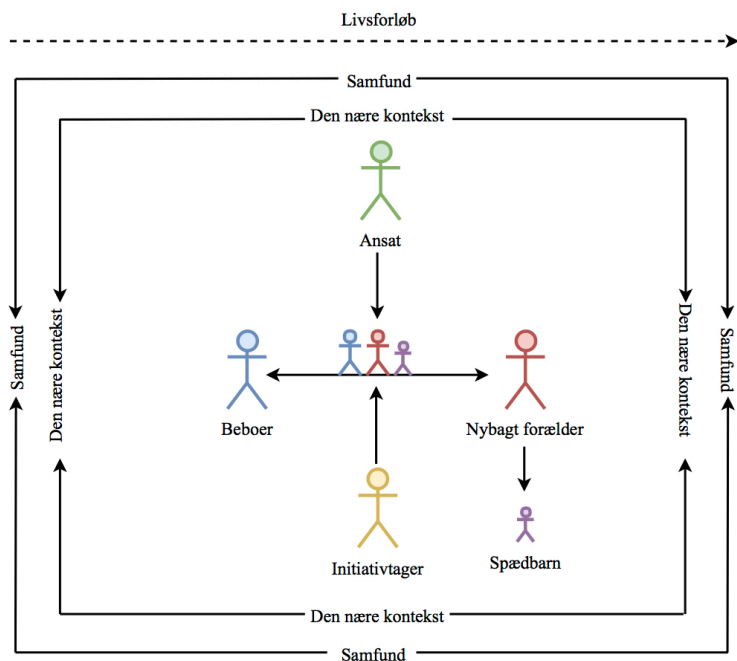
4.9 Analytisk bearbejdning

Mine interviews samt deltagerobservationer og feltnoter danner grundlag for et meget rigt og omfattende datamateriale. I empirien indgår detaljerede og dybdegående beskrivelser af informanternes oplevelser og erfaringer af det tværgenerationelle initiativ. I det kommende afsnit vil jeg redegøre for den analytiske bearbejdning af det empiriske materiale.

Som beskrevet blev interviewene transskriberet i deres helhed, og feltnoterne blev renskrevet. Transkriptionen betegnes som en forvandling af den mundtlige interviewsamtale til en skreven tekst, som er tilgængelig for analyse (Kvale & Brinkmann, 2009). Lydfileerne blev efter endt interview transskriberet enten samme eller den efterfølgende dag i deres fulde længde, med så nøjagtig en gengivelse af ordvalg, lydord, dialekt og talesprog som muligt. Af bilag 7 fremgår de retningslinjer, som interviewene er transskriberet ud fra. Informanternes udtalelser er rettet til i specialet således, at enkelte dele af citaterne er udeladt, og talesprog er rettet til med henblik på at lette læsningen. Eksempelvis har jeg i citaterne rettet ikk'å til ikke også. Det empiriske materiale omfattede i alt 250 normalsider. Den transskriberede og renskrevne empiri er blevet analyseret gennem tematisk netværksanalyse (Attride-Stirling, 2001). Den fulde analyseproces kan opdeles i tre større forløb henholdsvis kondensering af teksten, undersøgelse af teksten og sammenlægning af undersøgelsen (Attride-Stirling,

2001). Som det første led i analyseprocessen læste jeg de transskriberede interviews og renskrevne feltnoter i deres helhed, med henblik på at danne mig et overordnet indtryk, og få overblik over materialet. Ved første gennemlæsning læste jeg de transskriberede interviews *opdelt efter plejehjem*. Det vil sige, at jeg læste alle interviews med plejhjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte for hvert plejehjem, inden jeg gik videre til det næste. Den første gennemlæsning blev foretaget på grundlag af min antagelse om, at der var forskel på de fem plejehjem. Ved næste gennemlæsning besluttede jeg at opdele i de tre informantgrupper, og dermed først at læse de transskriberede interviews fra *plejhjemsbeboerne*, dernæst *de nybagte forældre* og til sidst *de ansatte*. Jeg foretog den tredje gennemlæsning af interviewene med udgangspunkt i min problemformulering, og fandt meningsbærende enheder, som blev tildelt temaer i kraft af deres betydning for empirien. Denne proces foregik i softwareprogrammet NVivo, hvor jeg markerede interessante citater med en bestemt farve, og herefter kategoriserede hvert citat under et beskrivende tema. Jeg gennemlæste interviewene på samme måde som ved min anden gennemlæsning i nævnte rækkefølge: *plejhjemsbeboere*, *nybagte forældre* og *ansatte*, eftersom jeg i min første gennemlæsning dannede mig det overordnede indtryk, at de tre grupper af deltagere var sammenlignelige på tværs af plejehjem. Grundet dette, gav det mening at inddele informanterne efter deres tilknytning til initiativet fremfor det plejehjem, hvor de deltog i legestuerne på. De ansatte og initiativtagerens perspektiver anvendes til at nuancere plejhjemsbeboerne og de nybagte forældres perspektiver. Initiativet er indlejret i den nære kontekst, plejhjemmet, som danner den fysiske ramme for mødet på tværs af generationer. Plejhjemmet er indlejret i en større kontekst, som udgøres af det omkringliggende lokalsamfund. De ansatte og initiativtagerens perspektiver betragtes i undersøgelsen som supplerende, fordi de ansatte og initiativtagerens blik på mødet på tværs af generationer er udefrakommende. Figur 2 illustrerer måden, hvorpå undersøgelsens analytiske blik bliver fremstillet. Som det næste gennemgik jeg de identificerede temaer i samtlige interviews, og arrangerede dem efter mine tre forskningsspørgsmål. Herefter forsøgte jeg at identificere organiserende, overordnede temaer indenfor hvert forskningsspørgsmål, der skulle omfavne de identificerede basistemaer. På baggrund af de overordnede temaer udledte jeg tre globale temaer, som kunne belyse specialets tre forskningsspørgsmål. Da analysen af den genererede empiri har været en løbende proces, bærer denne proces bræg af iteration, hvor jeg undervejs har lavet ændringer og justeringer i forløbet med den tematiske netværksanalyse. Udviklingen af det tematiske netværk har for mit vedkommende været illustrativ, og i bilag 8 findes et uddrag af den tematiske netværksanalyse. Uddraget viser, hvorledes de globale temaer er opstået på baggrund af et forløb med tekstkondensering af transskriptionerne, illustreret ved citater over basistemaer til organiserende temaer. Forløbet med arbejdet fra organiserende temaer til globale temaer er foretaget med baggrund i, hvordan et

tværgenerationelt initiativ, opleves at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst. Endvidere har de præsenterede begreber fra aktivitetsteori, succesfuld aldring samt sund aldring sammen med undersøgelsens problemformulering dannet grundlag for analysens fokus.

Figur 2: Grafisk fremstilling af det analytiske blik

4.10 Forforståelse og positionering i felten

Den kvalitative forskning, herunder den etnografiske deltagerobservation og det semistrukturerede interview, forsøger som beskrevet i ovenstående afsnit at give den udefrakommende en indsigt i informanternes livsverden (U. Christensen et al., 2012; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). At få adgang til denne verden er ikke en selvfølgelighed, og det er derfor langt fra alle rollepositioner, der er åbne for forskeren (Hastrup, 2003). Dette afsnit vil dermed præsentere den forståelse, som jeg havde med mig ind i felten samt beskrive min positionering i felten. Genstandsfeltet vil altid være påvirket af forskerens tilstedeværelse, og dermed har jeg med min involvering og deltagelse påvirket undersøgelsen og de fund, som fremkommer heraf (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Mit ønske er at gøre processen, hvormed empirien er genereret, transparent, og derfor er følgende afsnit en beskrivelse af min positionering i felten.

Min positionering i felten har overordnet været ens for de forskellige informanter, som jeg har observeret og interviewet. Her har jeg bestræbt mig på at være tilstede i den pågældende situation med et nysgerrigt og åbent blik for de hændelser, som fandt sted. I kraft af min alder og mit køn blev jeg til

tider forvekslet med enten en nybagt forælder eller en ansat på plejehjemmene. Som beskrevet tidligere blev jeg præsenteret som specialestuderende fra Københavns Universitet af omsorgspersonalet, hvilket i de fleste situationer gav mig en autoritet over for informanterne. Selvom jeg løbende reflekterede over min positionering, blev jeg af og til mindet om, hvordan informanterne placerede mig i felten, og hvilken autoritet de tildelte mig. Dette kommer til udtryk i følgende feltnotat, som udgøres af en samtale mellem den ansatte Ditte og plejehjemsbeboeren Elsemarie. Jeg har på forhånd bedt Ditte, om at hjælpe mig med at skabe kontakt til Elsemarie:

Jeg går sammen med Ditte over mod Elsemarie, der sidder afventende i sin kørestol. Jeg får en fornemmelse af skepsis og underen, som vi nærmer os. Ditte introducerer mig ved fornavn, Abirami. Jeg nøjes med at nikke til Elsemarie, og lader Ditte styre slagets gang. Ditte fortæller Elsemarie, at jeg gerne vil tale med hende om legestuerne, som foregår på plejehjemmet hver fredag. Elsemarie svarer, at hun gerne vil tale med mig på den betingelse, at jeg forstår dansk, for ellers har hun ikke lyst til at tale med mig. Ditte kigger over på mig med et lumsk smil, og forklarer smågrinende, at jeg er specialestuderende i folkesundhedsvidenskab fra Københavns Universitet. Efterfulgt af kommentaren, at jeg derfor taler bedre dansk end de fleste mennesker. Jeg kigger forventende over på Elsemarie, som svarer: "Nå, nå. Er hun fra universitet? Jamen, så vil jeg gerne tale med hende". Jeg kører Elsemarie ned i hendes lejlighed, hvor jeg sætter mig i hendes mørkebrune lædersofa, mens hun folder hænderne på sin mave og fortæller mig, at hun har boet på plejehjemmet i fire år.

Af ovenstående feltnotat fremgår det, hvordan min tilstedeværelse bliver legitimeret ved min positionering som universitetsstuderende, og hvorledes en ansat gennem min positionering får etableret kontakt til en informant. Feltnotatet illustrer betydningen af aktivt at arbejde med min egen forståelse både før, under og efter feltarbejdet. Før jeg påbegyndte mit feltarbejde, havde jeg gjort mig en del refleksioner om min tilstedeværelse på plejehjemmene. Jeg havde overvejet, om det ville blive en udfordring for mig at skulle udføre mit feltarbejde på plejehjemmene som nybegynder i et fremmed felt, og som ung studerende på plejehjem blandt ældre mennesker. Forinden feltarbejdet havde jeg aldrig besøgt et plejehjem, og derfor var min eksisterende viden i høj grad baseret på mediernes fremlægning af plejehjem. Ved mit første besøg blev jeg overrasket over, hvor stor en del af plejehjemsbeboerne, der eksempelvis sad i kørestol eller ikke havde et sprog. Jeg havde forestillet mig, at flere af plejehjemsbeboerne kunne bevæge sig frit og tale uden problemer. Denne forestilling stammer fra min srilankanske baggrund, hvor ældre på plejehjem på Sri Lanka for det første er væsentlig yngre

end danske plejehjemsbeboere, og for det andet har disse plejehjemsbeboere generelt en bedre funktionsdygtighed. Et andet aspekt som optog mine tanker, var mit udseende, som bærer præg af mit etniske ophav. Jeg var derfor nervøs for, om plejehjemsbeboerne ville have forbehold overfor mig, som kunne påvirke deres lyst til at deltage i undersøgelsen. Denne forståelse blev både be- og afkræftet i mit feltarbejde, da knap halvdelen af plejehjemsbeboerne på forhånd antog, at jeg ikke kunne tale dansk. Min tilstedeværelse i felten og forforståelse har dermed haft en indflydelse på den positionering, jeg har fået tildelt undervejs i feltarbejdet. Min oplevelse er ikke, at min tilstedeværelse i felten har haft en hæmmende betydning for den interaktion og relation, som jeg har haft til mine informanter. Eksempelvis har jeg ikke oplevet, at informanterne har tilbageholdt informationer, men derimod oplevede jeg en fortrolighed og tillid hos informanterne, som gjorde, at de ville tale åbent med mig om deres oplevelser med legestuerne på godt og ondt. En informant sammenlignede mig sågar med en engel, da hun for første gang i hele forløbet kunne udtrykke sine erfaringer med initiativet, og dette havde en terapeutisk effekt på hende. Informanternes generelle villighed til at dele deres livsverden med mig som udefrakommende, og i særdeleshed ovenstående oplevelse, gav mig en følelse af taknemmelighed.

I relation til ovenstående afsnit vil jeg fremhæve betydningen af principper om god forskningsetik. Det følgende afsnit redegør således for nogle af de etiske problemstillinger, der kan være forbundet med den kvalitative forskning og forskerens tilstedeværelse i felten.

4.11 Forskningsetiske overvejelser

Forskerens tilstedeværelse i felten er midlertidig, og derfor er det betydningsfuldt at overveje etiske spørgsmål hen over hele forløbet fra adgang til felten, informantrekruttering og til formidling af forskningsfund. I det følgende afsnit vil jeg beskrive mine forskningsetiske overvejelser relateret til samtykke og anonymitet, i planlægningen af og undervejs i mit feltarbejde samt *situationel etik*.

4.11.1 Anmeldelse til Datatilsynet

Fordi undersøgelsen er forankret i et forskningsprojekt, er det blevet meldt til og godkendt af Datatilsynet. Indeværende speciale har dermed i sin kraft af dets delagtighed i et større forskningsprojekt fået tilladelse til behandling af personoplysninger (journalnummer SUND-2018-10).

Under mit feltarbejde oplevede jeg etiske dilemmaer i forbindelse med bestræbelsen på at opnå informeret samtykke. De nedenstående afsnit vil i relation til dette gå i dybden med etiske problemstillinger forbundet med informeret samtykke og anonymitet.

4.11.2 Informeret samtykke og anonymitet

Når mennesker bliver inddraget i forskning er det et grundlæggende princip, at deltageres autonomi og selvbestemmelse bliver sikret, hvilket betyder at deltagerne bør informeres om eventuelle fordele og risici ved deltagelse i undersøgelsen (Kvale & Brinkmann, 2009). Det var derfor af høj prioritet for mig, at mine informanter deltog på frivillig og velinformeret basis. Den generelle anbefaling er, at deltagerne giver deres skriftligt informerede samtykke til at deltage i undersøgelsen (Kyvik, 2012). Jeg har således indhentet skriftligt informeret samtykke fra hver informant, inden jeg påbegyndte interviewet, og samtykkeerklæringen indeholdt vilkårene for deltagelse. I denne erklæring havde jeg beskrevet, at deltagelse i undersøgelsen var frivillig, deltagerens rettigheder i forbindelse med tilbagetrækning af udtalelser samt at alle oplysninger ville blive behandlet fortroligt, anonymt og forsvarligt. Samtykkeerklæringen fremgår af bilag 9. Jeg lagde stor vægt på at tydeliggøre min uddannelsesmæssige baggrund samt, at interviewene sammen med deltagerobservationerne skulle danne grundlag for det empiriske datamateriale i mit speciale. Ved flere af interviewene med plejehjemsbeboerne blev jeg bedt om at læse samtykkeerklæringen højt, hvor jeg fornemmede, at samtykkeerklæringen i nogle situationer skabte en akavet stemning. Eksempelvis blev en plejehjemsbeboer forundret over de forskellige begreber som anonymitet og rettigheder. Beboeren fortalte mig efterfølgende, at han havde svært ved at forstå, hvorfor jeg brugte lang tid på at forklare ham om det informerede samtykke samt anonymiteten i undersøgelsen. Især i denne situation følte jeg, at det skriftligt informerede samtykke var en måde, hvorpå jeg berettigede og beskyttede mig selv som forsker ved at forpligte den interviewede med vedkommendes underskrift. I andre tilfælde var oplæsningen en god start på interviewet, og plejehjemsbeboerne fortalte, at de var trygge ved situationen, når deltagelse i undersøgelsen var anonym.

Anonymitet er en anden forskningsetisk overvejelse, der har haft stor betydning for deltagelse i undersøgelsen. Jeg har derfor gjort mig en del overvejelser om, hvordan jeg sikrede anonymitet for deltagerne i specialet. *Leg på Plejehjem* er et initiativ der på det tidspunkt, hvor feltarbejdet fandt sted, forløb på 10 århusianske plejehjem, hvoraf jeg har lavet feltarbejde på halvdelen af plejehjemmene. På mange af plejehjemmene deltog de nybagte forældre sammen med deres mødregrupper. Det betyder, at en håndfuld af informanterne i undersøgelsen har kendskab til hinanden. Derfor har jeg undladt plejehjemmenes navne og ændret informanternes navne. Desuden har jeg forenklet en række karakteristika som alder, tid på plejehjem, deltagelse i legestuer samt uddannelsesniveau. Enkelte informanter har frabedt sig at blive citeret for dele af det sagte, hvilket er blevet imødekommet, da disse udsagn er blevet sagt i et fortroligt rum.

Ovenstående afsnit beskriver, hvorledes jeg oplevede, at etiske dilemmaer i forbindelse med informeret samtykke var bestemt af den specifikke situation. I relation til dette vil nedenstående afsnit redegøre mine overvejelser vedrørende situationel etik under det etnografisk feltarbejde.

4.11.3 Situationel etik

Som tidligere beskrevet er forskerens tilstedeværelse i felten karakteriseret af midlertidighed, og således er de forskningsetiske overvejelser knyttet hertil afhængige af den specifikke situation (Hastrup, 2003). Til trods for at der findes anbefalinger vedrørende den gode og acceptable forskning, er det ikke ensbetydende med, at disse retningslinjer er anvendelige i alle situationer (Hastrup, 2003). Forskeren må således handle ud fra en *situationel etik*. Dette betyder, at forskerens etiske position i den kvalitative forskning afhænger af den givne situations empiriske kontekst, hvormed forskeren må handle ud fra sin egen intuition og fornemmelse med ansvar og medmenneskelighed (Hastrup, 2003). Den situationelle etik var af stor betydning for min færd og positionering i felten, særligt under interviewene med plejehjemsbeboerne. Jeg oplevede eksempelvis i forbindelse med et interview, at en plejehjemsbeboer blev meget berørt, da hun fortalte om sit nære forhold til omsorgspersonalet. I situationen besluttede jeg mig for at forsætte interviewet, selvom informanten var gråd labil, da jeg erfarerede, at det var passende og medmenneskeligt i denne specifikke kontekst. Informanten fortalte, at hun ofte blev rørt, når hun taknemmeligt reflekterede over sit liv på plejehjemmet, hvorfor jeg ikke standsede interviewet. Ovenstående handling kan af nogen kritiseres som uhensigtsmæssig, da jeg på trods af informantens berørthed valgte at fuldføre interviewet. Det dilemma dette afstedkommer, er genkendt af forskere, der udfører feltarbejde blandt komplekse målgrupper, og der findes således ingen nem løsning på dilemmaet.

Det ovenstående kapitel har således redegjort for anvendelsen og relevansen af de udvalgte metoder, herunder etnografisk deltagerobservation samt semistrukturerede interviews i undersøgelsen af specialets problemformulering. I nedenstående kapitel vil jeg præsentere mine informanter samt de fund, der i den analytiske bearbejdning af empirien blev fundet relevante for at belyse specialets tre forskningsspørgsmål.

5. Fund

I det fjerde kapitel afsnit 4.9 blev specialets analytiske strategi præsenteret, der ved anvendelsen af tematisk netværksanalyse havde til formål at undersøge, hvordan *Leg på Plejehjem* opleves at påvirke plejhjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejhjemskontekst. Nærværende kapitel vil i relation til dette præsentere undersøgelsens empiriske fund.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over undersøgelsens deltagende informanter. Empirien er genereret på baggrund af 25 informanter herindunder 10 plejhjemsbeboere, 12 nybagte mødre, to ansatte og en initiativtager. Informanterne er præsenteret med deres pseudonavn, og derudover er enkelte informationer forenklet for at sikre deres anonymitet.

Nr.	Navn	Alder	Tid på plejhjem	Erfaring med legestuer
1	Ib	1	3	1
2	Hanne	3	3	
3	Esther	3	1	1
4	Jens	2	1	1
5	Dagmar	3	1	4
6	Elsemarie	3	3	4
7	Ole	2	2	
8	Ketty	4	1	1
9	Edith	4	1	3
10	Ella	2	1	2

Tabel 2: Informant karakteristika – Plejhjemsbeboere

Note: 'Alder' angiver de antal levede år, som plejhjemsbeboeren på interviewtidspunktet har gennemlevet. Alder er inddelt i fire kategorier, hvor 1 betyder, at beboeren er under 75 år, 2 betyder, at beboeren er mellem 75 og 84 år, mens 3 angiver, at beboeren er mellem 85 og 94, og slutteligt angiver 4, at beboeren er 95 år eller derover. 'Tid på plejhjem' viser de antal måneder, som beboeren på interviewtidspunktet har boet på plejhjemmet. 1 angiver, at beboeren har boet på plejhjemmet i 12 måneder eller derunder, mens 2 betyder, at vedkommende har boet på plejhjemmet mellem 13 og 23 måneder. Afslutningsvis angiver 3, at plejhjemsbeboerens botid på plejhjemmet har en varighed af 24 måneder eller derover. 'Erfaring med legestuer' viser antal gange beboeren har deltaget i legestuerne, hvor 1 betyder, at beboeren har deltaget mellem 1 og 4 gange, 2 angiver, at beboeren har deltaget mellem 5 og 9 gange, 3 viser, at beboeren har deltaget i mellem 10 og 14 legestuer og afslutningsvis angiver 4, at beboeren har deltaget i 15 eller flere legestuer.

Nr.	Navn	Paritet	Civilstatus	Uddannelse	Barselsorlov	Erfaring med legestuer
1	Signe	1	Gift	1	x	4
2	Michelle	1	Samlevende	3	x	1
3	Elisabeth	1	Samlevende	2	x	3
4	Maja	2	Samlevende	2		1
5	Gudrun	2	Gift	3		1
6	Sofie	2	Samlevende	2	x	1
7	Maiken	2	Samlevende	3	x	1
8	Simone	1	Enlig	3	x	2
9	Selma	1	Samlevende	2	x	2
10	Malin	2	Gift	2	x	4
11	Marte	1	Samlevende	3	x	1
12	Zainab	1	Gift	2	x	2

Tabel 3: Informant karakteristika – Nybagte forældre

Note: 'Uddannelse' angiver længden af den højst fuldførte uddannelse, som den nybagte forælder på interviewtidspunktet har gennemført. 1 betyder, at den nybagte forælder har opnået en kort videregående uddannelse, 2 viser at vedkommende har gennemført en mellemlang videregående uddannelse og afslutningsvis markerer 3, at den nybagte forælder har gennemført en lang videregående uddannelse. 'Barselsorlov' viser, om den nybagte forælder på interviewtidspunktet er på barselsorlov eller ej. Som ved tabel 2 angiver 'Erfaring med legestuer' antal gange den nybagte forælder har deltaget i legestuerne.

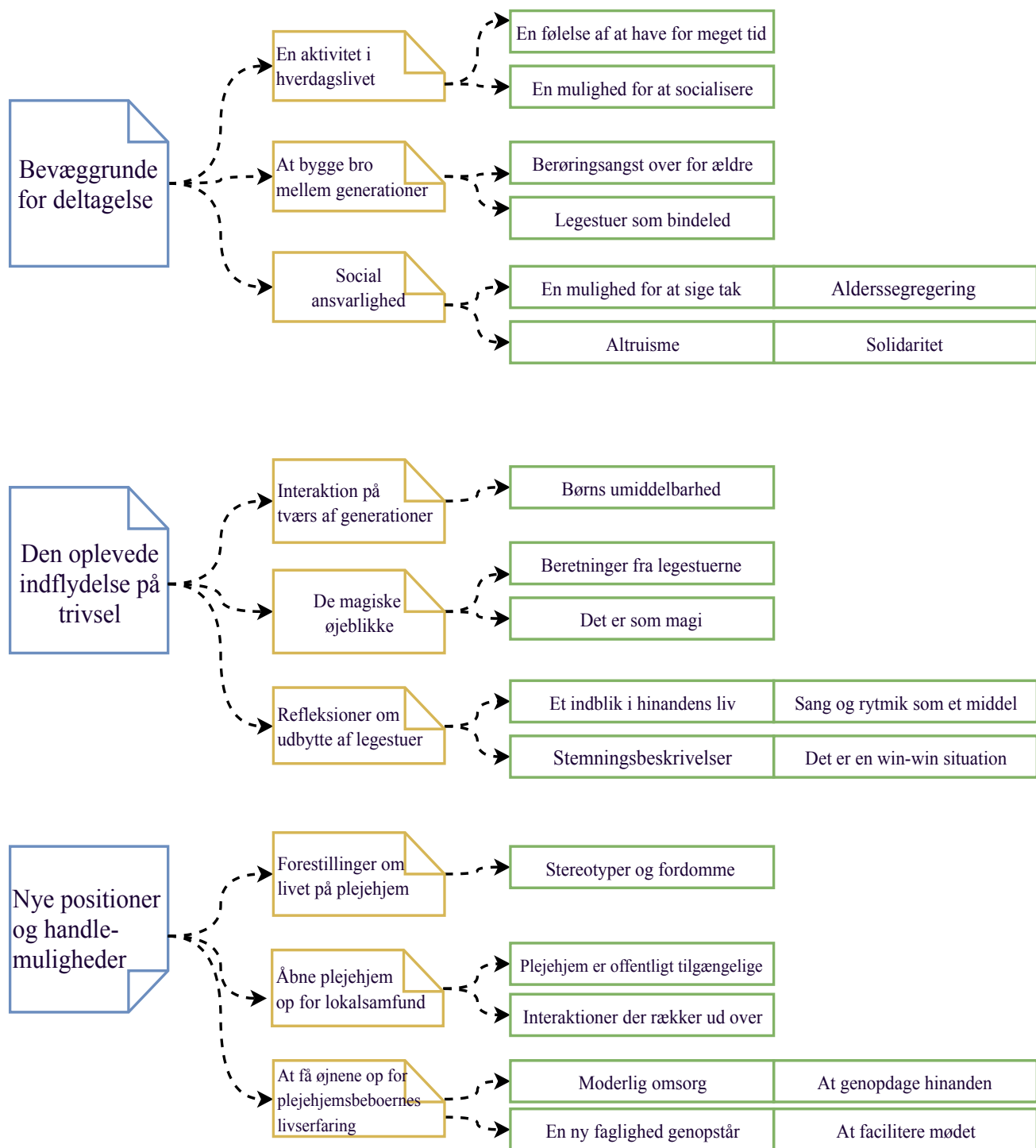
Nr.	Navn	Uddannelse	Stilling	Rolle i initiativet
1	Iben	2	Aktivitetsmedarbejder	Værtinde
2	Amalie	2	Oplevelsesmedarbejder	Værtinde
3	Jasmin	3	Projektleder	Initiativtager

Tabel 4: Informant karakteristika – Ansatte i Leg på Plejehjem

Note: 'Uddannelse' angiver som ved tabel 3 længden af den højst fuldførte uddannelse, som den ansatte på interviewtidspunktet har gennemført. 'Rolle i initiativet' angiver den ansattes funktion i forbindelse med legestuernes afvikling. Værtinde betyder således, at den ansatte har haft til opgave at skulle repræsentere plejehjemmet, og dermed tage imod samt introducere nybagte forældre og små børn for legestuerne.

5.1 Fremstilling af fund

Undersøgelsens fund præsenteres med udgangspunkt i, hvordan initiativet opleves at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst. Figur 3 er således en grafisk fremstilling af det tematiske netværk herunder globale, organiserende samt basis temaer. De præsenterede temaer er gensidig afhængige af og relateret til hinanden.

Figur 3: Grafisk illustration af tematisk netværk

5.2 Bevæggrunde for deltagelse

For at få en forståelse af plejehjemsbeboere og nybagte forældres perspektiver på initiativet i relation til bevæggrunde for deres deltagelse, vil dette afsnit undersøge, hvordan de to informantgrupper anvender initiativet i deres hverdagsliv. At rette opmærksomhed mod plejehjemsbeboerne og de nybagte forældres måde at indgå i legestuerne på, kan give en indsigt i, hvilke refleksioner de to grupper af informanter har gjort sig i forbindelse med deres deltagelse i initiativet. Herigennem er det forventningen, at der vil fremkomme perspektiver på de deltagende informanters motiver bag deres medvirken i legestuerne.

5.2.1 En aktivitet i hverdagslivet

Flere af de nybagte forældre fortalte, at de i forbindelse med deres barselsorlov oplevede at have mere ustruktureret tid i deres hverdag sammenlignet med, da de var på arbejdsmarkedet. Tid til blandt andet at deltage i aktiviteter som baby-ældre-rytmik. For nogle af de nybagte forældre skyldes den ekstra tid en uventet forlænget barselsperiode grundet sygdom, mens andre nybagte forældre bevidst prioriterede at bruge så meget tid som muligt med deres barn, og derfor forlængede deres barselsorlov. En nybagt mor forklarede eksempelvis, at hun var tvunget til at gå på barselsorlov på grund af sit helbred:

”Jeg har været på barsel siden første august, fordi jeg blev sygemeldt. Jeg fik hende her [datter] i oktober, så min barsel gik allerede i gang første august, så det er jo *lang* tid. Jeg skal så tilbage der de første skoledage i det nye skoleår, og det er sådan midt i august, så jeg har stadigvæk ret god tid tilbage. Så ja. Jeg har jo også tid nu. Jeg har *virkelig* god tid nu.” (Maiken, nybagt forælder)

Den nybagte mor Maiken befandt sig pludselig i en situation, hvor hun oplevede at have rigtig meget tid i sin hverdag. Derfor brugte hun den overskydende tid til at deltage i aktiviteter som tværgenerationelle legestuer med sin datter. Maikens beretning om at have tid til overs under barslen blev genkendt hos initiativtageren, som i forbindelse med sin egen barsel oplevede at have for meget ustruktureret tid i sin hverdag:

”Jeg var så fyldt af de her tanker omkring folk på barsel. Nu var jeg pludselig selv en af dem [...]. Man har egentlig meget tid, men den tid den er meget ustruktureret.” (Jasmin, initiativtager)

Ovenstående citat fremkom, da jeg bad Jasmin fortælle mig, hvilke overvejelser, hun havde gjort sig i forbindelse med udviklingen af det tværgenerationelle initiativ. Jasmin tog i sit svar udgangspunkt i sin egen livsverden, hvor hun tre år forinden selv var på barselsorlov. Under sin barsel oplevede hun, at hverdagen var fyldt med *tomme huller*, og at det somme tider var svært at fylde *hullerne* ud med aktiviteter. I overensstemmelse med de nybagte forældres perspektiver, fremgik det, at plejehjemsbeboerne også oplevede de omtalte huller i hverdagen. En plejehjemsbeboer fortalte eksempelvis, at hun har deltaget fast i legestuerne siden, hun blev introduceret for dem for første gang:

”Det er i hvert fald et halvt år siden, at legestuerne startede derovre, og jeg er faktisk kommet der siden da, fordi det er altid om fredagen, og der er der ikke andet på programmet nogen steder. Så plejer jeg dale derover.” (Dagmar, plejehjemsbeboer)

Det grundlæggende motiv for deltagelse i legestuerne var ifølge Dagmar, at der ingen andre aktiviteter var på plejehjemmet den pågældende dag, hvor legestuerne bliver afholdt. En lignende betragtning, over manglen på aktiviteter på plejehjemmet som årsag til deltagelse i legestuerne, oplevede jeg fra plejehjemsbeboeren Ole:

”Abirami: Sørger du så for at få deltaget i nogle aktiviteter?

Ole: Ja, ja. Men at holde sig beskæftiget her på plejehjemmet, skal man jo selv sørge for ikke også.

Abirami: Og så kommer du her om tirsdagen til legestuerne?

Ole: Ja. For ellers så er det min egen skyld jo.

Abirami: Hvorfor er det din skyld?

Ole: Fordi ellers kan man jo hurtigt komme til at kede sig her på plejehjemmet.”

Ole betragtede det således som sit eget ansvar, at få deltaget i de få udbudte aktiviteter på plejehjemmet, og dermed sørge for at aktivere sig selv i hverdagen. Han anvendte blandt andet legestuerne som en aktivitet til at få tiden til at gå med, forklarede han, for ellers var der stor risiko for, at dagene blev ens og kedsommelige på plejehjemmet. Det fremgår således af ovenstående citater, at fælles for plejehjemsbeboerne, den nybagte mor og initiativtageren var, at de havde et ønske om at fylde tiden i hverdagen ud med en eller anden form for aktivitet. I denne forbindelse betragtede flere af informanterne legestuerne som en aktivitet i deres hverdagsliv.

En nybagt mor gav mig et indblik i, hvordan hun opfattede legestuerne som en mulighed for at komme ud af sit hjem:

”Jeg kommer ud af min barselsboble derhjemme, og bliver luftet [smiler]. Jeg får set andre mennesker, får talt med voksne, vi får danset og sunget. Vi går ikke til andre ting, som så mange andre gør, og bliver stressede af det. Det er ligesom det her, vi gør. Det her er vores ting. Så når vi ikke kan komme til det, så er det også lidt træls, fordi at det ligesom er den eneste ting.” (Simone, nybagt forælder)

For Simone var legestuerne en hverdagsaktivitet, som hun deltog i under sin barsel. Derfor var legestuerne en af de få muligheder for hende, for at socialisere med andre voksne såvel som børn. Simone var for nyligt flyttet til Århus efter mange år i København, hvorfor hendes netværk på interviewtidspunktet var småt. Således blev tilfælde, hvor Simone og datteren ikke kunne deltage i legestuerne betegnet som *trælse*. Andre nybagte forældre berettede derimod om, at de var involveret i flere forskellige aktiviteter under deres barsel. Dog oplevedes det til tider som værende hårdt for nogle af de nybagte forældre, konstant at skulle tage initiativet selv. En nybagt mor udlagde sine perspektiver på, at skulle deltage i en del aktiviteter under barslen på denne måde:

”Når jeg går hjemme på barsel, så er det hårdt nogle gange det der med, at jeg hele tiden selv skal tage initiativet til at gå til ting og sager. Man skal hele tiden være den, der har overskud og sådan noget. Så det er behageligt at komme ud, hvor der er en, der står for det, og finder på nogen ting, og så skal man egentlig bare være med. Det kan faktisk være en aflastning, så dét synes jeg er rigtig dejligt.” (Elisabeth, nybagt forælder)

Elisabeth oplevede, at legestuerne var en form for lettelse i hverdagslivet, fordi hun ofte selv skulle tage initiativ i de andre aktiviteter, som hun deltog i sammen med sin søn. Legestuerne gav hende et *pusterum*, og hun kunne for en stund slippe ansvaret, og være del af et fællesskab med sin blotte tilstedeværelse.

Som beskrevet af plejehjemsbeboerne og de nybagte forældre kan en hverdag fyldt med meget tid for begge grupper, henholdsvis på plejehjemmet og under barselsorloven spille ind på brugen af legestuerne. For nogle af de deltagende informanter var legestuerne den eneste hverdagsaktivitet, og derfor prioriterede de dem højt, og bestræbte de sig på at møde op hver gang. Andre oplevede legestuerne som en aktivitet i hverdagslivet, hvor de under legestuerne blot kunne møde op og være tilstede. De

nybagte forældres perspektiver på barselsorlov og den medfølgende følelse af overskydende tid var velkendt hos initiativtageren Jasmin, som på egen krop havde oplevet, at tiden under barselsorloven kunne føles ustruktureret.

5.2.2 At bygge bro mellem generationer

Plejhjemsbeboerne og de nybagte forældres deltagelse i legestuerne tjente udover den tidsudfyldende funktion i hverdagslivet, et mere samfundsorienteret formål for de deltagende informanter, nemlig ønsket om at bygge bro mellem generationerne. De nybagte forældre lagde især vægt på, at de gennem legestuerne kunne etablere relationer til den ældre generation i samfundet. Den oplevede kløft mellem vort samfunds generationer blev af flere nybagte forældre begrundet med en berøringsangst over for ældre mennesker. Under et interview fortalte en nybagt mor om potentielle barrierer for deltagelse i legestuerne set fra de nybagte forældres synspunkt. Hun fremlagde sine perspektiver således:

”Jeg synes, at det er lidt en tendens i vores samfund, at vi er lidt berøringsangste overfor ældre mennesker, som jo er helt vildt ærgerligt, men at det kan godt være lidt skræmmende at være sammen med dem. Det er jo bare min teori [smiler].” (Signe, nybagt forælder)

Signe gjorde sig overvejelser omkring et synspunkt, danskerne generelt har på ældre mennesker i vort samfund. Samtidig forsøgte hun at sætte sig ind de tanker, som nybagte forældre, der fravalgte legestuerne, måtte have gjort sig. Nogle nybagte forældres frygt for ældre mennesker generaliserede hun ud til en større befolkningsgruppe, og betegnede dermed vort samfund som berøringsangst overfor ældre mennesker. Signe var ikke alene om den samfundskritik, og jeg oplevede undervejs, at flere nybagte forældre delte hendes holdning. Eksempelvis begrundede den nybagte mor Elisabeth sin deltagelse med:

”Jeg tror, at mange mennesker er sådan angste for alderdom og død. Så det der med at opleve, at selvom man er så gammel, så er det stadig okay, og man kan måske godt smile stadigvæk [smiler]. Jeg tror, at i Danmark har vi brug for det her med og nedbryde de tabuer, der er omkring død og alderdom, så det kunne jo være en måde og gøre det på ved at se forholdene på plejehjem.” (Elisabeth, nybagt forælder)

Gennem deltagelse i legestuerne opstod dermed en mulighed for at skabe relationer over generationer, og dermed danne et mere nuanceret billede af plejhjemsbeboere. Desuden argumenterede Elisabeth

for, at man med sådanne initiativer kunne gøre noget ved angsten for ældre mennesker, og samtidig nedbryde tabuer relaterede til alderdom og død. Således opfattede de nybagte forældre legestuerne som et bindeled mellem samfundets generationer. Den nybagte mor Signe reflekterede over formålet med sin egen og sønnens deltagelse:

”Jamen, det med at skabe bro mellem generationer, både for mig selv, og for min søn. Men også at være med til at italesætte det over for andre, som jeg kender. Altså at det er et godt initiativ, og give andre mulighed til at komme, og få et positivt indtryk af ældre mennesker. Ja. Det er sådan noget, jeg tænker, at det ville jeg ønske, at der var meget mere af i Danmark.” (Signe, nybagt forælder)

Brobygningen mellem den ældre og yngre generation var derfor et stort ønske for Signe. Desuden forklarede hun betydningen af at tale om legestuerne i sin omgangskreds således, at flere mennesker blev udfordret i deres negative syn på ældre mennesker. Talemåden *at bygge bro* blev anvendt af flere nybagte forældre om initiativet på tværs af generationer. Den på interviewtidspunktet højgravide mor Maja berettede om sine perspektiver på de relationer, der skabes igennem det tværgenerationelle initiativ:

”Jeg synes, at det er en genial idé. Altså, fordi jeg synes, at den der bygge bro mellem ældre på plejehjem og helt små børn, er en super god idé især, fordi at mange små børn har ikke så meget kontakt med de helt ældre. Hvis de så har det, er det nogen, man besøger på plejehjem, og så keder de sig, og så tager man hjem igen, fordi der er ikke så meget at lave. Hvor her bliver der ligesom sat nogen rammer for, at alle kan være med, og alle får glæde af hinanden. Og så bliver de der ældre ikke noget farligt, og hvis man er syg, og ens arm den ikke virker, eller ja hvis man er halvsides lammet, så bliver det ikke så farligt, når man får kendskab til det.” (Maja, forælder)

Som Maja beskrev det, var legestuerne en anledning til at *bygge bro* mellem ældre plejehjemsbeboere og helt små børn, som ellers er to samfundsgrupper, der nødvendigvis ikke omgås hinanden. De enkeltstående tilfælde af kontakt mellem de to aldersgrupper var baseret på familiære relationer, ofte uden en egentlig interaktion mellem den ældre og yngre generation.

Som Maja, Elisabeth og Signe beskrev det, stillede det tværgenerationelle initiativ derfor en række muligheder til rådighed for at afmystificere den berøringsangst, som de mener, at en stor del af befolkningen har overfor ældre mennesker. Det fremgår således, at ifølge de nybagte forældre udgjorde legestuerne et potentiale til at kunne bygge bro mellem generationerne. De deltagende nybagte forældre argumenterede for, at behovet for at bygge bro mellem generationerne var opstået på baggrund af et forvrænget ældresyn i Danmark. Dette havde resulteret i, at mange danskere i dag er berøringsangste for ældre mennesker og emner som alderdom og død.

5.2.3 Social ansvarlighed

Ud over ønsket om at bygge bro mellem den ældre og yngre generation i det danske samfund, følte de nybagte forældre et behov for at takke vort samfunds ældre mennesker. Denne taknemmelighed kom til udtryk i forlængelse af de nybagte forældres overvejelser om den omtalte brobygning mellem generationerne. Således mente den nybagte mor Signe at:

”Vi skylder på en eller anden måde vores ældre mennesker, som har skabt det samfund, som vi lever i, i dag. Vi skylder dem nogle gode oplevelser, og vi bør vise dem, at vi stadig sætter pris på dem.” (Signe, nybagt forælder)

Legestuerne åbnede dermed muligheden op for, at de nybagte forældre gennem deres deltagelse kunne takke den ældre generation for at have dannet grundlaget for dagens Danmark. Signes perspektiv på taknemmelighed overfor de ældre mennesker blev delt af aktivitetsmedarbejderen Iben, der med sin faglige baggrund som musikunderviser anskuede sang som et middel til at kommunikere taknemmelighed:

”Når vi synger sammen til legestuerne, giver vi noget *helt* fundamentalt til vores ældre, som vi gerne vil sige tak til for, at de har gået vejen før os.” (Iben, ansat)

Både Signe og Iben italesatte et ønske om at give plejehjemsbeboerne noget tilbage for deres bidrag til vort samfund. Et par af de nybagte forældre fremlagde deres medvirken som et civilsamfundsen-gagement, og her forklarede den nybagte mor Michelle sine overvejelser omkring sin deltagelse:

”Jeg har nogle gange tænkt, at der også er en art af et stykke frivilligt arbejde i det. Jeg har flere gange overvejet, at jeg gerne ville på et hospice og være besøgsven, og det her det kunne man synes, at var på samme måde, men det er overhovedet bare ikke noget

arbejde [smiler], fordi det jo er rigtig meget noget, som min datter og jeg også får noget ud af, og den glæde som jeg får af at se, altså det er så lidt der skal til. Vi er der jo bare og synger sange. Altså, det er jo ikke et frivilligt arbejde af den grund, men der er nogen elementer af det.” (Michelle, nybagt forælder)

Michelle nævnte flere gange under interviewet, at hun var interesseret i at blive en del af et civilsamfundsdrøvet initiativ for især plejehjemsbeboere. Overvejelserne om civilsamfundsengagement blev genkendt hos den nybagte mor Sofie, som fortalte at:

”Altså, man kan jo godt kalde det en form for frivilligt arbejde [smiler], at komme her med sit barn og se, at der er glæde i øjnene på mange af de gamle. Jeg har også selv nogle gamle i familien, og de er jo også vilde med børnebørnene, så det er jo fedt, at man kan glæde nogle gamle, der måske ikke selv har noget familie lige i nærheden.” (Sofie, nybagt forælder)

Sofie betragtede derfor sin deltagelse i legestuerne som et civilsamfundsengagement, da hun med sin og sønnens blotte tilstedeværelse kunne glæde plejehjemsbeboerne. På samme tid gjorde hun sig overvejelser om, at nogle af plejehjemsbeboerne med høj sandsynlighed ikke havde familie og små børn i nærmiljøet. Sofies tanker om ovenstående afstandsproblematik blev bekræftet under et interview med plejehjemsbeboeren Jens:

”Mine egne børnebørn oplever jeg ikke sådan, som de små, der er her om fredagen. Dem oplever jeg mere samvær med end mine egne. De bor jo langt væk herfra. Så ja mine børnebørn. Der er jo ikke sådan nogen, der render til en hver dag. De skal køre, og de skal have fri for arbejde og sådan noget.” (Jens, plejehjemsbeboer)

Ovenstående citat fremkom, da jeg spurgte ind til de samtaleemner, som plejehjemsbeboerne kunne drøfte med de nybagte forældre. Jens fortalte, at han ofte nævnte over for de nybagte forældre, at han selv havde tre børnebørn, men at de som angivet boede et godt stykke fra Århus. Dette bevirkede, at han oplevede en større interaktion med de små børn, som deltog i legestuerne, sammenlignet med sine egne børnebørn. Jens’ beretning om familiens geografiske adskillelse blev italesat af flere nybagte forældre, der gjorde sig bekymringer om opdelt generationer i samfundet. En bekymring som den nybagte mor Maiken fortalte om:

”Vi kan i dag godt blive meget opdelt i de generationer, som vi lever i. Altså, så er alle børnefamilierne sammen, og alle de ældre er sammen. For sig. For eksempel er min datters bedsteforældre egentlig langt væk.” (Maiken, nybagt forælder)

Maiken fortalte med udgangspunkt i sin egen situation om, hvordan hun for 14 år siden var flyttet til Århus for at studere, og var blevet boende i byen grundet sit arbejde som gymnasielærer. Hendes egne forældre var blevet i hendes fødeby, og derfor var der en stor geografisk afstand mellem hendes datter og bedsteforældrene. Dette kunne ifølge Maiken spredes ud til den generelle befolkning, hvor mange danskere i dag generelt lever adskilt i de forskellige generationer. For mange af de nybagte forældre var solidaritet af stor betydning, og derfor ønskede de gennem deres deltagelse at udvise en solidaritet overfor vort samfunds ældste borgere. Den nybagte mor Elisabeth beskrev deltagelsen som en solidarisk handling:

”Jeg tænker, at det er sådan en meget, hvad kan man kalde det, en solidarisk ting eller en rigtig god etisk ting at gøre.” (Elisabeth, nybagt forælder)

Som den eneste deltagende informant med ikke-vestlig baggrund differentierede den palæstinensiske nybagte mor, Zainab sig ikke meget fra de øvrige deltagende nybagte forældre. Dog var hendes perspektiver på inddragelsen af de ældre i familieøjemed anderledes end blandt resten af de nybagte forældre:

”I mit hjemland er vi *meget* mere omkring de ældre ja. Altså, der passer man de ældre i familien [...]. Så jeg synes godt, at legestuerne måske giver et bedre sammenhold, at vi alle sammen hjælper hinanden på en eller anden måde. Det handler om solidaritet, og at man kan glæde fra helt de små til de ældre, så jeg synes bare, det er virkelig godt.” (Zainab, nybagt forælder)

Zainab påpegede adskillige gange under interviewet, at sammenlignet med danske forhold var ældre i hendes fødeland i væsentlig højere grad en del af familien, hvor der desuden var tradition for, at de ældre boede sammen med børnefamilierne. Således var plejen af familiens ældre medlemmer den enkelte families *ansvar*, og foregik derfor indenfor hjemmets vægge. Hun betragtede legestuerne som en mulighed for at skabe et bedre sammenhold mellem den ældre og yngre generation, og derved skabe solidaritet i samfundet.

5.2.4 Sammenfatning for afsnittet

De deltagende plejehjemsbeboere og nybagte forældre havde gjort sig forskelligartede tanker og overvejelser om deres medvirken i det tværgenerationelle initiativ. Grundlæggende havde begge grupper af informanter det til fælles, at de henholdsvis på plejehjemmet og under barselsperioden oplevede at have store mængder af tid til overs. En følelse som især for de nybagte forældre var opstået pludselig i forbindelse med den nye livsbegivenhed; at få et barn. Derfor betragtede både plejehjemsbeboere og nybagte forældre legestuerne som en trivselsfremmende aktivitet i hverdagslivet, der kunne fylde noget af den overskydende tid ud. De deltagende informanter tildelte legestuerne forskellige funktioner som socialiserende og trivselsfremmende, baseret på deres behov for at indgå i sociale relationer. De nybagte forældre var meget tydelige om deres overvejelser relateret til mødet med plejehjemsbeboerne, mens jeg oplevede at plejehjemsbeboerne var mere tilbageholdende. For især de deltagende nybagte forældre var det af høj prioritet at kunne skabe kontakt til den ældre generation. Her drøftede de emner som berøringsangst, død og alderdom som årsag til den generationskløft, som de mente, der var opstået mellem den ældre og yngre generation. Dermed ønskede de nybagte forældre, at de gennem deres deltagelse i legestuerne kunne at bygge bro mellem generationerne. Flere af de nybagte forældre italesatte et behov for at takke den ældre generation for deres indsats i vort samfund. De beskrev, at de med deres deltagelse kunne udvise en taknemmelighed overfor ældre mennesker. Deltagelsen i legestuerne fra de nybagte forældres perspektiv rummede altruisme og civilsamfundsengagement, altså glæden ved at gøre en god gerning for andre mennesker. Med legestuerne nærmede den ældre og yngre generation sig hinanden, og både plejehjemsbeboere og nybagte forældre fortalte, at der var langt i mellem generationer i dagens Danmark. Men ved at være en del af det tværgenerationelle initiativ udviste deltagerne solidaritet, og skabte sammenhængskraft mellem samfundets generationer.

5.3 Den oplevede indflydelse på trivsel

Det følgende afsnit vil beskrive plejehjemsbeboere og nybagte forældres oplevelser med tværgenerationel interaktion for herigennem at give et indblik i, hvorvidt og hvordan sådanne interaktioner opleves at påvirke deltagernes trivsel.

5.3.1 Interaktion på tværs af generationer

Den tværgenerationelle interaktion i initiativet involverede i højere grad interaktion mellem plejehjemsbeboere og de små børn. Jeg oplevede under mit feltarbejde, at interaktionen mellem pleje-

hjemmsbeboerne og de små børn ofte fandt sted i forbindelse med sanglegene under baby-ældre-rytmikken. Især under en bestemt hilse-sang fornemmede jeg en umiddelbarhed hos de små børn, som kommer til udtryk i følgende feltnotat:

Vi sidder i to rundkredse, hvor børnehavebørnene samt de nybagte mødre med deres spædbørn i skødet sidder i den inderste rundskreds, og plejehjemsbeboerne, de ansatte og jeg sidder i den yderste. Rytmiklæreren finder sin guitar frem, mens hun fortæller, at vi i dag skal starte med hilse-sangen. Hun beder de nybagte forældre og børnehavebørnene om at hilse på os, der sidder i den yderste rundkreds. Jeg observerer, at en af børnehavebørnene tøver med at gå hen og hilse på en plejehjemsbeboer, som sidder i en meget stor kørestol. Hun stirrer skiftevis på kørestolen og beboeren, mens hun har spidsen af tommelfingeren i munden. Men bare efter to sekunders tøven iler hun over til beboeren, som er halvsides lammet, og griber fat om hans hånd, og klemmer den, mens hun synger, at hun hedder Nanna. Han kigger Nanna ind i øjnene, og jeg fornemmer et lille smil på hans læber. (Uddrag fra feltnoter)

Feltnotatet illustrerer, hvordan et barn i børnehavealderen først tøvede med at nærme sig den ældre plejehjemsbeboer, men alligevel trodsede sin forsigtighed, og tog plejehjemsbeboerens hånd i sin egen uden yderligere forbehold. Min fornemmelse af børnenes umiddelbarhed i mødet med den ældre generation blev bekræftet af flere plejehjemsbeboere, som beskrev mødet med de små børn som ligetil og uden forbehold. Plejehjemsbeboeren Esther fortalte mig, at det var nemt for hende at være omgivet af børn:

”Børnene ser ikke på os som sådan nogen mærkværdigheder. De leger jo bare [...]. Børn, de er jo et ubeskrevet blad. I hvad for en alder de nu er. De er bare, som de er. De stiller sig ikke an. Nu skal jeg se pæn ud, for nu skal de se på mig. Det gør de jo ikke. De braser bare afsted [griner].” (Esther, plejehjemsbeboer)

Esther beskrev således, at de små børn betragtede de ældre som ganske almindelige mennesker og ikke som mærkværdigheder. Hun sammenlignede de små børn med et ubeskrevet blad, som ikke havde behov for at skulle præsentere sig selv på en bestemt måde. Esthers betragtning blev gengivet af oplevelsesmedarbejderen Amalie, som gentagende gange havde oplevet interaktioner mellem den ældre og yngre generation under legestuerne. Hun udtrykte børnenes umiddelbarhed på denne måde:

”Den der umiddelbarhed børn har. Børn er jo ærlige både for deres følelser og deres humør. Så man skal jo høre sandheden fra børn og fulde folk. Det er jo også, hvis de ikke kan lide det, så vil de jo sige det med samme, og nogen af de der ældre kan jo godt se lidt skræmmende ud faktisk. De kan både være lidt skæve i ansigterne, eller sidde i en stol, der ser ret voldsom ud eller et eller andet.” (Amalie, ansat)

Børnene lagde generelt ikke skjul på deres følelser og humør, hvorved de hurtigt udtrykte utilpashed i utrygge situationer. Denne umiddelbarhed var i Amalies optik berettiget, da mange af plejehjemsbeboerne enten sad i store kørestole, eller havde nogle trækninger i ansigtet, som kunne virke voldsomme for børnene.

Det fremgår således af mit feltnotat og ovenstående citater, at plejehjemsbeboerne samt de ansatte værdsatte de små børns umiddelbarhed, da det for plejehjemsbeboerne betød, at de ikke følte sig sat i bås som anderledes mennesker. Yderligere beskrev en plejehjemsbeboer, hvorledes børn interagerede med hende uden forbehold for hendes alder og udseende. Interaktion mellem plejehjemsbeboerne og de små børn var ofte nonverbal, og foregik hovedsageligt gennem øjenkontakt og berøringer.

5.3.2 De magiske øjeblikke

Mine samtaler med plejehjemsbeboerne, de nybagte forældre og ansatte bar i høj grad præg af små anekdoter om deres oplevelser med interaktionen på tværs af generationerne. Disse interaktioner foregik typisk under sanglegene eller efter endt baby-ældre-rytmik, hvor der var tid og ro til, at den ældre og yngre generation kom hinanden ved. For de ansattes vedkommende fremlagde de deres perspektiver på de interaktioner, der fandt sted mellem plejehjemsbeboerne og de små børn. Under interviewet med aktivitetsmedarbejderen Iben berettede hun om, hvordan plejehjemsbeboeren Tom for en gangs skyld i sin hverdag oplevede noget genkendeligt i netop mødet med de små børn:

”Det er godt for Tom at kigge ind i sit eget spejlbillede. Når han kigger ind i et barn, så ser han sit eget spejlbillede, fordi [sukker] det er ligesom, når børn ser hinanden, så ser de sig selv. De ser et spejlbillede, og de ser noget utroligt åh endelig noget velkendt, og han er så forskellig hele tiden fra os andre, fordi han er også lidt retarded, og det er de fleste. Så de ser ind i et uskyldigt spejlbillede af dem selv, og i det der er de bare mega glade. Så når de ser den lille hånd, når de får lov til at røre ved den lille hånd, så bliver de glade. De vil gerne kigge ind i dine øjne, for de føler sig godt tilpas i det altså. De kan læne sig tilbage i det, og det gør de. Tom skal jo ikke være noget i mødet med den her

lille, og det har han *sindssygt* meget brug for ikke at skulle. Ikke at skulle stille sig an.”

(Iben, ansat)

I tråd med plejhjemsbeboeren Esthers perspektiver anvendte Iben talemåden *stille sig an* om plejhjemsbeboernes møde med de små børn. Aktivitetsmedarbejderen oplevede således, at plejhjemsbeboerne i deres dagligdag på plejhjemmet var vant til at blive konfronteret med, at de var anderledes end resten af befolkningen. Dog skabte legestuerne et rum, hvor plejhjemsbeboerne havde mulighed for at spejle sig selv i de små børn, og derved opleve det velkendte. Plejhjemsbeboeren Dagmar, som er uddannet sundhedsplejerske, udtrykte under hele interviewet en stor begejstring for børn og unge. I følgende citat fortalte hun om sin oplevelse med det tværgenerationelle møde:

”Legestuerne er lige noget for mig, fordi jeg *elsker* børn. Det er det bedste for mig, når jeg får den kontakt med en baby, som virkelig styrter hen imod mig, fordi vedkommende, altså barnet kan se mig [...]. Jeg føler en varme og en intensitet. Jamen, det er bare en dejlig følelse af tilstedeværelse, og jeg griner bagefter over nogle ting, der er sket nede til legestuerne og sådan noget.” (Dagmar, plejhjemsbeboer)

Dagmar berettede om, at hun i mødet med et barn mærkede positive følelser i sin krop. Det var følelser, der varede ved selv efter endt legestue, fordi hun efterfølgende morede sig over de hændelser, som var fundet sted under legestuerne. Som aktivitetsmedarbejderen Iben beskrev det, oplevede Dagmar, at de små børn betragtede plejhjemsbeboerne, som de var. Under en legestue på et af de fem plejhjem observerede jeg den tværgenerationelle interaktion udfolde sig mellem en plejhjemsbeboer, mor og datter:

Jasmin sidder med sin datter Frida på skødet, og Frida rasler løs med sit lyserøde rasleæg. Ved siden af dem sidder en mandlig plejhjemsbeboer i kørestol, han er en af dem som har haft svært ved at sige sit navn højt under den velkendte hilse-sang. Jeg tænker, at han nok er en af de plejhjemsbeboere, som ikke har noget sprog. Han kaster sit rasleæg på gulvet, og kigger afventende ud i rundkredsen. Frida rejser sig, og går hen mod beboeren. Hun kigger ned på rasleægget, samler det op fra gulvet og rækker det ud mod ham. Han forsøger at række hånden ud, og Frida får det møvet ned i hånden på ham, og går smilende tilbage hen mod sin mor. Hun kravler op på skødet af Jasmin og sætter sig. Kort tid efter gentager episoden sig igen, hvor beboeren kaster ægget på gulvet. Frida rejser sig, og går smilende hen mod beboeren, og presser ægget ned i hånden på ham.

Han begynder at grine lidt fjoget, og Frida smiler til ham. Vi skal synge, 'Uh hvor det blæser', og vi bliver bedt om at vifte vores farvede chiffontørklæder. Jasmin vifter med sit knaldgule tørklæde, mens hun kigger på beboeren. Han stirrer på Jasmin uden at sige noget som helst. Længe observerer jeg, at de kigger hinanden dybt i øjnene, mens Jasmin smiler til ham. Han reagerer ikke på smilet til at starte med, men efter et minuts tid kvitterer han med et smil. Han griber ud efter Jasmins hånd, og sådan sidder de ret længe hånd i hånd, og kigger hinanden i øjnene. Jeg fanger Jasmin i et ømt øjeblik, og hun smiler næsten helt genert til mig, og jeg kan se på hende, at hun kæmper med at holde tårerne tilbage. (Uddrag fra feltnoter)

Feltnotatet illustrerer således, at interaktionen på tværs af generationerne involverede mere end blot interaktionen mellem to generationer. Plejehjemsbeboeren gjorde det til en leg at kaste sit rasleæg på gulvet for så at få Frida til at hente det, og således blev en interaktion mellem de to skabt. Ydermere fremgår det af feltnotatet, at plejehjemsbeboeren fastholdte sit intense blik på både Frida og Jasmin over et par minutter. Denne handling stemmer overens med citatet fra plejehjemsbeboeren Dagmar, som nævnte betydningen af øjenkontakt med den yngste generation. Flere af de deltagende informanter beskrev deres første møde med legestuerne som en *magisk oplevelse*. Den nybagte mor Simone gengav sin umiddelbare reaktion på den første gang, hun deltog:

”Jamen, altså første gang jeg var til legestue, der var jeg fuldstændig fortryllet af det. *Fuldstændig*. Det var som at være i et helt andet univers, og komme ind til et sted, hvor der var børn, forældre og ældre, der bare sad og havde det *så* godt. De var bare *så* glade, og der var bare sådan en positiv stemning. Og det var bare *så* lækkert. Det var lidt ligesom Narnia, du ved [smiler].” (Simone, nybagt forælder)

Simone blev *fortryllet* af legestuerne samt den positive stemning, som var tilstede blandt plejehjemsbeboere, nybagte forældre og de små børn. Hun sammenlignede legestuerne med eventyrlandet Narnia, da hun oplevede det som et helt andet univers i forhold til verden udenfor plejehjemmet. Andre nybagte forældre som Michelle betegnede bestemte øjeblikke som magiske:

”En af hjælperne spurgte, om hun ikke lige måtte låne Magda [datter], og så tog hun hende egentlig [griner], og jo jo det måtte hun da gerne, men så satte hun Magda op på skødet af hende den ældre beboer, der sad i kørestol. Hun sad sådan *helt* sammenkrøllet og kiggede ned, og var helt sådan væk. Og så kom Magda så på skødet, og så foldede den ældre

plejehjemsbeboer sig sådan helt ud, og det var jo altså en ældre, som ikke rigtig havde noget sprog, og hun var vist også dement, og hun åbnede sig helt op. Magda tog så fat i damens finger, og så trillede der en tåre ned ad den ældres kind, og hun smilte helt vildt, og altså det synes jeg jo var magisk.” (Michelle, nybagt forælder)

Michelle beskrev således, at mødet med den yngste generation havde rørt plejehjemsbeboeren i en sådan grad, at plejehjemsbeboeren fik tårer i øjnene. Under interviewet bemærkede jeg, at Michelle også selv blev berørt, da hun fortalte mig om ovenstående episode. Hendes øjne var blanke, men jeg fornemmede et smil på hendes læber. Legestuernes magiske kraft blev ligeledes genkendt hos de ansatte, og oplevelsesmedarbejderen Amalie fortalte at:

”Jeg synes nemlig, at konceptet er vildt godt. Altså, det kan noget magisk. Jeg har kun hænderne helt op over hovedet.” (Amalie, ansat)

Amalie udtrykte således en begejstring for konceptet bag det tværgenerationelle initiativ med den begrundelse, at det kunne gøre noget magisk for dets deltagere. Både plejehjemsbeboere og de ansatte italesatte en umiddelbarhed hos de små børn, som havde en befriende indvirkning på det tværgenerationelle møde. Det betød for plejehjemsbeboerne, at de kunne læne sig tilbage, og hvile i dem selv. For hverken de små børn eller plejehjemsbeboerne behøvede at stille sin an, være noget bestemt for hinanden eller opføre sig på en bestemt måde. Af mine samtaler med plejehjemsbeboerne og mine feltnoter fremkom, at plejehjemsbeboerne opsøgte øjenkontakt med øvrige deltagere af den yngste generation, hvilket af aktivitetsmedarbejderen Iben blev begrundet med behovet for at finde det vedkendte og genkendelige. Ordet magisk blev i høj grad anvendt om legestuerne, hvor både det første møde med legestuerne, enkeltstående øjeblikke og konceptet bag legestuerne blev beskrevet som magiske.

5.3.3 Refleksioner om udbytte af legestuerne

Under mine interviews spurgte jeg informanterne om deres refleksioner på udbyttet ved at deltage i legestuerne. Ydermere bad jeg dem fortælle om deres tanker i forhold til, hvad den ældre generation kunne få ud af mødet med den yngre generation og vice versa. Den nybagte mor Maiken fremlagde sine perspektiver på udbyttet på denne måde:

”Jeg tænker, at vi kommer med en eller anden energi, som plejehjemsbeboerne måske kan mangle, og jamen også som samtalepartner, altså måske vi kan give dem nogle emner,

som de ikke har talt om i sindssygt lang tid lige så vel, som jeg ikke har talt om gamle dage i lang tid. Altså, det kan da være, at Carsten og Yrsa kommer hver gang, og at de på en måde også kan følge med i vores hverdag, og jeg kan følge med i deres hverdag, og høre om deres liv og deres livshistorier.” (Maiken, nybagt forædler)

Maiken forventede således, at hun gennem sin deltagelse i legestuerne ville få et indblik i den ældre generations nuværende dagligdag samt det levede liv forinden tiden på plejehjemmet. I forhold til det som hun selv kunne bidrage med, påpegede hun, at hun selv og datteren havde en energi, som beboeren ellers kunne mangle på plejehjemmet. Maiken forestillede sig, at hende og datterens tilstedeværelse på plejehjemmet ville give anledning til samtaleemner, som ellers ikke blev drøftet blandt plejehjemsbeboerne. Den nybagte mor Selma fortalte mig under interviewet, at plejehjemsbeboerne bidrog med historier fra deres tidligere liv samt små anekdoter fra hverdagslivet på plejehjemmet:

”Jeg synes efterhånden, at som man er kommet her lidt mere, så lærer man nogen at kende, og hører lidt historier. De fortæller om, hvad de tidligere har lavet. Altså, det er jo bare hyggeligt, synes jeg. Og ja det med genkendelsen, når man har været her et par gange.

Abirami: Taler du med nogle af plejehjemsbeboerne her?

Selma: Ja. Ja.

Abirami: Ja. Hvad taler I om?

Selma: Så fortæller de typisk om, hvad de har lavet tidligere i deres liv, eller nogen referencer til noget med, hvad de har oplevet med deres børn. Eller det kan også være nogen historier fra plejehjemmet om, hvor der er fuglereder henne, eller hvad de har lavet den forgange uge. Carsten kan for eksempel fortælle om, at med hans finger han mangler, at han kan mærke, hvordan vejret bliver. Og øst og vest og alt muligt.”

Den nybagte mor Selmas perspektiver på udbyttet af det tværgenerationelle møde stemte dermed overens med det tidligere citat fra den nybagte mor Maiken. Begge havde gjort sig tanker om, at de ved at deltage i legestuerne ville få et indblik i plejehjemsbeboernes livsforløb. For at udforske indflydelsen på trivsel, bad jeg de deltagende informanter om at eksemplificere deres udtalelser med konkrete oplevelser fra legestuerne. Plejehjemsbeboeren Ole udtrykte en stor glæde ved at være en del af legestuerne, og da jeg efterspurgte et eksempel, svarede han:

”Jamen, børn er jo så sjove, fordi det er bare børn ikke også [...]. Og så for eksempel vi havde jo en lille en ikke også, han havde samlet sig noget legetøj, og så bagefter så trak

han det ind under ind henne ved stolen under bordet der, og så skyndte han sig at gemme det, som han havde samlet sammen, det skyndte han at gemme under stolen [griner]. Og det synes jeg, det var sjovt. Og så er der nogen, de hopper og de hopper jo, og så har vi sådan et rør, de skal gå igennem. Og det er sjovt, og nogen af dem tør slet ikke, og så andre der de hvis de har prøvet en gang, så skal de prøve mange gange. Så det synes jeg også er en god idé.” (Ole, plejhjemsbeboer)

Oles oplevelser fra legestuerne bevidnede om, at han morede sig over de små børns opførsel. Legestuerne havde dermed en opløftende effekt på ham, og han afsluttede sin anekdote med at fortælle, at han syntes, at legestuerne var en god idé. Under et interview med den nybagte forælder fortalte Michelle mig, at hun ofte oplevede at have kontakt med plejhjemsbeboerne under og især efter baby-ældre-rytmikken. Jeg bad hende om et eksempel, og hun fortalte derfor om følgende episode:

”Og så sidste gang der sad vi i mødregruppen, og fik en bolle og en kop kaffe efterfølgende, og så var der en af de ældre, som sad ude i midten, og så var der en hjælper, der sagde: I skal ikke lige. Hvis han rejser sig op og bliver forvirret, så bliver han altså hentet. Det kan I lige sige, hvis det er. Og så sagde vi: Jamen, han må jo gerne sidde herovre. Vil I ikke bare sætte ham herover? Jo, men det var da en god ide. Og satte de ham herover, og så var det jo bare den der interaktion, der netop var, hvor han med det samme rakte ud, og sådan dikke dikkede med sin finger til den lille dreng Noah, som sad der. Så snakkede vi nemlig sammen og spurgte, hvad han hed, og hvor han kom fra. Jamen, der var jo sådan forskellige samtaleemner, og ja sådan lidt snak frem og tilbage og snak om barnet der. Det var jo egentlig ret interessant at høre om det.” (Michelle, nybagt forælder)

Af Michelles beretning fremgår det således, at de nybagte forældre ønskede at skabe kontakt til plejhjemsbeboerne for at få et indblik i plejhjemsbeboernes livsforløb. I ovenstående eksempel var det mere et tilfælde, at den nybagte mødregruppe foreslog, at beboeren blev placeret ved deres bord, men det vidnede om, at legestuerne satte rammen for, at den tværgenerationelle interaktion fandt sted. Under interviewet med initiativtageren bag legestuerne fortalte hun om en interaktion mellem en plejhjemsbeboer og et barn:

”Jeg glemmer seriøst aldrig ude på [plejhjem], hvor hende rytmiklæreren hun sang ’Se min Kjole’. Et pigebarn havde sammen med en af de ældre deres eget lille, du ved, hjørne der, og så sang de åbenbart ’Se min lille Kattekilling’. Og de sang den sådan, at stemmerne

blev højere og højere, og så pludselig kunne vi se, at okay de har gang i noget der, så vi gik fra vores 'Se min Kjole sang' til 'Se den lille Kattekillig'. Og det var virkelig sådan et rørende øjeblik, hvor man kunne se, at personalet og køkkenfolkene blev rørte. Der var en, der begyndte og tude [smiler]. De synes, at ham den ældre han sang bare så glad, og havde det her lille barn med." (Jasmin, initiativtager)

Den interaktion som fandt sted i Jasmins beretning mellem den ældre og yngre generation, påvirkede både de involverede deltagere, men også andre tilstedeværende som personale under legestuen. Citatet illustrerer ydermere, at i det store tværgenerationelle møde som plejehjemmet dannede rammer om, foregik mindre interaktioner mellem de enkelte plejehjemsbeboere, nybagte forældre og små børn blandt andet gennem sang. Jasmin var ikke den eneste informant, som fortalte om rytmik og sang, som et værktøj til at skabe interaktion mellem generationer. Aktivitetsmedarbejderen Iben anvendte sin faglige baggrund som musikunderviser i sit argument for, at sang og rytmik kunne skabe fællesskaber og interaktioner på tværs af generationer:

"For det første så er sang og musik jo svingninger, og svingninger det gør noget ved os som mennesker. Og når man skaber musik sammen, så svinger vi pludselig sammen. Og når vi gør det på tværs af generationer, så opstår der fællesskaber på dybere planer, og det fællesskab det har vi brug for som mennesker, ligesom vi har brug for at blive rørt ved og blive set. Så det der fællesskabs, altså det der fællesskabs-noget der, det er noget vi alle sammen kan læne os tilbage i, og det kommer for eksempel, når det er sådan, at vi synger. Når vi synger: Jeg en gård mig bygge vil [synger]. Og vi ikke gør den for hurtigt, hvis vi gør den for hurtigt, så sker det ikke. Men hvis vi gør den ligeså langsomt og: Vi så kommer til sidste vers [synger], og vi alle sammen har glemt, hvem vi er, og vi synger bare. Lige der, der opstår det bagved det hele, at vi kan læne os tilbage i hinandens energi, og det har vi sindssygt meget brug for i den her verden her." (Iben, ansat)

For Iben var sang og rytmik dermed et middel til at skabe fællesskaber på dybere planer på tværs af generationerne, og yderligere havde sang og rytmik den indflydelse, at deltagerne kunne være tilstede i hinandens energi, hvilket ifølge Iben var tiltrængt for alle de involverede parter. Når jeg talte med de nybagte forældre om den indflydelse legestuerne havde på deltageres trivsel, nævnte flere, at nytten ved at deltage var gensidig, og dermed var den gavnlig for alle parter i initiativet. Den nybagte mor Marte fortalte om de fordele, som hun selv oplevede samt det udbytte hun formodede, at plejehjemsbeboerne opnåede af at deltage:

”Jeg får både kontakt med de andre mødre, der kommer, som har lidt den samme interesse som mig i forhold til at komme her med sit barn, men også de ældre, de har da super meget at komme med. Så det tænker jeg da er win-win for alle parter [smiler].” (Marte, nybagt forælder)

Marte anvendte udtrykket *win-win* om den gensidige gevinst, som hun oplevede i det tværgenerationelle møde. Marte var ikke alene om at betegne mødet med ovenstående udtryk. Den nybagte mor, Selma, beskrev legestuerne således:

”De ældre ser ud til, at de synes, at det er hyggeligt, og mit barn synes, at det er smadder hyggeligt, og det jeg synes også, at det er. Jeg tænker, at alle får noget godt ud af det. Det er win-win for alle.” (Selma, nybagt forælder)

Selma nævnte flere gange under interviewet, at hun opfattede legestuerne som gavnlige for alle grupper af deltagere. Ovenstående udtalelse kom i forbindelse med, at jeg spurgte ind til Selmas reaktion på legestuerne. Selma argumenterede for, at både den ældre og yngre generation ville få noget godt ud af at deltage, og derfor betegnede hun det som en *win-win* situation for alle deltagere.

5.3.4 Sammenfatning for afsnittet

De deltagende plejehjemsbeboere og nybagte forældre berettede om bredtfavnende oplevelser, som havde indflydelse på deres trivsel. Legestuerne gav anledning til flere former for interaktion mellem deltagerne, herunder interaktion mellem plejehjemsbeboerne og de nybagte forældre, interaktion mellem plejehjemsbeboerne og de små børn samt interaktion mellem alle de tre nævnte grupper. Gennem empirien fik jeg indblik i, at interaktionen fandt sted både under og efter baby-ældre-rytmik, hvor sidstnævnte interaktionen foregik under roligere forhold med plads til samtaler på tværs af generationer. Interaktionen mellem plejehjemsbeboere og de små børn var af nonverbal karakter, og kommunikationen blandt de to grupper foregik gennem udveksling af blikke, smil og berøringer. Interaktionen mellem plejehjemsbeboerne og de nybagte forældre var derimod ofte verbal, og bestod hovedsageligt af anekdoter fra plejehjemsbeboernes barndom, ungdom og tidlige voksenliv. Plejehjemsbeboerne og aktivitetsmedarbejderen beskrev en genkendelighed, som plejehjemsbeboerne oplevede i mødet med de små børn, og i dette møde spejlede plejehjemsbeboerne sig selv gennem øjenkontakten. Yderligere behøvede plejehjemsbeboerne ikke at stille sin an i dette møde. Legestuerne blev beskrevet

vet som magiske på flere forskellige måder, hvor en nybagt mor oplevede det første møde med legestuerne som et fortryllende univers, mens en anden nybagt mor beskrev et enkelt øjeblik som magisk. En ansat beskrev legestuerne som magiske på et konceptuelt niveau. De deltagende informanter opnåede gennem deres medvirken i legestuerne et indblik i hinandens liv ved, at de samtaleemner som blev bragt på banen, var nye og uvante for de involverede parter. Et feltnotat illustrerede, at interaktionen mellem den ældre og yngre generation berørte ansatte på plejehjemmet, fordi plejhjemsbeboeren var i stand til at synge sammen med barnet. Således blev sang og rytmik en platform til at skabe kontakt og interaktion på tværs af generationer. Det tværgenerationelle initiativ blev betragtet som gavnligt for alle de involverede parter, og derfor blev initiativet betegnet som en *win-win* situation.

5.4 Nye positioner og handlemuligheder

For at skabe et overblik over, hvorvidt og hvilke nye positioner og handlemuligheder der skabes for plejhjemsbeboere gennem legestuerne, vil dette afsnit blandt andet undersøge, hvorledes plejhjemsbeboerne bliver inddraget i de forskellige aktiviteter under legestuerne. At rette opmærksomhed mod de nybagte forældres forestillinger om plejehjem samt plejhjemsbeboere, vil kunne tegne et billede af de positioner og handlemuligheder, plejhjemsbeboerne antages at besidde. Jeg forventer således, at initiativet kan udfordre de positioner og handlemuligheder, som plejhjemsbeboerne hidtil er blevet tildelt, ved at åbne plejhjemmene op for det omkringliggende lokalsamfund.

5.4.1 Forestillinger om livet på plejehjem

Som beskrevet i baggrundskapitlet har de danske plejehjem været i mediernes søgelys gennem den seneste årrække. Som den nybagte mor Sofie forklarede mig under et interview, adspurgte om hendes overvejelser til at selv skulle bo på plejehjem:

”Jeg håber ikke, at jeg skal på plejehjem [griner]. Sådan har det altid været. Jeg håber bare, at jeg kan bo hjemme indtil. Jeg synes, at det er trist at komme på et plejehjem. Jeg tænker, at det må være meget ensomt at være her. Jeg synes bare, at man har hørt nogle skrækhistorier om plejehjem, om at de bare sidder, og der ikke rigtig sker noget. Altså, man sådan har hørt, at der ikke sker særlig meget.” (Sofie, nybagt forælder)

Således baserede Sofie sin vurdering af livet på plejehjem ud fra historier, som hun havde hørt i sin omgangskreds. Et liv som i høj grad var præget af kedsomhed, ensomhed og manglende aktiviteter for plejhjemsbeboerne. Den nybagte mor Maiken tog udgangspunkt i sine egne erfaringer med et

familiemedlem, som kom på plejehjem. Hun reflekterede over, hvordan hun selv havde tacklet denne situation:

”Da min egen mormor kom på plejehjem, så tænkte jeg: Nå, okay. Er hun nået dertil? Det var nærmest som om, at nu dør hun snart. Altså, det var som om, at hun var på en anden planet. Men der er jo mange på plejehjem, som har sindssygt meget energi, og som har sindssygt meget at fortælle og berette om, og det tror jeg i hvert fald mange, at mennesker kan glemme. Altså, inklusiv mig selv. Man bliver enormt farvet af nyhederne om dårlige madordninger og dårlige rengøringsordninger, og hvad man ellers hører om, men der kan jo godt være mange, der har en positiv historie at fortælle også. Det kan godt sætte de gamle i en eller anden form for bås. Så der er da mange flere her, der var friskere, end jeg havde regnet med. Altså, som man kunne virkelig ja altså snakke med.” (Maiken, nybagt mor)

Som Maiken beskrev det, var det som om, at hendes mormor *var stået af*, da hun flyttede på plejehjem, og ydermere blev flytningen til plejehjem et symbol på, at hun nærmede sig døden. Efter at have deltaget i en enkelt legestue, havde Maiken dog ændret sin opfattelse af plejehjemsbeboerne, da hun var blevet udfordret i sin forestilling af dem som værende svage. Desuden bidrog medierne ifølge nogle nybagte forældre i høj grad til at skabe et negativt billede af plejehjem og plejehjemsbeboere, hvilket resulterede i, at plejehjemsbeboerne ofte blev sat i en bestemt kategori. Denne kategorisering fremkom under interviewet med den nybagte mor Malin, som blev positivt overrasket over forholdene på plejehjem:

”Det er ikke sådan, at jeg tænker: Uh ha. Det er helt frygteligt den måde, som vi behandler vores ældre på, og det er skandale det hele. Altså, jeg synes jo, at det ligner, at de har det godt, og får mad at spise, og de hygger sig. Det virker som, at de har noget indhold i deres liv. Så det er ikke trist [smiler] og deprimerende, som jeg havde troet. Jeg havde måske en fordom eller sådan.” (Malin, nybagt forælder)

Som Maiken var Malin i sin forestilling af livet på plejehjem farvet af beretninger om dårlige madordninger. Ved at komme på besøg på et plejehjem, aflivede Malin den fordom, som hun havde om det triste og deprimerende liv på plejehjem.

De deltagende nybagte forældre havde forinden deres medvirken i det tværgenerationelle initiativ stereotype forestillinger om plejehjem og plejhjemsbeboere. Forestillinger som blev fremlagt i speciallets introduktion og baggrund. De nybagte forældre tilegnede sig forestillingerne om livet på plejehjem ad forskellige kanaler i den nære omgangskreds samt fra mediernes fremstilling. En ændring i opfattelserne fandt dog sted i kraft af de nybagte forældres deltagelse i legestuerne, som gav anledning til, at deltagerne dannede deres egne indtryk af plejehjemmet samt plejhjemsbeboere.

5.4.2 Åbne plejehjem op for lokalsamfundet

Et af formålene med legestuerne var at folde plejehjemmene ud i det nærliggende lokalsamfund, og dermed engagere civilsamfundet i hverdagslivet på plejehjem. Det civilsamfundsdrivne initiativ var således en anledning til at gøre befolkningen opmærksom på, at plejehjemmene var offentligt tilgængelige. Den nybagte mor Signe forklarede:

”I forhold til tanker omkring institutionen, plejehjemmet, der er jeg også blevet mere bevidst omkring, at det er offentligt. Det ikke er en eller anden privat bygning, hvor der er nogen, der passer de ældre, og så passer de egentlig lidt sig selv som institution, men det jo er åbent. Man er velkommen til at komme ind [smiler], og bruge den her café, der er her på plejehjemmet [...]. Det ville jeg da ønske, at der var en større åbenhed omkring, at de lokaler der nu er offentligt tilgængelige på et plejehjem, at man benyttede dem til andre ting. Det synes jeg, at legestuerne har været med til at bryde, og jeg tror også, at det er med til at give en bevidsthed omkring, at man må gerne komme ind, og det er offentligt. Plejhjemsbeboerne bor i deres lejligheder, og det er selvfølgelig privat, men ellers så er det offentligt.” (Signe, nybagt forælder)

Et interessant aspekt ved Signes overvejelser er hendes italesættelse af et behov for, at der burde være et større fokus på synligheden af de offentligt tilgængelige lokaler på plejehjem for lokalsamfundet. Signe gav desuden udtryk for, at legestuerne var bidragende til at få nedbrudt gængse forestillinger om plejehjem som lukkede institutioner. At åbne plejehjemmene op for lokalsamfundet bevirkede, at flere nybagte forældre blev opmærksomme på, at plejehjemmet kunne anvendes til andre forhold end blot som legestue. Som beskrevet under metoden, tilbragte jeg ofte en time før og efter legestuerne. Nedenstående er et feltnotat fra en tidlig morgen på et af de fem plejehjem:

Legestuen på dette plejehjem foregår i en dagligstue, hvor der både er et køkkenalrum med spiseplads til omkring 10 personer, en tv-stue med sofaarrangement med tilhørende

sofaborde, der matcher sofaernes grå farvetone. Der er en meget dæmpet belysning i sofaområdet, og jeg har en fornemmelse af, at plejehjemmet er ved at vågne i netop de minutter, som jeg sidder i sofaarrangementet. En nybagt mor kommer ind i dagligstuen, og kører barnevognen hen i et hjørne. Jeg er overrasket over, at hun er her så tidligt, for der er en time til, at legestuerne begynder. Hun tager sit overtøj af, og efterfølgende tager hun sin søn op af barnevognen. Hun går bestemt og vant hen mod spisebordet, hvor tre kvindelige plejhjemsbeboere sidder over deres morgenmad. Hun hilser på en af plejhjemsbeboerne, som hun er på fornavn med, og placerer sin søn i favnen hos beboeren, mens hun formodentligt leder efter en sutteflaske i sin pusletaske. Den nybagte mor spørger beboeren ind til, hvad hun får til morgenmad, og fisker en sutteflaske frem op af pusletasken. (Uddrag fra feltnoter)

Jeg foretog et interview med den ovennævnte nybagte forælder, eftersom jeg blev overrasket over hendes vante og hjemlige opførsel på plejehjemmet. Hun skilte sig ud fra de øvrige nybagte forældre, med denne opførsel. Under interviewet nævnte den norskfødte nybagte mor Malin, at hun gennem sin deltagelse havde fået muligheden for at opleve hverdagslivet på plejehjem. Malin kom derfor ofte i god tid til legestuerne, hvor hun brugte tiden på at få madet sin søn og samtidig tale med plejhjemsbeboerne om den forgangne uge. Det fremgår således af ovenstående citat og feltnotat, at det at åbne plejhjemmene op for lokalsamfundet havde en dobbeltfunktion. For det første skabte det en opmærksomhed på, at plejhjemmene var offentligt tilgængelige for den øvrige population i lokalsamfundet. For det andet åbnede det op for muligheden for at kunne interagere med plejhjemsbeboerne, navnlig en interaktion der rakte ud over legestuernes faste rammer.

5.4.3 At få øjnene op for plejhjemsbeboernes livserfaring

Flere af de deltagende nybagte forældre gav udtryk for, at de blev positivt overraskede over plejhjemsbeboernes kognitive funktionsdygtighed. Deres deltagelse i det tværgenerationelle initiativ havde derfor bidraget til at åbne deres øjne op for nye perspektiver. Legestuerne rummede et aspekt af børn og barndom, som især for de kvindelige plejhjemsbeboere var velkendt. Særligt de deltagende kvindelige plejhjemsbeboere fortalte om deres egne børn og børnebørn, og at de derfor var vant til at omgås børn og unge. Som plejhjemsbeboeren Ella forklarede mig under et interview, adspurgt hvordan hun oplevede at få besøg af små børn og deres forældre under legestuerne:

”Børn er jo, som de er altså. Man har jo selv, altså jeg har jo selv haft tre børn, så jeg ved da godt, hvordan de er [smiler].” (Ella, plejhjemsbeboer)

Ella havde således selv erfaring gennem sine egne børn, hvilket bevirkede, at hun havde en forståelse overfor, at børnene opførte sig som de nu gjorde. Aktivitetsmedarbejderen Iben fortalte i tråd med Ella om den genkendelighed, som de kvindelige plejhjemsbeboere oplevede i samværet med de små børn under legestuerne:

”Noget andet særligt det er, at de gamle damer her på plejhjemmet de er jo vant til børn. De har haft mange børn i deres liv, så det er jo velkendt for dem. Det er langt [trækker på ordet] væk, men det er velkendt for dem. Det er det altså.” (Iben, ansat)

De kvindelige plejhjemsbeboere havde gennem deres livsforløb været i kontakt med en del børn, egne børn samt børnebørn. Til trods for, at det for nogle af plejhjemsbeboernes vedkommende lå langt væk i hukommelsen, var det stadig velkendt for dem. Af de interviewede plejhjemsbeboere havde alle informanter undtagen en enkelt kvinde selv fået børn. Det moderlige instinkt, der blev beskrevet som naturligt iboende hos de kvindelige plejhjemsbeboere, kom til udtryk under følgende episode:

En af babyerne kravler generelt meget rundt omkring, og moderen forsøger at holde lidt øje med sin datter. På et tidspunkt kravler babyen udenfor de røde gummimåtter, hvor de andre nybagte forældre sidder med deres spædbørn i en rundkreds. Den lille baby dunker sin hage ned i det hårde gulv. Dette giver et højt smæld, og babyen bryder ud i gråd. Helt instinktivt rækker en kvindelig plejhjemsbeboer siddende i en kørestol ud efter babyen til trods for, at hun knap nok kan bevæge sig. Jeg kan se på hendes triste ansigt, at hun bliver rigtig ked af det. Hun forsøger at berolige babyen ved at sige 'så så', og moderen skynder sig at rejse sig fra gulvet, og løber hen mod sin datter, som hun tager op til sig, og derefter sætter hun sig ved siden af den kvindelige plejhjemsbeboer. (Uddrag fra feltnoter)

Foruden en naturlig moderlig omsorg for børn havde flere af de deltagende kvindelige plejhjemsbeboere arbejdet med børn og unge i et professionelt øjemed. Under mine samtaler med de deltagende plejhjemsbeboere beskrev de med en stolthed i stemmen om deres faglige interesse for børn, og som plejhjemsbeboeren Dagmar forklarede:

”Dagmar: Så endte jeg i [kommune], og jeg blev ansat ved sundhedsplejen, og det blev nærmere betegnet skolesundhedsplejen i 25 år. Der sluttede jeg. Så børn og unge har jeg haft med at gøre i rigtig mange år, ja [...]. Som jeg sagde tidligere, så kan jeg ret hurtigt komme i kontakt med børnene nede til legestuerne.

Abirami: Hvordan kommer du i kontakt med de små nede til legestuerne?

Dagmar: Vi får blandt andet uddelt nogle rasleting, så bare sådan her foran dem [laver en rasle bevægelse med armen], så er den der. Det kommer af sig selv så.”

Dagmar anvendte således sin faglige baggrund som sundhedsplejerske i mødet med de små børn, herunder til at skabe kontakt til de små børn. En faglighed som ellers ikke kom til sin ret i hverdagslivet på plejehjemmet for Dagmar. Oplevelsesmedarbejderen Amalie bekræftede, at legestuerne kastede lys over nogle af de fagligheder, som plejehjemmets beboere besad. Hun fortalte om beboeren Birgit:

”Og sådan en plejhjemsbeboer som Birgit der, som er tidligere pædagog, det er jo hele hendes faglighed, der bliver sat i spil igen altså. Hun kan jo huske en masse ting ved at være sammen med børn, og hun har jo egentlig nogle fantastiske evner sammen med de her unger på hendes egen lille vis. Så jeg er jo pædagog, og det trækker vi rigtig meget på, at vi jo er pædagoger [...]. Der er vildt mange dejlige ting i det. Altså, så der er også noget reminiscens i det. For nogle af de plejhjemsbeboere, der fortæller om ting, hvad de selv har gjort med deres børn, og hvad de gjorde, da de selv var børn, fordi der er de her børn til stede, så det fremkalder en masse dejlige minder og gode ting, så det har stor betydning.” (Amalie, ansat)

Det tværgenerationelle initiativ skabte dermed en mulighed for, at plejhjemsbeboerne kunne bringe deres fagligheder og køn i spil, hvor samværet med børnene gav anledning til, at plejhjemsbeboerne kunne trække på de redskaber, som de havde med sig fra et langt liv på arbejdsmarkedet. Yderligere rummede legestuerne et aspekt af reminiscens, fordi plejhjemsbeboerne herigennem kunne fremkalde minder fra deres egen barndom, eller da de selv havde børn. Mødet på tværs af generationer ledte derfor opmærksomheden hen på en faglighed, som ellers var gemt væk hos plejhjemsbeboerne. En af de deltagende forældre Gudrun pointerede ligeledes, at man i det moderne samfund glemte, at ældre mennesker besad en viden og erfaringer, som man tidligere havde benyttet sig af, men i dag tilegnede sig gennem andre metoder:

”Jeg synes bare, at nogle gange glemmer vi de ældre lidt. Alle de der erfaringer de har. Det er som om, at de bliver lidt glemt, og alle deres erfaringer bliver negligeret. I forhold til gamle dage, så trak man jo meget på de ældre, altså især med gode råd om børneopdragelse og gode råd om alt det hjemlige, men det har man ikke det samme behov for nu, fordi vi Googler det jo bare. Så det vi glemmer lidt, at de også gemmer på en masse gode ting. Og jeg tænker, at initiativer som der her kan være med til at genopdage hinanden.”
(Gudrun, forælder)

Det tværgenerationelle initiativ kunne således danne rammerne om en form for åbenbaring, hvor plejehjemsbeboernes viden og erfaringer om blandt andet børneopdragelse blev genopdaget. Gennem facilitering af mødet på tværs af generationerne rettede de ansatte desuden en opmærksomhed mod plejehjemsbeboernes færdigheder og fagligheder. Aktivitetsmedarbejderen Iben berettede om, hvordan hun selv skabte denne opmærksomhed:

”Jeg prøvede ligesom at få frem med den ældre, at det var hende, der sang sangen først, og der var ro til, at hun kunne skabe det, så hun mærker, at hun er vigtig, og så hun mærker, at hun pludselig er bidragende ind i et fællesskab. For det vi skal tænke på med de gamle, det er, at de er jo stået af. Det er dem, der får pleje. Det er dem, der hele tiden er passive. Det er dem, der hele tiden er modtagende, og når ligegyldigt hvor demente de er, når de giver ind i det fællesskab der, så får vi bare kæmpe meget kvalitet ud af det, og det er de små lommer, jeg synes, at vi skal være rigtig gode til i det felt og facilitere.”
(Iben, ansat)

De ansatte arbejdede aktivt på at få inddraget plejehjemsbeboerne i sanglegene med henblik på at give plejehjemsbeboerne en følelse af at være bidragende i det tværgenerationelle møde. Efterfølgende fortalte aktivitetsmedarbejderen Iben mig om to mandlige plejehjemsbeboere, som gennem deres tilstedeværelse og sangstemmer bidrog ind i det fællesskab, som legestuerne skabte. Hun forklarede det på følgende måde:

”Jeg sad med en mand, som jeg fra starten af fik at vide, at han kunne ikke høre, og er blind. Jeg tog ham med til legestuerne, og det viste sig, at han var sindssyg. Det var som om, at han kunne mærke de små børn. Han gik fra at være totalt indvendt passiv til at være udadvendt, og det skete i det møde der. Han var med til at synge, og han kunne ikke holde op bagefter. Og det var ham selv, der kom på ’Tinge-linge-later, tinsoldater’, og

hvis han bliver faciliteret i det [smiler], så er han sindssyg givende ind i det felt der [...]. Og ham, der sad ved siden af mig her i dag Tom, åh han har noget kontakt med de små, som man kan godt se, at der er simpelthen noget kontakt [...], og lige dér, der svinger han mega godt, og der er han givende, vi griner, vi smiler af ham. Han cracker, og det er den crack, vi har brug for. Det har personalet også brug for, og det er det, mødrene kan mærke. Det gør en forskel det her.” (Iben, ansat)

Ovenstående beretning bevidnede, at plejhjemsbeboerne under legestuerne fik muligheden for at udfolde sig, og dermed engagere sig i mødet med den yngre generation gennem deres viden om børnesange samt deres humor. Desuden var og gjorde plejhjemsbeboerne i dette noget meningsfyldt for andre mennesker, hvilket de hidtil ikke havde haft muligheden for i deres tid på plejhjemmene.

5.4.4 Sammenfatning for afsnittet

De deltagende nybagte forældre havde forinden deres deltagelse i det tværgenerationelle initiativ forestillinger om livet på plejhjem, som var baseret på stereotyper. Forestillingerne om plejhjem og plejhjemsbeboere var opstået på baggrund af såkaldte skrækhistorier, egne erfaringer og mediernes udlægning af emnet. Fælles for de deltagende nybagte forældre var, at de gennem deres medvirken i legestuerne var blevet udfordret i deres måde at tænke om livet på plejhjem. At åbne plejhjemmet op for lokalsamfundet var en mulighed for at sætte plejhjemsbeboerne i et andet lys, og derved gøre opmærksom på, at bortset fra plejhjemsbeboernes egne lejligheder var resten af arealerne til fri afbenyttelse for offentligheden. I denne sammenhæng tjente legestuerne derfor et dobbeltformål, fordi de gjorde den øvrige befolkning opmærksom på, at plejhjemmene var offentlige bygninger, og samtidig skabte legestuerne en interaktion mellem den ældre og yngre generation. I det tværgenerationelle møde oplevede især de deltagende kvindelige plejhjemsbeboere en genkendelighed, fordi de stort set alle havde haft med børn at gøre både i det private og i det professionelle liv som mødre, bedstemødre, oldemødre, sundhedsplejersker og pædagoger. Et differentieret kønsperspektiv i form af en moderlig omsorg kom derfor til udtryk hos de kvindelige plejhjemsbeboere under legestuerne. Legestuerne udgjorde således under de rette omstændigheder en mulighed for at få bragt plejhjemsbeboernes faglige ressourcer i spil. Hvorvidt denne mulighed kunne udnyttes, afhang blandt andet af de ansattes facilitering af legestuerne samt plejhjemsbeboernes helbred og funktionsdygtighed.

5.5 Opsamling

Hvilke perspektiver de deltagende informanter har på det tværgenerationelle initiativ i relation til deres bevæggrunde, var afhængig af deres motiver bag deltagelsen i initiativet. Årsagen til brugen af

legestuerne var hovedsageligt den samme for både plejehjemsbeboere og nybagte forældre, hvor initiativet fungerede som en trivselsfremmende aktivitet i en hverdag, som for nogle var ensformig og kedsommelig. Ønsket om at skabe kontakt til den ældre generation var en stor drivkraft bag deltagelsen for de nybagte forældre. Derfor fungerede legestuerne som en form for brobygning mellem den ældre og den yngre generation. Samtidig opfattede nogle nybagte forældre deres deltagelse i legestuerne som et civilsamfundsengagement, hvor den yngre generation kunne glæde den ældre gennem deres tilstedeværelse.

Hvorvidt og hvordan legestuerne opleves at have indflydelse på plejehjemsbeboerne og nybagtes trivsel i hverdagslivet, var afhængig af de interaktioner på tværs af generationer, som opstod under legestuerne. Interaktioner som hovedsageligt foregik mellem plejehjemsbeboere og små børn. Den tværgenerationelle interaktion opstod under baby-ældre-rytmik, hvor deltagerne aktivt blev bedt om at interagere med hinanden under sanglegene. Dog fandt interaktionen ligeledes sted efter rytikken, hvor de deltagende informanter uopfordret opsøgte hinanden. Hvor kommunikationen mellem plejehjemsbeboere og små børn hovedsageligt var nonverbal, bestod interaktionen mellem plejehjemsbeboere og nybagte forældre af udvekslingen af anekdoter fra plejehjemsbeboernes erfaring med børn. Stemningsbeskrivelser fra citater viste, at såvel det første møde med legestuerne og enkeltstående øjeblikke blev italesat som magiske og fortryllende. Legestuerne opfattedes som gensidigt gavnligt for plejehjemsbeboere, nybagte forældre og små børn, hvilket betragtedes som en win-win situation.

Empirien viser dermed, at såfremt det tværgenerationelle initiativ blev faciliteret således, at der var plads til, at den enkelte deltagende plejehjemsbeboer bidrog ind i fællesskabet, og den ansatte greb denne åbning til at udfolde plejehjemsbeboernes bidrag, kan legestuerne skabe nye positioner og handlemuligheder for plejehjemsbeboere. Initiativet kan i sådanne situationer være en mulighed til at gøre den øvrige befolkning opmærksom på plejehjemsbeboernes ressourcer, og desuden anvende de tilgængelige ressourcer i mødet med den yngre generation. Legestuerne blev dermed en anledning til at genopdage plejehjemsbeboernes livserfaring og fagligheder. Ydermere blev de gængse forestillinger om plejehjem og plejehjemsbeboere hos de nybagte forældre udfordret, idet nogle af plejehjemsbeboerne i det tværgenerationelle møde agerede som aktive bidragsydere fremfor passive modtagere.

Nærværende kapitel præsenterede således en analyse af de emner, der ved den tematiske netværksanalyse var gennemgående og centrale for at belyse, hvordan plejehjemsbeboere og nybagte forældre oplever, at et tværgenerationelt initiativ påvirker deres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst.

6. Diskussion

I dette speciale har jeg undersøgt plejehjemsbeboere og nybagte forældres perspektiver på bevæggrunde for deres deltagelse i et tværgenerationelt initiativ. Dernæst har jeg udforsket, hvordan plejehjemsbeboere og nybagte forældre oplever, at initiativet har en indflydelse på deres trivsel i hverdagslivet, og hvorvidt og hvordan dette initiativ har kunne skabe nye positioner og handlemuligheder for plejehjemsbeboere. Undersøgelsens fund peger på, at deltagerne overordnet oplevede en trivsel ved at deltage i legestuerne. Nærværende kapitel er todelt, hvoraf første del er en diskussion af mine fund, hvorefter en diskussion af undersøgelsens metoder vil finde sted.

6.1 Diskussion af fund

Det foregående kapitel gav et indblik i undersøgelsens fund. De efterfølgende afsnit vil i relation til dette, diskutere de analytiske fund med udgangspunkt i specialets teoretiske ramme og inddragelse eksisterende af litteratur indenfor undersøgelsesområdet.

6.1.1 Hvilke perspektiver har plejehjemsbeboere og nybagte forældre på Leg på Plejehjem i relation til bevæggrunde for deres deltagelse?

Der optræder forskellige perspektiver på bevæggrunde for deltagelse i det tværgenerationelle initiativ for plejehjemsbeboerne og de nybagte forældre afhængigt af bagvedliggende motiver. Lighederne kan skyldes, at plejehjemsbeboere og nybagte forældre oplevede tomhed i deres hverdagsliv grundet en større ændring i livsforløbet; at flytte på plejehjem, eller at blive forældre og dermed gå på barselsorlov.

En trivselsfremmende og socialiserende hverdagsaktivitet

De nybagte forældre fortalte, at de anvendte legestuerne som en trivselsfremmende aktivitet i hverdagslivet under deres barselsorlov. At bruge legestuerne som en regulær ugentlig aktivitet danner grundlaget for en fast rutine i hverdagslivet for nybagte forældre (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Eksempelvis fravalgte nogle nybagte mødre at være en del af en mødregruppe, og havde således få fastlagte aftaler i løbet af ugen. Dermed gav legestuerne anledning til, at de nybagte forældre kunne socialisere med ældre, andre forældre og små børn. Samtidig åbnede legestuerne op for, at forældrene kunne forlade deres hjem, og dermed opleve et scenskift i en hverdag, som ellers kan være fyldt med ensartede og gentagende handlinger med deres børn (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Plejehjemsbeboerne anvendte legestuerne som en aktivitet i hverdagslivet, hvormed de kunne holde sig beskæftigede. Legestuerne giver plejehjemsbeboerne en aktivitet at se frem til i løbet af ugen på plejehjemmet (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Endvidere kan legestuerne

motivere nogle plejehjemsbeboere til at deltage i yderligere aktiviteter samt efterspørge andre former for aktiviteter på plejehjem (Doll & Bolender, 2010). Det viste sig, at tværgenerationelle sociale aktiviteter skabte en kontekst for plejehjemsbeboerne, hvor de delte berigende øjeblikke med de yngre generationer samtidigt med, at de deltog i gensidigt behagelige aktiviteter (Flatt & Hughes, 2013). Af et amerikansk studie fremgår, at ældre mennesker på 71 år eller derudover, udtrykker, at engagement i sociale aktiviteter giver mulighed for såvel at investere tid og energi i egne interesser, som mulighed for at opleve en strømningstilstand, mens aktiviteterne udføres, altså oplevelsen af kontinuerlig deltagelse i sociale aktiviteter i hverdagslivet over tid (Flatt & Hughes, 2013). Således kan civilsamsfundsdrivne initiativer skabe rammerne for, at plejehjemsbeboere kan bruge tid og energi på nybagte forældre og små børn, og samtidigt opleve en kontinuitet i tilværelsen i hverdagslivet på plejehjemet.

En reduceret risiko for funktionsnedsættelse

En kontinuerlig deltagelse i sociale aktiviteter gennem alderdommen er forbundet med en reduceret risiko for funktionsnedsættelse uafhængigt af deltagelse i andre fysiske og kognitivt stimulerende aktiviteter (James, Wilson, Barnes, & Bennett, 2011). Der indgår elementer af leg, sang samt rytmik i initiativet, hvormed plejehjemsbeboernes funktionsdygtighed kan vedligeholdes gennem deres deltagelse i legestuerne, anvendt som en aktivitet i hverdagslivet på plejehjem. Legestuerne gør det muligt for plejehjemsbeboerne at udvikle og arbejde med deres fysiske, sociale og mentale trivsel. Plejehjemsbeboerne deltager i en aktivitet i deres nære kontekst med inddragelse af aktører fra lokalmiljøet som nybagte forældre og små børn. Ydermere sker deltagelsen på plejehjemsbeboernes eget præmis, hvorfor plejehjemsbeboerne deltager i legestuerne på frivillig basis.

Legestuerne giver indsigt i plejehjemsbeboernes forgangne liv

Af mine fund fremgår, at det særligt var nybagte forældre, som udtrykte et ønske om at etablere kontakt til den ældre generation. De nybagte forældre gav udtryk for en nysgerrighed og manglende livserfaring indenfor familieområdet, som plejehjemsbeboerne kunne bidrage med. Dog blev denne ressource ikke genkendt hos plejehjemsbeboerne, som havde svært ved at sætte ord på deres bidrag ind i det tværgenerationelle møde. Studier har fundet, at tværgenerationelle legestuer på plejehjem herunder interaktionen på tværs af generationer giver anledning til, at de deltagende nybagte forældre kan opnå en indsigt i plejehjemsbeboernes livserfaring (Williams et al., 2012). Den tværgenerationelle interaktion sætter endvidere den yngre generations tilværelse som forældre i en moderne tid med højt udviklet teknologi i perspektiv, når de i samspil med plejehjemsbeboerne reflekterer over den tid, hvor plejehjemsbeboerne var selv forældre (Williams et al., 2012).

Gensidighed i den tværgenerationelle interaktion

Der kan være forskel på, om den yngre generation opfatter deres egen deltagelse som ene fordelagtig for den ældre generation, eller om de betragter mødet på tværs af generationer som gensidigt gavnlig (Knight, Skouteris, Townsend, & Hooley, 2014). Langt hovedparten af deltagende nybagte forældre og plejehjemsbeboere opfattede initiativet som gensidigt gavnligt og ligeligt værdifuldt for den ældre og yngre generation. Derfor var deltagelsen i legestuerne ikke udelukkende baseret på et ønske hos de nybagte forældre om at gøre noget godt for den ældre generation og omvendt, hvilket afspejler gensidigheden i den tværgenerationelle interaktion.

Legestuerne bringer generationer sammen

Det fremgår af mine fund, at det var forskelligt, om de deltagende plejehjemsbeboere havde familiemedlemmer af den yngre generation i nærheden af plejehjemmene, og omvendt om de nybagte forældre havde familiemedlemmer af den ældre generation i nærheden af deres bopæl. Ændringer i sociale og økonomiske forhold i samfundet har medført en manglende kontakt mellem den ældre og yngre generation (Skropeta et al., 2014). Denne tendens kommer endvidere til udtryk i de eksisterende familieformer, hvor familiens generationer ofte lever adskilt (Skropeta et al., 2014). Et tværgenerationelt initiativ giver mulighed for, at deltagere fra den yngre generation uden ældre familiemedlemmer i nærheden således kan skabe kontakt til ældre generation og vice versa (Skropeta et al., 2014). Studier har i overensstemmelse med mine fund fundet, at det er af høj prioritet for særligt den yngre generation, at samfundets generationer ikke holdes adskilt, hvormed den ældre og yngre generation lever hver for sig. Derimod bør generationerne blive blandet noget mere på plejehjemmene, så de kan repræsentere den diversitet i alder, der findes i det omkringliggende samfund, som plejehjemmene er indlejret i (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012).

6.1.2 Hvorvidt og hvordan oplever plejehjemsbeboere og nybagte forældre, at Leg på Plejehjem har indflydelse på deres trivsel i hverdagslivet?

Hvorvidt og hvordan plejehjemsbeboere og nybagte forældre oplever, at initiativet har indflydelse på deres trivsel i hverdagslivet afhænger af omstændighederne for den tværgenerationelle interaktion mellem den ældre og yngre generation. Det betyder, at personlige og miljømæssige faktorer samt den form for interaktion, der finder sted mellem generationerne, har betydning for den oplevede trivsel (Morita & Kobayashi, 2013; Murayama et al., 2015; Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Når interaktionerne og udbyttet af disse vurderedes som gensidigt gavnlige oplevede deltagerne, at initiativet havde en positiv indflydelse på deres trivsel. For især plejehjemsbeboerne og små børn blev legestuernes indflydelse på deres trivsel udtrykt gennem deres kropssprog som smil, øjenkontakt og

kærtegn. Om interaktionerne oplevedes som meningsfyldte, havde en indflydelse på, om legestuerne påvirkede deltageres trivsel og hvordan. Dette vil blive uddybet i et senere underafsnit.

Et højt aktivitetsniveau fremmer trivsel

Det overordnede aktivitetsniveau er for ældre mennesker positivt associeret med trivsel (Menec, 2003). Aktivitetens karakter er afgørende for den indflydelse aktiviteten har på den ældres trivsel, hvor sociale og produktive aktiviteter i højere grad end formelle og isolerede aktiviteter er relaterede til trivsel (Flatt & Hughes, 2013; Menec, 2003). Udover at aktivitetsniveauet hos ældre mennesker har indflydelse på trivsel, har det, som tidligere nævnt, ligeledes en påvirkning på funktionsdygtighed. Således er et højere aktivitetsniveau forbundet med reduceret funktionsnedsættelse over tid (Menec, 2003; Morita & Kobayashi, 2013). Sund aldring er som tidligere beskrevet, karakteriseret af vedligeholdelse af funktionsdygtighed, som fremmer trivsel i alderdommen. Således var der med plejehjemsbeboernes deltagelse i sociale aktiviteter som legestuerne potentialer for sund aldring blandt plejehjemsbeboerne. Mine fund peger, i overensstemmelse med andre studier på, at der er en sammenhæng mellem deltagelse i sociale aktiviteter og trivsel for plejehjemsbeboere (Menec, 2003; Warr, Butcher, & Robertson, 2004). Det er dog komplekse processer, der afgør sammenhængen mellem aktivitetsniveau, funktionsdygtighed og trivsel (Menec, 2003; Warr et al., 2004). Det er muligt, at deltagelse i bestemte typer sociale aktiviteter fremmer trivsel, og formindsker risikoen for funktionsnedsættelse. Samtidigt er det også sandsynligt, at de ældre som er engageret i bestemte typer sociale aktiviteter, har en bedre trivsel og er funktionsdygtige sammenlignet med de ældre, som ikke engagerer sig i sådanne typer sociale aktiviteter (Menec, 2003).

Den trivselsfremmende umiddelbarhed hos små børn

Mine fund peger på, at små børns umiddelbarhed opfattedes trivselsfremmende i den tværgenerationelle interaktion af plejehjemsbeboere og ansatte. Størstedelen af plejehjemsbeboernes nedsatte funktionsdygtighed blev tydeliggjort af deres brug af hjælpemidler som eksempelvis rollatorer og kørestole. Hjælpemidlerne blev italesat som en markør for, at plejehjemsbeboerne var anderledes sammenlignet med de deltagende nybagte forældre og små børn (Williams et al., 2012). Det er blevet fundet, at plejehjemsbeboerne ofte i deres hverdagsliv bliver konfronteret med det faktum, at de skiller sig ud omend ikke blandt de andre plejehjemsbeboere så blandt ansatte og pårørende (Williams et al., 2012). Dog oplever plejehjemsbeboerne, at de i mødet med den yngste generation kan hvile i sig selv uden at skulle gøres opmærksom på, at de er anderledes end den generelle befolkning udenfor plejehjemskonteksten (Williams et al., 2012). Der var bred enighed blandt plejehjemsbeboerne om, at børn ikke var formet af gængse socialiseringer og kategoriseringer, som plejehjemsbeboerne ofte blev tildelt i samfundet, hvilket havde en tydelig indflydelse på deres trivsel (Murayama et al., 2015;

Williams et al., 2012). Mine observationer af børnenes umiddelbare tilgang til plejhjemsbeboernes hjælpemidler og dermed anderledeshed er i overensstemmelse med andre studier. Studier fra lande med en længere tradition for afholdelse af legestuer på plejhjem som eksempelvis Australien, beretter om, at børn i mødet med plejhjemsbeboere opfatter rollatorer og kørestole som 'normale' i plejhjemskonteksten (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Nybagte forældre og ansatte beretter i overensstemmelse med min egne observationer, at børn ved det første møde med plejhjemsbeboere er en smule tilbageholdende, men efter få sekunders tilvænnning tager børnene på eget initiativ kontakt til plejhjemsbeboerne (Williams et al., 2012).

At være og gøre noget meningsfyldt former trivsel

Såvel plejhjemsbeboere som nybagte forældre værdsatte de relationer, som blev dannet under legestuerne, og ydermere gav legestuerne plejhjemsbeboerne mulighed for at gøre og være noget meningsfyldt på plejhjemmet. Oplevelsen af at være og gøre noget meningsfyldt er fundet af stor betydning for plejhjemsbeboernes individuelle selvopfattelse, og evne til at være en del af et større fællesskab (Murayama et al., 2015; Williams et al., 2012). Plejhjemsbeboerne oplever således en stor glæde ved at interagere med den yngre generation, hvilket bliver italesat af både nybagte forældre samt ansatte (Williams et al., 2012). Legestuerne skaber en følelse af at være en del af et fællesskab for plejhjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte, hvor deltagerne oplever en større social forbundethed til plejhjemmet samt det lokale nærmiljø, som plejhjemmet er indlejret i (Portman, Bartlett, & Carlson, 2010; Williams et al., 2012). Legestuerne medførte nye ubeslægtede og ikke-familiære relationer på tværs af generationer for både plejhjemsbeboere og nybagte forældre. Den ældre og yngre generation får gennem deres sociale relationer til hinanden et indblik i og forståelse for hinandens hverdagsliv (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Af mine fund fremgår det, at der blev dannet såvel direkte som indirekte sociale relationer i forbindelse med legestuernes forløb. Når plejhjemsbeboerne eksempelvis forventningsfuldt så frem til den kommende ugentlige legestue for at møde de små børn, var det således en indirekte relation (Williams et al., 2012). Direkte sociale relationer indebærer en decideret kontakt mellem den ældre og yngre generation, hvormed nybagte forældre og deres børn får etableret et særligt bånd til plejhjemsbeboerne (Williams et al., 2012). Et bånd der rækker ud over rammerne for legestuerne, som når en nybagt forælder brugte en time forinden legestuen på at tale med plejhjemsbeboere, og samtidig fik givet sit barn mad. At gå til og at gøre en meningsfyldt aktivitet er fundet vigtig for oplevelse af sund aldring blandt plejhjemsbeboere (Williams et al., 2012). De tværgenerationelle legestuer blev opfattet som en meningsfyldt aktivitet

for plejehjemsbeboere. Legestuerne gav mulighed for, at plejehjemsbeboerne både direkte og indirekte kunne interagere med, og danne sociale relationer med nybakte forældre og deres små børn (Williams et al., 2012).

Glæden ved at give

Videnskabelig litteratur om tværgenerationel interaktion har identificeret en række fordele relateret til trivsel for de deltagende generationer, herindunder udviklingen af altruisme (Jones, Herrick, & York, 2004; Knight et al., 2014; Portman et al., 2010). Altruisme, i forlængelse heraf det at give, er en handling, hvormed et individ tilbyder et andet individ noget værdifuldt af sig selv, uden en forventning om at få noget til gengæld (Knight et al., 2014). Til trods for at det individ som giver, ikke forventer at få noget igen er følelser, som velbehag, øget selvværd og oplevelsen af et meningsfuldt liv, blevet identificeret som et resultat af at bidrage til et andet menneskes trivsel (Hegeman, Roodin, Gilliland, & Ó'Flathabháin, 2010). Det kan være en udfordring for den oplevede trivsel ved et tværgenerationelt initiativ, hvis gensidighed ikke anerkendes, hvormed initiativet udelukkende fokuserer på den ene side af den tværgenerationelle interaktion (Knight et al., 2014). Den oplevede trivsel udfordres, når den ene generation opfattes som den dominerende leverandør af dennes tid eller kompetencer (ofte defineret som givere), og den anden generation dermed betragtes som passive modtagere af det givne (Knight et al., 2014). Således er det af afgørende betydning for trivsel, at anerkende beboernes kapacitet til at bidrage ind i en interaktion med yngre generationer, i en kontekst hvor de ofte betragtes som modtagere af det givne, på baggrund af deres behov for pleje (Costanzo & Hoy, 2007; Knight et al., 2014). Når beboeren deler noget af sig i interaktionen med den nybakte forælder, involverer det såvel det at give som det at modtage (Knight et al., 2014). Det fremgår af mine fund i den forstand, at når beboeren med sit nærvær gav den nybakte forælder en anekdote fra sin barndom, modtog beboeren på samme tid anerkendelse for sin fortælling og tilstedeværelse. Således kan den oplevede trivsel tilskrives det at give, det at modtage eller en kombination af begge ved plejehjemsbeboernes og de nybakte forældres bidrag under den tværgenerationelle interaktion (Knight et al., 2014). Det er af stor betydning, at plejehjemsbeboerne under den tværgenerationelle interaktion opfatter deres bidrag som værdifuld og meningsfuld med henblik på at bibringe følelsen af generativitet (Hegeman et al., 2010). Internationale studier har vist negative effekter på trivsel i tværgenerationelle initiativer, hvor ældre mennesker oplever en manglende gensidighed i interaktionen med den yngre generation, og dermed ikke føler sig inddraget i sociale aktiviteter (Hernandez & Gonzalez, 2008).

At skabe trivsel gennem reminiscens

Som tidligere nævnt, beskrev nogle af de nybakte forældre, at de manglede deres egne forældre i hverdagslivet. Samtidig oplevede plejehjemsbeboerne, at en geografisk afstand til deres børnebørn

havde resulteret i, at kontakten til disse var sporadisk (Skropeta et al., 2014). Legestuerne åbnede med den tværgenerationelle interaktion op for, at plejehjemsbeboerne blev mindet om deres tid som børn og i særdeleshed som forældre (Skropeta et al., 2014). Således indebar legestuerne elementer af reminiscens, da plejehjemsbeboerne fik mulighed for at dele deres livshistorier og erfaringer med de nybagte forældre. Det tyder på, at tværgenerationelle initiativer som bygger på reminiscens, skaber forbedringer i trivsel hos plejehjemsbeboere (Chung, 2009). Den oplevede forbedring i trivsel kan tilskrives såvel den tværgenerationelle interaktion som reminiscens (Chung, 2009). Det kan således diskuteres, hvorvidt om inklusionen af reminiscens i et tværgenerationelt initiativ kan være vildledende for identifikationen af den oplevede trivsel (Chung, 2009). Dette på baggrund af, at det udfordrer identificeringen af de egenskaber ved det tværgenerationelle initiativ, som er bidragende til forbedringerne i trivsel hos den ældre og yngre generation (Chung, 2009). Endvidere kan brugen af reminiscens i et tværgenerationelt initiativ skabe oplevelsen af generativitet hos plejehjemsbeboere. Det er af stor betydning for plejehjemsbeboerne, at de kan dele den viden og erfaring, de har tilegnet sig som forældre gennem deres livsforløb, med de nybagte forældre (Hegeman et al., 2010; Williams et al., 2012). Behovet for videns- og erfaringsdeling kan således betragtes som et ønske om at vejlede og rådgive den yngre generation, altså en måde at udvise generativitet for plejehjemsbeboerne (Gruenewald, Liao, & Seeman, 2012). Generativitet er udover at have en positiv indflydelse på beboerens trivsel, fundet at være af betydning for plejehjemsbeboernes funktionsdygtighed (Gruenewald et al., 2012).

6.1.3 Hvorvidt nye positioner og handlemuligheder skabes for plejehjemsbeboere igennem Leg på Plejehjem, og i så fald hvilke?

Det tværgenerationelle initiativ består af baby-ældre-rytmik for plejehjemsbeboere, nybagte forældre samt børn i alle aldre i Århus Kommune (E. A. Pedersen, 2018). Plejehjemsbeboerne har ved indflytning på plejehjem store fysiske, psykiske eller sociale behov, som resulterer i, at de er afhængige af pleje og hjælp (Rostgaard et al., 2012; Ældrekommissionen, 2012). Plejehjemsbeboerne er af kommunens visitationsenhed blevet henvist til en plejebolig på grund af deres dårlig helbred og lav funktionsdygtighed, hvilket med stor sandsynlighed har en indflydelse på plejehjemsbeboernes trivsel (Rostgaard et al., 2012; Ældrekommissionen, 2012). Derfor er det relevant at diskutere, om initiativet kan skabe nye positioner og handlemuligheder for plejehjemsbeboere, og dermed udgøre potentialer i forhold til at bidrage til sund aldring i en plejehjemskontekst.

Bryde fordomme gennem interaktion med plejehjemsbeboere

Mine fund peger på, at plejhjemsbeboere blev betragtet som en svag og sårbar befolkningsgruppe i samfundet. Af empirien fremgår det således, at plejhjemsbeboerne havde vanskeligt ved at konkretisere deres bidrag ind i fællesskabet. Dette fund er i overensstemmelse med eksisterende international litteratur indenfor undersøgelsesområdet (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Opfattelsen af plejhjemsbeboere som svage og sårbare er udbredt blandt nybagte forældre i lande som Australien (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Studier har fundet, at nybagte forældre gennemgår en form for personlig udvikling i forbindelse deres deltagelse i tværgenerationelle legestuer på plejhjem (Skropeta et al., 2014). Denne udvikling består i, at de konfronteres med deres frygt og fordomme forbundet med plejhjem og plejhjemsbeboere (Skropeta et al., 2014). En frygt og fordomme som de ikke var klar over eksisterende, indtil de kom på plejhjem i forbindelse med legestuerne (Skropeta et al., 2014). De nybagte forældres antagende perspektiver på kvaliteten af den pleje, som plejhjemsbeboerne modtager bliver særligt udfordret i mødet med den ældre generation (Skropeta et al., 2014). Af mine fund fremgår det således, at der optrådte et skift i måden, hvorpå plejhjem og plejhjemsbeboere blev anskuet af nybagte forældre. Forinden deres deltagelse i legestuerne betragtede de nybagte forældre plejhjemsbeboerne som sårbare og svage med et stort behov for pleje. Efter mødet var fokus ikke længere på plejhjemsbeboernes funktionsbegrænsninger, men plejhjemsbeboernes tilgængelige ressourcer i form af åbenhed, livsfarlighed og faglighed (Williams et al., 2012). Ydermere tilkendegav de nybagte forældre, at en forståelse for plejhjemsbeboernes livssituation og tilgængelige ressourcer kunne være med til at bekæmpe fordomme om plejhjem generelt (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Den omtalte fysiske adskillelse af generationer kan fremme fordomme om plejhjem, da det skaber en 'os og dem' opdeling i samfundet blandt ældre og yngre generationer (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Legestuerne blev således betragtet som anledning til at udfordre gængse fordomme om plejhjemsbeboerne blandt de deltagende nybagte forældre. Til trods for at plejhjemsbeboere er en heterogen gruppe af enkeltstående individer, kan en række fælles karakteristika identificeres hos plejhjemsbeboerne. Størstedelen af nuværende plejhjemsbeboere i danske plejhjem er mellem 86 og 90 år (Ældrekommissionen, 2012). Ved at åbne plejhjemmene op for lokalsamfundet gennem et civilsamfundsdrøvent initiativ skabes en interaktion blandt aldersgrupperne. De blandede aldersgrupper repræsenteret af den ældre og yngre generation på plejhjemmene afspejlede det omgivende lokalsamfund, som plejhjemmene var indlejret i (Skropeta et al., 2014). Studier har således vist, at plejhjemsbeboernes bidrag til tværgenerationelle legestuer, kan betragtes som et bidrag til det omkringliggende lokalsamfund (Skropeta et al., 2014). Med dette bidrag kan opfattelsen af plejhjemsbeboere ændres i det brede samfund, fordi at der skabes en større opmærksomhed om plejhjemsbeboerne samt deres ressourcer og handlemuligheder i en plejhjemskontekst (Skropeta et al., 2014).

Et kønsperspektiv på mødet med den yngre generation

Inddragelsen af reminiscens under legestuerne skaber rum for refleksion hos plejehjemsbeboere om deres forgangne liv forinden indflytning på plejehjem (Williams et al., 2012). Når plejehjemsbeboerne får mulighed for at dele deres livserfaring fremmer det oplevelsen af trivsel (Knight et al., 2014). Legestuerne samt mødet med den yngre generation vækkede især hos de kvindelige plejehjemsbeboere minder, hvor de fortalte om deres erfaringer med at opfostre børn i en anden tidsalder (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Der er således fundet en tendens til, at flere kvinder end mænd deltager i trivselsfremmende indsatser blandt ældre mennesker (Chippendale & Boltz, 2015; J. D. Creswell et al., 2012). Endvidere består størstedelen af beretningerne fra kvalitative studier om tværgenerationelle legestuer på plejehjem fra kvindelige plejehjemsbeboere (Skropeta et al., 2014; Williams et al., 2012). Ovenstående kønsforskel kan i nærværende undersøgelse blandt andet skyldes, at de mandlige plejehjemsbeboere var i mindretal, og dermed havde de svært ved at spejle sig selv i legestuerne, og opnå et socialt udbytte af at deltage i legestuerne (J. D. Creswell et al., 2012). En anden forklaring kan være, at selve indholdet af legestuerne var målrettet kvindelige plejehjemsbeboere (J. D. Creswell et al., 2012). Det kan således diskuteres, om legestuerne i den præsenterede form i højere grad er attraktiv for og appellerer til kvindelige plejehjemsbeboere.

Nye roller og ændret aktivitetsniveau fremmer trivsel

Alderdommen er en tidsperiode i et individs liv, hvor mange tab fremkommer. Blandt disse er tab af meningsfulde roller (Doll & Bolender, 2010). Som aktivitetsteorien foreskriver skal tabet af rollen som kollega, chef, ægtefælle eller forælder erstattes af andre meningsfyldte roller for, at det aldrende individ oplever en succesfuld aldring (Havighurst, 1961, 1968). Et betydningsfuldt fund ved denne undersøgelse er således, at plejehjemsbeboerne gennem initiativet blev tildelt rollen som aktive medborgere, bidragsydere og samtalepartner for nybagte forældre. Ydermere kan legestuerne betragtes som en mulighed for den enkelte plejehjemsbeboer i forhold til selv at regulere og påvirke sin succesfulde aldring (Rowe & Kahn, 1997). Eftersom aldrende individer oplever svækkelse i forskellige domæner af livet som helbred, funktion og sociale relationer, er der stor sandsynlighed for at betydningen og fordelene af forskellige aktiviteter ændrer sig (Havighurst, 1968). Som funktionsdygtigheden falder, vil en plejehjemsbeboer som tidligere har været glad for at deltage i mange sociale aktiviteter udenfor hjemmet finde et alternativ med aktiviteter på plejehjemmet, da det ikke længere er muligt i samme grad at bevæge sig rundt (Menec, 2003). Således kan legestuerne være et alternativ til en aktivitet for kvindelige plejehjemsbeboere, der gennem deres livsforløb har engageret sig med børn såvel i det professionelle som private regi. I overensstemmelse med studier som har undersøgt tværgenerationel interaktion, peger denne undersøgelse på, at både plejehjemsbeboere og nybagte

forældre oplevede trivsel i forbindelse med deres deltagelse (Doll & Bolender, 2010; Portman et al., 2010). Til trods for at aktivitetsniveauet falder over livsforløbet med stigende alder, fører det ikke nødvendigvis til et tilsvarende fald i den oplevede glæde ved deltagelse i sociale aktiviteter (Menec, 2003). Dette er også tilfældet, når funktionsdygtigheden falder med en stigende alder (Menec, 2003). Derfor kan plejhjemsbeboernes deltagelse i initiativet tolkes som en kompenserende mekanisme, der gør det muligt for dem at vedligeholde deres trivsel, når de oplever aldersrelaterede tab (Menec, 2003).

Rammernes betydning for plejhjemsbeboernes handlemuligheder

Af mine fund fremgår ydermere, at de ansatte på plejhjemmene havde en stor indflydelse på plejhjemsbeboernes muligheder for og lyst til at deltage i aktiviteter med sund aldringsfremmende potentialer, herindunder de tværgenerationelle legestuer. Dette var særligt gældende i forbindelse med baby-ældre-rytmikken, hvor de ansatte kunne bringe plejhjemsbeboernes ressourcer frem i lyset. Det fremgik således, at ansatte var den eneste gruppe ud over plejhjemsbeboerne selv, som havde kendskab til plejhjemsbeboernes ressourcer og handlemuligheder. Således er de ansattes kendskab til plejhjemsbeboerne af stor betydning for, om plejhjemsbeboerne kan indtage nye positioner og handle anderledes (Williams et al., 2012). Det viser sig, at de ansattes involvering under legestuerne herunder opsætning samt facilitering, har indflydelse på den oplevede trivsel hos plejhjemsbeboere (Williams et al., 2012). Dette understreger i overensstemmelse med mine egne fund vigtigheden af de ansattes facilitering af mødet på tværs af generationer (Williams et al., 2012).

I ovenstående afsnit har jeg således diskuteret nogle af de væsentlige overvejelser, som er fremkommet i undersøgelsens fund. Jeg har undervejs inddraget og anvendt elementer fra undersøgelsens teoretiske ramme for at kunne kvalificere diskussionen. Det er væsentligt at fastslå, at der er emner, som er ikke blevet præsenteret i nærværende undersøgelse, der kan være interessante at undersøge ved andre problemformuleringer end den anvendte i dette speciale. I de efterfølgende afsnit vil jeg diskutere anvendelsen af den kvalitative metode i nærværende speciale, og i relation til dette redegøre for etiske problemstillinger forbundet med kvalitativ forskning.

6.2 Diskussion af metode

Dette speciale er med sin anvendelse af den kvalitative metode bygget på en forestilling om, at vores evne til at forstå er associeret med, hvordan vi som mennesker er situeret i en fysisk, social og etisk verden (Stige, Malterud, & Midtgarden, 2009). Den situerede proces, der omfatter udvikling og fortolkning af fortællinger samt brug af fortællinger som forandringskabende, påvirker derfor kvaliteten

og gyldigheden af en metode eller en undersøgelse. For at kunne kvalificere og evaluere undersøgelses metode og fund er det således grundlæggende for den kvalitative metode, at forskeren kontinuerligt reflekterer over og er transparent omkring undersøgelsens situerede proces (Stige et al., 2009). Derfor har jeg under hele arbejdsprocessen løbende reflekteret over og tilpasset undersøgelsens metode og design (Stige et al., 2009). Jeg har således reflekteret over, og været selvkritisk omkring min forforståelse, positionering i og indvirkning på felten (Stige et al., 2009). I det nedenstående afsnit vil jeg diskutere min anvendelse af den kvalitative metode herindunder styrker og svagheder ved undersøgelsens design.

6.2.1 Den kvalitative metode

At anvende den kvalitative metode på plejehjem kan være med til at synliggøre nogle af de aspekter og problemstillinger, som hidtil ikke er blevet belyst. Den kvalitative metode kan således give plejehjemsbeboere mulighed for at reflektere over egne erfaringer, og dermed give udtryk for forståelser af deres livsverden (Fiveash, 1998; Hall et al., 2009). Anvendelsen af den kvalitative metode har i dette speciale været velegnet i relation til at undersøge et tværgenerationelt møde på plejehjem, som ellers sjældent er blevet undersøgt i en dansk kontekst. I denne undersøgelse er det tværgenerationelle møde blevet undersøgt fra flere forskellige perspektiver og indenfor forskellige kontekster. Ved brug af den etnografiske deltagerobservation og det kvalitative forskningsinterview har jeg opnået indsigt i en verden, der på mange måder står alene i et samfund, som det fysisk er en del af. Jeg har således været positioneret i en felt mellem plejehjemsbeboere, nybagte forældre, små børn og ansatte i en institutionskontekst. Det er tale om en verden, som kan virke afsondret med en diskurs baseret på gængse forestillinger og stereotyper. Jeg har med den kvalitative metode undersøgt insider perspektiver hos en gruppe af mennesker, der ellers sjældent bliver inddraget i vort samfund (Hall et al., 2009).

Feltarbejdet i denne undersøgelse kan betegnes som en tværsnitsundersøgelse, og dermed kan undersøgelsen ikke udtale sig om indflydelsen af at deltage i legestuerne på trivsel over tid. Dog har brugen af kvalitative metoder givet indblik i plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansattes præsentationer af deres perspektiver på initiativet, hvilket bidrager til at forstå deres livsverden i den givne kontekst, som initiativet finder sted i. Min hensigt med anvendelsen af kvalitative metoder har været at opnå en dybdegående indsigt blandt deltagerne, og ikke generalisere perspektiver til andre plejehjem. Mit feltarbejde på fem forskellige plejehjem, og min udvælgelse af flere forskellige informanter repræsenteret ved plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte har således givet mig et bredt udsnit af

deltagere i initiativet, og denne gruppes perspektiver på specialets problemformulering. Som beskrevet i det fjerde kapitel danner mine interview med plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte samt mine deltagerobservationer og feltnoter grundlaget for et rigt og dybdegående empirisk materiale. Det empiriske materiale har således givet mig indblik i en lang række perspektiver, erfaringer og beretninger om initiativet. Det har været interessant at undersøge specialets problemformulering ud fra en flerperspektiveret vinkel, men af og til har det ligeledes været en udfordring. Jeg har skulle opbygge tillid til, og forholde mig til en stor gruppe af informanter. Det omfangsrige empiriske materiale med de mange forskellige perspektiver har resulteret i, at jeg bevidst har valgt at udlede overordnede betragtninger fra de involverede grupper. Et alternativ til ovenstående udfordring er at udvælge bestemte få cases af det empiriske materiale for derfor at gå i dybden med disse cases. Dog har det i forhold til specialets problemformulering været værdifuldt at undersøge brede perspektiver på tværs af de involverende grupper. Dermed har jeg kunne udlede fund, som har større relevans for initiativets videre funktion og drift. Specialets brug af kvalitative metoder og de fund, som fremkommer heraf, kan således udgøre relevant viden indenfor policy, praksis samt videre forskning, hvilket har stor betydning for specialets relevans og berettigelse (Stige et al., 2009).

6.2.2 Det kvalitative interview

Det kvalitative forskningsinterview betegnes som en særlig form for samtale mellem to individer, hvor der skabes tid og rum for, at informanten kan fortælle om sine oplevelser, erfaringer og livsverden (U. Christensen et al., 2012). I nogle tilfælde har interviewet en næsten terapeutisk karakter, og informanten kan i interviewsituationen frit komme af med sine frustrationer (Hall et al., 2009). Således er en menneskelig og etisk dimension automatisk indlejret i det kvalitative forskningsinterview. Forinden mit feltarbejde havde jeg gjort mig nogle overvejelser om, hvorvidt jeg på grund af informanternes livssituation som plejehjemsbeboere og nybagte forældre, kunne risikere at havne i ovenstående situation. Jeg var særligt opmærksom på, at plejehjemsbeboerne som for nyligt var flyttet ind på plejehjemmet, sandsynligvis var frustrerede over at måtte forlade deres hjem og vante omgivelser. Ydermere forestillede jeg mig, at nybagte forældre oplevede vanskeligheder ved deres nye tilværelse som forældre. Under mit feltarbejde gik det op for mig, at nogle informanter brugte interviewet som en måde til at få afløb for deres frustrationer. Frustrationer over livet på plejehjem eller en manglende nattesøvn på grund af et grædende spædbarn. Derfor kan det diskuteres, hvorvidt samtalsens aflastende funktion, og muligheden for at tale med en fremmed, har været den primære motivation for at medvirke (Hall et al., 2009). Det kvalitative forskningsinterview forløber i samspil med felten og informanten, og dermed kan undersøgelsen tage en uventet drejning, hvor interviewet kan omhandle em-

ner, som umiddelbart ingen relevans har for undersøgelsen. Jeg oplevede flere tilfælde, hvor informanten berettede om dele af sin personlige livshistorie, som ikke relaterede sig til undersøgelsesemnet, eller beretninger fra hverdagslivet som plejehjemsbeboer eller nybagt forælder. Ovenstående beretninger gav mig dog et unikt indblik i informanternes livsverden, og især for plejehjemsbeboerne deres liv forinden indflytningen på plejehjem. Indblik i erfaringer og perspektiver som jeg sandsynligvis ikke ville have opnået ved brug af andre metoder (U. Christensen et al., 2012). Min undersøgelse af det tværgenerationelle mødes betydning for trivsel hos plejehjemsbeboere og nybakte forældre er situeret i en bestemt tid og et bestemt sted. Som tidligere beskrevet formes trivsel og sund aldring hen over livsforløbet, hvorfor det er af betydning for undersøgelsen af det tværgenerationelle initiativ at inddrage deltagernes narrativer, der rummer beretninger fra tid og sted udenfor legestuernes rammer.

Anvendelsen af det kvalitative forskningsinterview fordrer, at forskeren bruger sig selv om et forskningsredskab (Fog, 2004). Forskeren skal derfor besidde kompetencer som indlevelsessevne, empati og være lydhør samt være i stand til at forfølge relevante nyopståede emner undervejs i interviewets forløb (Fog, 2004). Desuden bør forskeren være selvkritisk og reflektiv således, at egne fordomme og følelser ikke bliver omdrejningspunkt for samtalen (Fog, 2004). På baggrund af disse betragtninger var jeg således opmærksom på at være imødekommende, venlig og lyttende over for informanten, og derved give tid og rum til at fortælle om det, som vedkommende havde på sinde. Dog med forbehold for, at det fortalte skulle være indenfor undersøgelsesemnet i en eller anden omfang. Det kvalitative forskningsinterview beskrives som en læringsproces eller et håndværk, der udvikles over tid (Kvale & Brinkmann, 2009). Således fik jeg under mit feltarbejde stort gavn af min tidligere erfaring med at foretage kvalitative forskningsinterviews blandt komplekse befolkningsgrupper.

Som tidligere nævnt er undersøgelsens feltarbejde foregået over to måneder på fem forskellige plejehjem, hvor jeg har talt med 25 informanter. Jeg har lavet et enkelt interview med hver informant, hvor det dog også ville være interessant at foretage flere interviews med samme informant. At foretage flere interviews vil været relevant til at vurdere, hvorvidt den indflydelse deltageren oplever, at legestuerne har på vedkommendes trivsel, er vedvarende, eller om den ændrer sig over tid. Endvidere er tidsperspektivet relevant i forhold til at undersøge legestuernes potentielle bidrag til sund aldring blandt plejehjemsbeboere, da sund aldring er en proces, som foregår over tid. Endvidere kunne det have været væsentligt for undersøgelsen at inddrage plejehjemsbeboere og nybakte forældre før, under og efter deres deltagelse i legestuerne. Det har dog ikke været muligt at foretage flere runder af

interviews med specialets begrænsede tidshorisont. Endeligt ville det have været interessant at afholde fokusgruppediskussioner med de tre grupper af informanter for sig, men ligeså vel blande grupperne i mellem. Anvendelsen af fokusgruppe diskussioner i denne undersøgelse kunne belyse, hvordan værdier, holdninger og identiteter konstrueres, udvikles og forhandles i sociale relationer blandt deltagerne (U. Christensen et al., 2012; Hastrup et al., 2012b; Kvale & Brinkmann, 2009). Jeg oplevede dog, at jeg ved størstedelen af mine enkeltmandsinterviews opnåede dybdegående, individuelle fortællinger. Fordelen ved brugen af enkeltmandsinterviews i denne undersøgelse er, at interviewene kan åbne op for emner, der er svære at tale om, når der er andre til stede, og herved skabe en større fortrolighed mellem interviewer og informant (U. Christensen et al., 2012; Hastrup et al., 2012b; Kvale & Brinkmann, 2009).

6.2.3 At forske i et felt fyldt med uskrevne regler

Som beskrevet tidligere havde jeg forinden udførelsen af mit feltarbejde gjort mig overvejelser om min færd i et fremmed felt og faglighed (Hall et al., 2009; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Dog blev jeg under feltarbejdet opmærksom på, at jeg som folkesundhedsvidenskabsstuderende bevægede mig ind på et felt, som var fremmed for mig, men samtidig enormt velkendt for andre. Jeg blev mødt af mennesker som gennem en længere periode havde beskæftiget sig med plejehjem i deres professionelle liv (Hall et al., 2009). I nærværende undersøgelse har denne faggruppe bestået af social- og sundhedsassistenter, sygeplejersker samt pædagoger. Som udefrakommende har det særligt været udfordrende at afkode den acceptable adfærd på plejehjem. Jeg fornemmede, at plejehjemmet som felt var fyldt med uskrevne regler for, hvordan især udefrakommende bør opføre sig. Derfor var jeg meget opmærksom på at tilegne mig viden om *reglerne* for, at kunne skabe grundlag for en respektabel og ligeværdig dialog med plejhjemsbeboerne samt ansatte. Jeg oplevede det som en vanskelig opgave at navigere i de uskrevne regler, da ansatte udtrykte modstridende holdninger om emnet. Som oplevelsesmedarbejderen og aktivitetsmedarbejderen forklarede mig under interviewene, adspurgt om hvordan en udefrakommende bør opføre sig på plejehjem:

”Der er en kultur med, at nogen steder skal man være stille ligesom, når man går ind på et bibliotek. Så er det også lige før, at man har i sin opdragelse, at man skal være stille, når man går ind på et plejehjem [lavt stemmeleje]. Men hvem er det, der siger, at man skal være stille, når man går ind på et plejehjem? Hvem er det, der har lært os det? Hvad sker der lige ved, at der kommer lidt liv og gang i gaden? Det sker der jo ingenting ved. Det er bare dejligt livsbekræftende.” (Amalie, ansat)

”Gamle mennesker *skal* have ro. Det er vores vare herude, som vi kan bidrage ind med i vores samfund. Det er, at vi faktisk kan være stille.” (Iben, ansat)

Af ovenstående citater fremkommer, at der eksisterer en diskurs om stilhed på plejehjem i det brede samfund, men de ansatte havde forskellige syn på, hvordan udefrakommende burde tilgå denne diskurs. Amalie forsøgte at udfordre de uskrevne regler, hvorimod Iben fastholdte den eksisterende diskurs om plejehjem. Jeg har efter endt feltarbejde overvejet, hvorvidt denne uskrevne regel om stilhed på plejehjem er en form for misforstået hensynstagen overfor plejhjemsbeboerne, eller om plejhjemsbeboerne rent faktisk ønsker, at der skal være fuldstændig stille på plejhjemmene. Med henblik på hvordan jeg skulle gribe ovenstående dilemma an, søgte jeg råd hos initiativtageren bag legestuerne, fordi jeg i nogen grad betragtede hende som udefrakommende. Hun havde forinden igangsættelsen af legestuerne aldrig besøgt et plejehjem, og derfor antog jeg, at hun havde oplevet lignende dilemmaer. Efter mine deltagerobservationer gennemgik hun og jeg mine oplevelser og indtryk, hvor hun rådede mig til at være mindre anspændt, og give mere slip på min formelle facon. Desuden fortalte hun mig, at der ikke fandtes en opskrift på den korrekte adfærd på plejehjem, og jeg langt hen ad vejen måtte handle efter min mavefølelse. Jeg bestræbte mig således på i min efterfølgende færd i felten at være mere afslappet, og i mindre grad betragte plejhjemmet som en institution med et sæt regler for tålelig adfærd.

Mit sparsomme kendskab til hverdagslivet på plejehjem herindunder indforståede normer og almindeligheder indenfor plejhjemssektoren har til tider skabt usikkerhed, forsigtighed og nervøsitet (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Ligeledes gav det anledning til at være undrende og spørgende om fænomener, handlinger og regler, som for ansatte og plejhjemsbeboere der er vant til at færdes i felten, var ganske naturlige og dermed en fast del af hverdagslivet på plejehjem (Hall et al., 2009). Dette gjaldt blandt andet plejhjemsbeboernes privatliv, hvilket jeg som udefrakommende, i højere grad kunne tillade mig at være uvidende om og stille spørgsmål til. Jeg blev opmærksom på den uformelle tilgang, omsorgspersonalet havde overfor plejhjemsbeboerne. Eksempelvis oplevede jeg, at flere ansatte ikke bankede på plejhjemsbeboerens dør, når de skulle henvende sig til beboeren i vedkommendes private lejlighed. For såvel beboeren som den ansatte var ovenstående en normalitet og et tegn på det familiære, hvorimod jeg blev overrasket over, at grænserne mellem det private og det offentlige rum således blev udvasket i felten.

6.2.4 Min identitet på plejehjemmet

Som mit feltarbejde forløb sig ændredes min opfattelse af plejehjemmet som felt, mine informanter og min egen position i felten. Dertil oplevede jeg en ændring i mine refleksioner og italesættelser om mig selv og min identitet på plejehjemmet samt den måde, jeg forholdt mig til mine informanter på. Jeg blev gjort opmærksom på, at plejehjem og plejehjemsbeboere som felt var præget af skiftende ansatte og nye menneskers færden. Ved mit første møde med aktivitetsmedarbejderen fortalte hun mig således:

”Plejehjemsbeboerne og de ansatte er *sindssygt* vant til, at der kommer 30 milliarder mennesker udefra. Ind og ud. Den her branche er sådan, at der hele tiden kommer nye elever, så der er hele tiden noget udskiftning. Det er hele tiden noget, der er nyt.” (Iben, ansat)

Efter ovenstående samtale var jeg særdeles bevidst om at tydeliggøre min position som universitetsstuderende i felten for ikke at skabe forvirring blandt plejehjemsbeboerne og ansatte om min identitet på plejehjemmene. De roller og positioner forskeren indtager eller bliver tildelt i felten, har betydning for de fund, som fremkommer af feltarbejdet (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Jeg bestræbte mig således på at indtage en position som nysgerrig universitetsstuderende, der var interesseret i at tale med deltagerne om deres perspektiver på legestuerne. Under feltarbejdet italesatte jeg derfor min uvidenhed og nysgerrighed overfor mine informanter, hvilket formentlig har påvirket den magtrelation og statusmæssige skel, som udspiller sig mellem interviewer og informant (U. Christensen et al., 2012). Når jeg talte med informanterne om baggrunden for deres deltagelse i interviewene påpegede de såmænd også, at de gerne ville hjælpe en universitetsstuderende som mig ved at bidrage med deres perspektiver på legestuerne. I forlængelse heraf fremhævede flere informanter betydningen af min undersøgelse for initiativets fremtid således, at de positive effekter ved legestuerne blev belyst. Dette ville på længere sigt formentlig garantere, at legestuerne forblev en fast aktivitet på plejehjemmene. Dermed havde informanterne en helt særlig agenda med at deltage i mine interviews.

Det blev under feltarbejdet klart for mig, at mine fysiske karaktertræk som mit køn, alder og udseende spillede en stor rolle i de identiteter, jeg fik tildelt på plejehjemmet. Til trods for mine bestræbelser på at tydeliggøre mig som universitetsstuderende, blev jeg ofte af plejehjemsbeboerne tildelt rollen som deltagende nybagt forælder eller plejehjemsansat. Under mine interviews refererede de kvindelige plejehjemsbeboere til, når vi talte om livet som nybagt forælder, at jeg nok selv havde børn, og derfor vidste, hvor stor en omvæltning det måtte være. I min færd på plejehjemmene observerede jeg, at en stor andel af omsorgspersonalet havde minoritet etnisk herkomst, og desuden talte det danske

sprog med forskellige accenter. Jeg oplevede således, at mine srilankanske karaktertræk blev sammenkoblet med min evne til at mestre det danske sprog, og derfor antog flere plejehjemsbeboere, at jeg ikke var i stand til at kommunikere med dem. Når jeg så henvendte mig til plejehjemsbeboerne, og fortalte dem om formålet med min undersøgelse, påpegede de overraskede min midtjyske dialekt. Jeg fornemmede en ændring i plejehjemsbeboernes opfattelse af mig under interviewene, når jeg identificerede midt- og østjyske byer, som de havde boet i forinden deres indflytning på plejehjem. Det skabte en genkendelighed, og jeg oplevede, at relationen mellem informant og interviewer blev troværdig, da plejehjemsbeboerne definerede mig som en fra *den jyske hede*. I forhold til min unge alder blev min forforståelse udfordret, da ingen af informanterne påpegede, at jeg var ung eller uerfaren i felten. Tværtimod oplevede jeg, at deltagerne behandlede mig med ligeværdig respekt. Dette betød, at jeg ikke var nervøs for at stille uddybende og for nogen indlysende spørgsmål om eksempelvis døgnrytmerne på plejehjem eller forholdet til ansatte. Jeg oplevede, at specielt ansatte var opmærksomme på at sætte mig ind organisatoriske og strukturelle rammer på plejehjem. Det er højst sandsynligt, at denne type af information ellers var blevet betragtet som indforstået, og derfor ikke var fremkommet under interviewene. Jeg opfatter det som værdifulde informationer af flere grunde, dels fordi jeg opnår indblik i en ellers så fremmed verden for mig, og ligeledes opnår viden om informanternes indforståede opfattelser af deres hverdagsliv på plejehjem.

Jeg blev således i felten positioneret som en ung, kvindelig, jysk universitetsstuderende af både mine informanter og i mere eller mindre bevidst af mig selv, hvilket havde betydning for min adgang til felten, min relationer til informanterne og den indsamlede empiri (Hastrup et al., 2012a; Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012).

6.2.5 Adgang til felt samt rekruttering af informanter og plejehjem

At få adgang til plejehjemmet som felt samt udføre feltarbejde blandt plejehjemsbeboere kan opleves som en særlig udfordring, da felten udgøres af en institution, hvor størstedelen af plejehjemsbeboerne er kognitivt svækket og har nedsat funktionsdygtighed (Fiveash, 1998; Hall, Longhurst, & Higginson, 2009). Den empiri som indsamles på et plejehjem er altid underlagt en klar strukturel begrænsning og afhængighed, blandt andet i forhold til, hvor empirien må indsamles eller hvem der kan indgå i empirien (Hall et al., 2009; Harris & Dyson, 2001; Maas, Kelley, Park, & Specht, 2002). Ovenstående begrænsning og afhængighed repræsenterer den strukturelle afhængighed og den fremherskende betydning af nøjagtighed og faste rammer, som har en indflydelse på de mennesker, der færdes på plejehjem (Hall et al., 2009; Harris & Dyson, 2001; Maas et al., 2002). Heraf er plejehjemmet som felt særlig udfordrende i relation til rekruttering af informanter, fordi forskeren ikke har adgang til alle

plejehjemsbeboere, og ydermere er afhængig af ansatte i forbindelse med rekrutteringen (Hall et al., 2009).

Min rekruttering af informanterne er foregået i tæt samarbejde med mine gatekeepere; omsorgspersonale, undersøgelsens to ansatte og initiativtageren. Mine gatekeepere gav mig deres bud på de informanter, som de opfattede som værende 'gode' for min undersøgelse. Derfor har min rekruttering af informanter været afhængig af deres perspektiver på, hvilke karaktertræk en god informant besidder. Jeg var dog særlig opmærksom på, at tydeliggøre mine egne ønsker til sammensætningen af informanter med fokus på, at inkludere informanter med forskellig baggrund, erfaring med legestuer og tid på plejehjemmet i undersøgelsen. For mine gatekeepere var en god informant blandt plejehjemsbeboerne én, som kognitivt var i stand til at fuldføre et interview, én der havde deltaget fast i legestuerne og én der var glad for børn. Gatekeepernes vurdering af blandt andet plejehjemsbeboernes kognitive funktionsdygtighed har således kunne påvirke rekrutteringen af informanter. Denne rekrutteringsstrategi har muligvis medført, at mine gatekeepere bevidst eller ubevidst har udført 'cherry-picking', hvormed nogle plejehjemsbeboere er blevet valgt fra, da de i gatekeepernes optik ikke opfylder kravene som den gode informant (Morse, 2015). En konsekvens heraf kan være, at jeg har overset personer, som ikke blev opfattet som gode informanter, fordi de er sårbare, syge eller bevidst har fravalgt at fortsætte med at deltage i legestuerne. Den potentielt mangelfulde repræsentativitet blandt plejehjemsbeboerne kan bevirke, at undersøgelsens fund ikke rummer den variation, der muligvis kan være i erfaringer og oplevelser hos den fulde beboerpopulation på plejehjem.

Jeg kunne have nøjedes med at rekruttere den ene gruppe af informanter i stedet for at medtage både plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte. En fordel ville dermed være, at jeg kunne få større mulighed for at gå i dybden med de enkelte perspektiver og erfaringer. Som tidligere fremlagt argumenterer jeg dog for, at tilvalget af det flerperspektiverede studiedesign i højere grad afspejler den tværgenerationelle dynamik i initiativet.

Mine informanter blandt de nybagte forældre repræsenterede bredt de deltagende forældre på de udvalgte fem plejehjem med deres forskellige længder af uddannelsesniveaue, forskellig civilstatus og forskellig erfaring med legestuerne. Selvom de nybagte forældre afspejlede mangfoldigheden på de involverede plejehjem, kan det diskuteres hvorvidt de deltagende nybagte forældre præsenterer en særlig kategori af forældre i det danske samfund. Som oplevelsesmedarbejderen forklarede mig under et interview, adspurgt om ligheder ved de deltagende nybagte forældre:

”Hvis jeg skulle sige noget, der kunne være fælles betegnelse for mange af de nybagte mødre, så er det nok mest sådan nogle ressourcestærke mødre. Dem der har overskud til at give noget ekstra. Det er ikke de unge mødre, vel? Altså, det er lidt spelt mama, der deltager.” (Amalie, ansat)

Ovenstående bemærkning bevidner således om, at de deltagende nybagte forældre tilhører et bestemt samfundslag, hvormed de besidder ressourcer, der gør dem i stand til at deltage i legestuerne. Det kan således diskuteres, hvorvidt legestuerne bevidst eller ubevidst appellerer til en særlig gruppe af nybagte forældre, og dermed ekskluderer andre såsom mindre ressourcestærke nybagte forældre.

Til trods for at jeg har interviewet tre mandlige plejehjemsbeboere, var det ikke muligt for mig at interviewe deltagende nybagte fædre. Dette skyldes hovedsageligt, at jeg under mit feltarbejde kun observerede to tilfælde, hvor en nybagt far deltog i legestuerne. Det havde dog alligevel været interessant med disse nybagte fædres erfaringer i undersøgelsens empiri i forhold til et kønsperspektiv på undersøgelsens problemformulering. Sammenholdt med mine fund om den moderlige omsorg blandt kvindelige plejehjemsbeboere, bekræfter ovenstående observation mig i mine refleksioner om, hvorvidt legestuerne i højere grad henvender sig til kvinder end mænd.

6.2.6 Etiske problemstillinger

Etiske dilemmaer fremkommer særligt, når forskeren forsøger at balancere mellem et ansvar overfor videnskaben og et etisk hensyn overfor undersøgelsens deltagere (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Der findes ingen fastlagt etisk protokol for anvendelsen af den kvalitative metode, hvilket efterlader det til forskeren at overveje etiske spørgsmål løbende gennem undersøgelsesprocessen (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012).

At undersøge en kompleks målgruppe

Som beskrevet under det fjerde kapitel er de kvalitative metoder velegnede til at undersøge komplekse situationer og genstandsfelter samt målgrupper med særlige behov (Skovdal & Cornish, 2015). Dette gælder således også for min undersøgelse af initiativets indflydelse på plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel. Per definition vil en større andel af undersøgelsens plejehjemsbeboere ikke imødekomme Rowe og Kahns opstillede kriterier for succesfuld aldring grundet plejehjemsbeboernes helbredsmæssige tilstand, herunder sygdomme og handicaps (Rowe & Kahn, 1997). Således vil flere plejehjemsbeboere baseret på denne definition opleve enten den patologiske eller normale aldring. Under mit feltarbejde oplevede jeg, at mange plejehjemsbeboere havde en nedsat funktionsdygtighed, hvorfor de blandt andet i litteraturen og samfundet betragtes som en sårbar gruppe (Hall et al., 2009;

Harris & Dyson, 2001; Maas et al., 2002), og er dermed i høj grad et følsomt og problematisk område. Af denne årsag har det været en god grund til at undersøge plejhjemsbeboernes engagement i tværgenerationelle legestuer med henblik på at udfordre min egen forforståelse samt udforske den eksisterende samfundsdiskurs om plejhjemsbeboere som en sårbar gruppe (Young et al., 2009). Det har således været særligt nødvendigt at undersøge og beskrive undersøgelsens problemformulering nuanceret med flere forskellige perspektiver, herindunder plejhjemsbeboerens egne opfattelser (Young et al., 2009). Denne overvejelse har haft betydning for min empiris kvalitet, mine fonds gyldighed samt min adgangsforhandling. Således har jeg under processen reflekteret over, at min tilgang til undersøgelsens problemformulering skulle være nuanceret, og dermed være upåvirket af min egen forforståelse eller en bestemt fremstilling af plejehjem og plejhjemsbeboere. Dette var særligt vigtigt, når jeg henvendte mig til plejhjemsbeboerne, der som tidligere nævnt er vant til blive mødt med en attitude om, at de er sårbare og plejkrævende (Cook, 2011; World Health Organization, 2015; Ældrekommissionen, 2012). Under feltarbejdet har ovenstående således været et centralt element i opbygningen af en tillidsrelation til mine informanter.

Anonymisering af informanter

En væsentlig etisk problemstilling i forberedelsen til og undervejs i feltarbejdet har været anonymisering af informanter samt steder. Undersøgelsens samtlige deltagende informanter har fået tilsagn om anonymitet. Jeg har af denne årsag grundigt overvejet, hvordan jeg skulle sikre deltagernes anonymitet således, at deres identitet ikke udleveres i det relative lille lokalforankrede initiativ. Ovenstående overvejelse har stille mig i et etisk dilemma, hvor jeg har følt, at jeg både har skulle beskytte informanterne, men samtidig sørge for, at deres perspektiver og fortællinger bliver fremstillet så *rene* som muligt. Informanternes ret til at blive hørt, og til at fremlægge deres side af historien er dog med risiko for, at fortællingerne kan indeholde sensitive eller omstridte emner. En komplet sløring af informanternes identitet ville betyde, at jeg var nødsaget til at fjerne interviewenes kontekstbeskrivelser og citater med specifikke informationer fra specialet. Dette valg ville dog få den konsekvens, at den særlige viden og de indsigter, som jeg har opnået vil gå tabt. Jeg har derfor under hele arbejdsprocessen reflekteret over de konsekvenser, det måtte føre for initiativet og den enkelte informant ved at medtage vedkommendes udsagn i undersøgelsen. Baseret på eksisterende erfaring har jeg derfor forsøgt at præsentere hver enkelt informant således, at vedkommende kan læse sine udtalelser uden at føle sig krænket eller udnyttet (Tjørnhøj-Thomsen & Whyte, 2012). Jeg oplevede dog under mit feltarbejde, at størstedelen af informanter udtrykte en stor tillid til mig som forsker, hvilket afspejles i deres ærlige og detaljerede fortællinger. Derfor ønsker jeg at gengive den samme tillid i undersøgelsens fremstilling af informanternes perspektiver.

Det moralske hensyn overfor det forskningsmæssige hensyn

Det kan som forsker være svært at balancere mellem moralske og forskningsmæssige hensyn.

Dilemmaet består i, at forskeren ønsker så nuanceret og rigt data som muligt med risiko for at krænke informanterne, men på samme tid kan frygten for at overskride informanternes grænser resultere i en overfladisk og ligegyldig viden (Fog, 1992). Dette dilemma oplevede jeg under empiriindsamlingen. Når jeg spurgte direkte ind til forbedringer af initiativet var jeg nervøs for, om informanterne ville være ærlige, og fortælle deres reelle oplevelser. Jeg var især været optaget af, at jeg med min undersøgelse ikke skulle skabe splid mellem de ansatte og initiativtageren. Dermed har jeg været opmærksom på, hvorvidt mine fund kunne have konsekvenser for informanterne. Min erfaring er, at denne form for dilemma ikke kan løses på enkel vis, men alligevel er det efter min mening vigtigt at belyse det spændingsfelt, jeg har skulle navigere i, i forskningssituationen.

De ovenstående afsnit har således diskuteret en række metodiske og etiske overvejelser, som er forbundet med det kvalitative forskningsdesign. Med sin anvendelse af etnografisk deltagerobservation og semistrukturerede interviews har specialet belyst, hvordan plejehjemsbeboere og nybagte forældre oplever, at et tværgenerationelt initiativ påvirker deres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst.

7. Implikationer for policy, praksis og forskning

Dette speciales undersøgelse af, hvordan et tværgenerationelt initiativ, opleves at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst peger på en række fund, som bør undersøges nærmere eller optimeres. Implikationerne er opdelt i afsnit omhandlende politiskorienterede, praksisorienterede og forskningsorienterede forslag. Det er dog hensigtsmæssigt at sammentænke og kombinere de tre aspekter af implikationer for videre arbejde med initiativet.

7.1 Policy

Sundheds- og Ældreministeriets bekendtgørelse om værdighedspolitikker for ældreplejen fastsatte i 2016, at kommunalbestyrelsen er forpligtet til at vedtage en værdighedspolitik for den kommunale ældrepleje (Sundheds- og Ældreministeriet, 2016). Værdighedspolitikken skal afspejle de overordnede pejlemærker og principper for en værdig ældrepleje i den enkelte kommune, hvor der tages udgangspunkt i den personlige hjælp, omsorg og pleje til kommunernes borgere over folkepensionsalderen. Kommunalbestyrelsen skal i sin værdighedspolitik redegøre for, hvordan kommunernes ældrepleje understøtter områder som livskvalitet og selvbestemmelse i forhold til plejen og omsorgen af den enkelte ældre. I forlængelse heraf er der fortsat behov for et fokus på policy i forhold til at fremme sund aldring og trivsel på tværs af forskellige grupper af ældre mennesker, herunder ældre plejehjemsbeboere på plejehjem (World Health Organization, 2017). Indeværende speciale peger på et behov for tidlige initiativer i livsforløbet hos aldrende individer med henblik på at sikre rettidige og relevante trivselsfremmende initiativer for plejehjemsbeboere (World Health Organization, 2017).

Aldringsforløbet er indlejret i en kontekst, hvormed lokalsamfundet kan forme et individs muligheder for sund aldring og trivsel hen over livsforløbet. Politiske tilgange bør således anerkende potentialet i at udvikle og arbejde med *age-friendly environments* i et lokalsamfund. Et *age-friendly environment* består af såvel fysiske som sociale miljøer, der skal fremme sund aldring, og således åbne muligheden op for trivsel gennem hele livet (World Health Organization, 2017). Sådanne miljøer kan optimere mulighederne for den enkelte plejehjemsbeboer, som til gengæld kan udvikle vedkommendes individuelle, sociale og miljømæssige ressourcer. Ved at tænke sådanne politiske tilgange ind i ældreplejen, kan der skabes potentiale for en betydelig positiv effekt på trivslen hos plejehjemsbeboere. Civilsamfundsdrivne tværgenerationelle legestuer kan være startskuddet for udviklingen mod ældrevenlige miljøer. Generationernes Hus er et igangværende større boligprojekt i Århus Kommune, hvor en daginstitution, ældre- og plejehjemsboliger samt almene boliger skal danne rammerne for familieliv og hverdag for unge, studerende, voksne samt ældre med behov for pleje og omsorg. At sammensætte

mennesker i alle aldre og livssituationer og med forskellig funktionsdygtigheder skaber mulighed for, at plejehjemsbeboere og unge familier i Generationernes Hus knytter bånd, og skaber sociale relationer på tværs af generationer.

7.2 Praksis

Det vil være af stor betydning for initiativets videre funktion og drift, at der inkorporeres elementer, som balancerer et identificeret kønsperspektiv. Det kræver, at initiativets værdier og formål skal gennemtænkes med henblik på at inddrage alle plejehjemsbeboere uanset køn. Det tværgenerationelle initiativ henvender sig i sit nuværende format i højere grad til kvindelige plejehjemsbeboere end mandlige plejehjemsbeboere. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at indføre aktiviteter i initiativet, som kan tiltrække mandlige plejehjemsbeboere. Dette vil sandsynligvis kunne fremme mandlige beboeres tilslutning til initiativet. Alternativt kunne der etableres en separat aktivitet for disse plejehjemsbeboere, hvor deres ressourcer ligeledes bliver bragt i spil. Således kan initiativets potentiale i forhold til at bidrage til sund aldring blandt plejehjemsbeboere optimeres yderligere. Dog er dette alternativ udenfor foreningen Samværds primære fokus; at afholde tværgenerationelle legestuer.

Det civilsamfundsdrivne initiativ på kommunale plejehjem rummer elementer af et offentlig-privat partnerskab, hvor den offentlige og private part har indgået et partnerskabsbaseret samarbejde om etableringen og vedligeholdelsen af tværgenerationelle legestuer. I et offentlig-privat partnerskab står den private part for finansieringen af projektet, og dermed ejer af aktivet. Således er finansieringen af legestuerne gået gennem foreningen Samværd, der driver initiativet. Det empiriske materiale, herunder semistrukturerede interviews med ansatte identificerede barrierer for implementeringen af legestuerne med henblik på civilsamfundsengagement. De ansatte påpegede, at flere udfordringer relateret til igangsættelsen af legestuerne på de kommunale plejehjem var en udfordring for påbegyndelsen af initiativet. Derfor peger undersøgelsen på, at der findes interessante spændingsfelter i civilsamfundets møde med det kommunale sundhed-og omsorgssystem. Spændingsfelterne består i, at det for kommunale aktører kan være en vanskelig opgave at samarbejde med private personer i forhold til implementering af civilsamfundsdrivne initiativer på kommunale institutioner. Det kan således diskuteres, hvorvidt det kommunale sundhed-og omsorgssystem er gearet til at arbejde sammen med repræsentanter udenfor deres eget system. Flere af de identificerede barrierer var relateret til kommunikation eller mangel på samme mellem det kommunale og civilsamfundsrepræsentanten, hvormed implementeringen af initiativet blev vanskeliggjort. Det er derfor afgørende for fremtidige lignede civilsamfundsdrivne initiativer, at samarbejdet mellem det offentlige og civilsamfundet forløber uden forsinkende forhindringer.

7.3 Forskning

Fremtidig forskning i relation til tværgenerationelle initiativer bør omfatte yderligere kvalitativ og kvantitativ forskning, gerne i kombination (Maas et al., 2002). Fokus for den folkesundhedsvidenskabelige forskning bør være på, hvordan tværgenerationelle initiativer kan have en potentiel indflydelse på muligheden for sund aldring blandt plejehjemsbeboere i en tid med store demografiske ændringer, hvor andelen af den ældre befolkningsgruppe er stødt stigende.

Den videre kvalitative forskning kan gennem længerevarende feltarbejde rette en nærmere opmærksomhed mod den oplevede indflydelse på trivsel af initiativet. Et bud på et studiedesign til undersøgelsen af ovenstående kan være et longitudinelt design, hvor de samme informanter interviewes af flere runder over en længere tidsperiode. Det kan være før deltagerens medvirken i legestuerne, undervejs i initiativet og efter deltagelsens ophør, hvor sidstnævnt er mest relevant for nybagte forældres afslutning på barselsorlov.

Baseret på undersøgelsens fund kunne det være interessant at udforme en diskursanalyse af, hvordan plejehjemsbeboere bliver italesat af både dem selv, nybagte forældre og ansatte i tværgenerationelle legestuer. En diskursanalyse kan således ikke bare anvendes til at skabe ny viden, men kan være med til at definere de udfaldsmål, som et trivselsfremmende initiativ bør indeholde. Eksempelvis kunne det være aktiviteter, der belyser plejehjemsbeboernes ressourcer såvel faglige som private, hvormed den yngre generations fordomme relateret til alderdom og sygelighed kan blive udfordret.

Endvidere kan den fremtidige forskning rette opmærksomhed på, hvordan undersøgelsens fund kan overføres til nye kontekster. Det er således relevant at anerkende den forskellighed, som optræder i alderdom hos danske plejehjemsbeboere, en alderdom der bør ses i et livsforløbsperspektiv. Ydermere påpegede en ansat i nærværende undersøgelse, at de deltagende nybagte mødre i legestuerne var karakteriseret som ressourcestærke. Det er derfor vigtigt at tage højde for, at nybagte mødre i en anden setting ikke nødvendigvis besidder samme mængde ressourcer, og dermed har overskud til at deltage i tværgenerationelle legestuer. Et folkesundhedsperspektiv på overførslen af et tværgenerationelle initiativ fra en kontekst til en anden vil hermed bidrage til en forståelse af, at denne proces er kompleks og kontekstafhængig.

Den videre kvantitative forskning bør omfatte en systematisk indsamling af data omkring brugen af tværgenerationelle legestuer. Det anbefales, at fremtidige kvantitative undersøgelser medtager alle

involverede plejehjem i initiativet, og udfører spørgeskemaundersøgelser blandt de deltagende plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte. De kvantitative studiedesigns bør indeholde en kontrolgruppe for at maksimere præciseringen af hvilke variable, der bidrager til indflydelsen af deltagelse i legestuerne på trivsel. Endvidere vil et longitudinelt studiedesign gøre det muligt at måle stabiliteten af ændringer i udfaldsmålene over tid. Med henblik på at kunne udarbejde kvalificeret viden og forskning om brugen og effekten af tværgenerationelle legestuer anbefales det, at der føres struktureret registrering og statistisk data på netop dette område.

Afslutningsvis anbefales, at fremtidig forskning ved brug af både kvalitative og kvantitative metoder fokuserer på et komparativt aspekt ved tværgenerationelle initiativer. Det kunne være interessant at udfolde et globalt perspektiv på specialets problemformulering med henblik på at undersøge betydningen af kulturelle normer og samfundsrammer for inddragelsen af ældre og yngre generationer i sådanne initiativer.

8. Konklusion

Nærværende speciale har undersøgt, hvordan et tværgenerationelt initiativ, *Leg på Plejehjem*, baseret på civilsamfundsengagement, opleves at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst. På baggrund heraf, er der endvidere blevet diskuteret potentialer i sådanne initiativer i forhold til at bidrage til sund aldring blandt plejehjemsbeboere. Ved anvendelsen af aktivitetsteori, begreber fra succesfuld aldring samt sund aldring har det været muligt at få indblik i, hvorledes plejehjemsbeboere oplever, at initiativet påvirker deres trivsel. Endvidere har de udvalgte teoretiske perspektiver bidraget til at fremhæve potentialerne i sådanne initiativer i forhold til at skabe sund aldring blandt plejehjemsbeboere. Undersøgelsen bygger på et kvalitativt forskningsdesign bestående af et multisitueret og flerperspektiveret feltarbejde på fem århusianske plejehjem. I forbindelse med feltarbejdet er der gennemført etnografiske deltagerobservationer (n=10) samt udført semistrukturerede interviews (n=25) med henholdsvis plejehjemsbeboere, nybagte forældre og ansatte. Overordnet blev der i analysen fundet, at plejehjemsbeboere og nybagte forældre anvendte legestuerne som en trivselsfremmende hverdagsaktivitet på henholdsvis plejehjemmet og under barselsperioden. Endvidere tillagde nybagte forældre legestuerne en brobyggende funktion, som skabte sammenhængskraft mellem den ældre og yngre generation. Den tværgenerationelle interaktion, som fandt sted under legestuerne mellem plejehjemsbeboere og små børn, oplevedes af plejehjemsbeboerne selv og ansatte som trivselsskabende. De deltagende børns umiddelbarhed spillede i denne sammenhæng en væsentlig rolle for plejehjemsbeboernes trivsel. Det første møde med, samt enkeltstående episoder under legestuerne blev beskrevet som fortryllende og magiske af nybagte forældre, hvor en gensidig udbytterig relation blev betragtet som en win-win situation. Gennem civilsamfundsengagement skabedes en mulighed for at åbne op for plejehjemmet, og dermed invitere lokalsamfundet indenfor. Via facilitering af mødet mellem generationerne kan plejehjemsbeboernes livserfaring med børn i såvel det professionelle som private regi blive frembragt. Dermed kan plejehjemsbeboerne indtage nye positioner, og handle som aktive bidragsydere i det fællesskab, som legestuerne danner rammerne om. På baggrund af analysen har undersøgelsen fundet, at initiativet gennem gensidig interaktion oplevedes at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst. Endvidere peger de empiriske fund på sund aldringsfremmende potentialer i sådanne initiativer, hvor plejehjemsbeboernes ressourcer gennem facilitering kan bringes frem i mødet med nybagte forældre og små børn. Specialet bidrager gennem sin undersøgelse af civilsamfunds-drevne legestuer på plejehjem således med ny viden indenfor felter som social-gerontologi, sund aldring og tværgenerationelle trivselsfremmende initiativer.

9. Litteratur

- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: An analytic tool for qualitative research. *Qualitative Research*, 1(3), 385–405. <https://doi.org/10.1177/146879410100100307>
- Bak, C. K. (2018). Anthony Giddens. In P. T. Andersen & H. Timm (Eds.), *Sundhedssociologi: En grundbog* (2. udgave, pp. 119–137). København: Hans Reitzels Forlag.
- Beskæftigelsesministeriet. (2017). Bekendtgørelse af lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel (barselsloven). Retrieved May 8, 2018, from <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=192005>
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2015). Kvalitative metoder, tilgange og perspektiver: En introduktion. In *Kvalitative metoder: en grundbog* (2. udgave, pp. 13–24). København: Hans Reitzels Forlag.
- Burbank, P. M. (1986). Psychosocial theories of aging: A critical evaluation. *Advances in Nursing Science*, 9(1), 73–86.
- Bülow, M. H., & Söderqvist, T. (2014). Successful ageing: A historical overview and critical analysis of a successful concept. *Journal of Aging Studies*, 31, 139–149. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2014.08.009>
- Bøgeholthund, C. (2016). Kritik af mad på plejehjem: Min mor er blevet rigtig trist. Retrieved June 19, 2018, from <https://www.tv2fyn.dk/artikel/kritik-af-mad-paa-plejehjem-min-mor-er-blevet-rigtig-trist>
- Chatterji, S., Byles, J., Cutler, D., Seeman, T., & Verdes, E. (2015). Health, functioning, and disability in older adults - present status and future implications. *The Lancet*, 385(9967), 563–575. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61462-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61462-8)
- Chippendale, T., & Boltz, M. (2015). Living legends: Effectiveness of a program to enhance sense of purpose and meaning in life among community-dwelling older adults. *The American Journal of Occupational Therapy*, 69(4), 1–11. <https://doi.org/10.5014/ajot.2015.014894>
- Christensen, K., Doblhammer, G., Rau, R., & Vaupel, J. W. (2009). Ageing populations: the challenges ahead. *The Lancet*, 374(9696), 1196–1208. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(09\)61460-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(09)61460-4)
- Christensen, U., Nielsen, A., & Schmidt, L. (2012). Det kvalitative forskningsinterview. In S. Vallgård & L. Koch (Eds.), *Forskningsmetoder i Folkesundhedsvidenskab* (4. udgave, pp. 61–89). København: Munksgaard Danmark.
- Christoffersen, M. N. (2002). Familiens udvikling - den danske model. In L. Dencik & P. S. Jørgensen (Eds.), *Børn og familie i det postmoderne samfund* (pp. 79–107). København: Hans Reitzels

Forlag.

- Chung, J. C. C. (2009). An intergenerational reminiscence programme for older adults with early dementia and youth volunteers: values and challenges. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 23(2), 259–264. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2008.00615.x>
- Cook, J. (2011). The socio-economic contribution of older people in the UK. *Working with Older People*, 15(4), 141–146. <https://doi.org/10.1108/13663661111191257>
- Costanzo, P. R., & Hoy, M. B. (2007). Intergenerational relations: Themes, prospects, and possibilities. *Journal of Social Issues*, 63(4), 885–902. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2007.00542.x>
- Creswell, J. D., Irwin, M. R., Burklund, L. J., Lieberman, M. D., Arevalo, J. M. G., Ma, J., ... Cole, S. W. (2012). Mindfulness-Based Stress Reduction training reduces loneliness and pro-inflammatory gene expression in older adults: A small randomized controlled trial. *Brain, Behavior, and Immunity*, 26(7), 1095–1101. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2012.07.006>
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (4. udgave). London: SAGE Publications, Inc.
- Cumming, E., & Damianopoulos, E. (1961). A Formal Statement of Disengagement Theory. In E. Cumming & W. E. Henry (Eds.), *Growing Old: The Process of Disengagement* (pp. 210–219). New York: Basic Books Publishing Co., Inc.
- Cumming, E., & Henry, W. E. (1961). Two Theories of Aging. In *Growing Old: The Process of Disengagement* (pp. 13–23). New York: Basic Books Publishing Co., Inc.
- Danmarks Statistik. (2016). Barseldagpenge. Retrieved May 9, 2018, from <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/levevilkaar/offentligt-forsoergede/barseldagpenge>
- Danmarks Statistik. (2017a). *Danmark i tal 2017*. København.
- Danmarks Statistik. (2017b). Fødsler. Retrieved May 9, 2018, from <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/foedsler/foedsler>
- Danmarks Statistik. (2018a). Markant flere ældre i fremtiden. Retrieved May 9, 2018, from <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=26827>
- Danmarks Statistik. (2018b). Stadigt færre pleje- og ældreboliger siden 2010. Retrieved May 9, 2018, from <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=26289>
- DeVore, S., Winchell, B., & Rowe, J. M. (2016). Intergenerational Programming for Young Children and Older Adults: An Overview of Needs, Approaches, and Outcomes in the United States. *Childhood Education*, 92(3), 216–225. <https://doi.org/10.1080/00094056.2016.1180895>
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34–43. <https://doi.org/10.1037//0003-066X.55.1.34>

- Doll, G., & Bolender, B. (2010). Age to age: Resident outcomes from a kindergarten classroom in the nursing home. *Journal of Intergenerational Relationships*, 8(4), 327–337. <https://doi.org/10.1080/15350770.2010.520614>
- Falk, J. (1997). Ferdinand Tönnies. In H. Andersen & L. B. Kaspersen (Eds.), *Klassisk og moderne samfundsteori* (1. udgave, pp. 55–66). København: Hans Reitzels Forlag.
- Fiveash, B. (1998). The experience of nursing home life. *International Journal of Nursing Practice*, 4(3), 166–174. <https://doi.org/10.1046/j.1440-172X.1998.00062.x>
- Flatt, J. D., & Hughes, T. F. (2013). Participation in social activities in later life: Does enjoyment have important implications for cognitive health? *Aging Health*, 9(2), 149–158. <https://doi.org/10.2217/ahe.13.11>
- Fog, J. (1992). Den moralske grund i det kvalitative forskningsinterview. *Nordisk Psykologi*, 44(3), 212–229. <https://doi.org/10.1080/00291463.1992.10637065>
- Fog, J. (2004). *Med samtalen som udgangspunkt: det kvalitative forskningsinterview* (2. udgave). København: Akademisk Forlag.
- Generations United. (2007). Fact sheet: The benefits of intergenerational programs. Retrieved May 23, 2018, from <https://www.gu.org>
- Gruenewald, T. L., Liao, D. H., & Seeman, T. E. (2012). Contributing to others, contributing to oneself: Perceptions of generativity and health in later life. *The Journals of Gerontology - Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 67(6), 660–665. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbs034>
- Hall, S., Longhurst, S., & Higginson, I. J. (2009). Challenges to conducting research with older people living in nursing homes. *BMC Geriatrics*, 9(38), 1–6. <https://doi.org/10.1186/1471-2318-9-38>
- Harris, R., & Dyson, E. (2001). Recruitment of frail older people to research: lessons learnt through experience. *Journal of Advanced Nursing*, 36(5), 643–651.
- Hastrup, K. (2003). Indtroduktion - Den antropologiske videnskab. In K. Hastrup (Ed.), *Ind i Verden: En grundbog i antropologisk metode* (pp. 9–30). København: Hans Reitzels Forlag.
- Hastrup, K., Rubow, C., & Tjørnhøj-Thomsen, T. (2012a). Deltagerobservation: at være der. In *Kulturanalyse - Kort fortalt* (1. udgave, pp. 61–68). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Hastrup, K., Rubow, C., & Tjørnhøj-Thomsen, T. (2012b). Interview: at udspørge mennesker. In *Kulturanalyse - Kort fortalt* (1. udgave, pp. 76–83). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Havighurst, R. J. (1954). Flexibility and the Social Roles of the Retired. *American Journal of Sociology*, 59(4), 309–311.
- Havighurst, R. J. (1961). Successful Aging. *The Gerontologist*, 1(1), 8–13.
- Havighurst, R. J. (1968). A social-psychological perspective on aging. *The Gerontologist*, 8(2), 67–

- Hegeman, C. R., Roodin, P., Gilliland, K. A., & Ó'Flathabháin, K. B. (2010). Intergenerational service learning: Linking three generations: Concept, history, and outcome assessment. *Gerontology and Geriatrics Education*, *31*(1), 37–54. <https://doi.org/10.1080/02701960903584418>
- Hernandez, C. R., & Gonzalez, M. Z. (2008). Effects of intergenerational interaction on aging. *Educational Gerontology*, *34*(4), 292–305. <https://doi.org/10.1080/03601270701883908>
- Holstein, B. E. (2005). Lokalsamfund, social kapital og helbred. In L. Iversen, T. S. Kristensen, B. E. Holstein, & P. Due (Eds.), *Medicinsk sociologi - samfund, sundhed og sygdom* (1. udgave, pp. 64–86). København: Munksgaard Danmark.
- Høyer, K. L. (2012). Hvad er teori, og hvordan forholder teori sig til metode? In S. Vallgård & L. Koch (Eds.), *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4. udgave, pp. 17–41). København: Munksgaard Danmark.
- James, B. D., Wilson, R. S., Barnes, L. L., & Bennett, D. A. (2011). Late-life social activity and cognitive decline in old age. *Journal of the International Neuropsychological Society*, *17*(6), 998–1005. <https://doi.org/10.1017/S1355617711000531>
- Jarrott, S. E. (2011). Where have we been and where are we going? Content analysis of evaluation research of intergenerational programs. *Journal of Intergenerational Relationships*, *9*(1), 37–52. <https://doi.org/10.1080/15350770.2011.544594>
- Jones, E. D., Herrick, C., & York, R. F. (2004). An intergenerational group benefits both emotionally disturbed youth and older adults. *Issues in Mental Health Nursing*, *25*(8), 753–767. <https://doi.org/10.1080/01612840490506329>
- Jørgensen, P. S. (2002). Familieliv - i børnefamilien. In L. Dencik & P. S. Jørgensen (Eds.), *Børn og familie i det postmoderne samfund* (pp. 108–131). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kaspersen, L. B. (1997). Anthony Giddens. In H. Andersen & L. B. Kaspersen (Eds.), *Klassisk og moderne samfundsteori* (pp. 397–415). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kirkwood, T. B. L. (2017). Why and how are we living longer? *Experimental Physiology*, *102*(9), 1067–1074. <https://doi.org/10.1113/EP086205>
- Knight, T., Skouteris, H., Townsend, M., & Hooley, M. (2014). The Act of Giving: A Systematic Review of Nonfamilial Intergenerational Interaction. *Journal of Intergenerational Relationships*, *12*(3), 257–278. <https://doi.org/10.1080/15350770.2014.929913>
- Kristiansen, M., & Pedersen, E. A. (2018). Projekt skal få plejehjembeboeres ressourcer frem i lyset. Retrieved May 11, 2018, from <https://kommunalsundhed.dk/projekt-skal-faa-plejehjembeboeres-ressourcer-frem-i-lyset/>

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview: Introduktion til et håndværk* (2. udgave). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kyvik, K. O. (2012). Udvalgte love og regler for forskning med mennesker. In S. Vallgård & L. Koch (Eds.), *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4. udgave). København: Munksgaard Danmark.
- Lee, R., & Mason, A. (2014). Is low fertility really a problem? Population aging, dependency, and consumption. *Science*, *346*(6206), 229–233.
- Lund, R., Nielsen, L. S., Henriksen, P. W., Schmidt, L., Avlund, K., & Christensen, U. (2014). Content validity and reliability of the copenhagen social relations questionnaire. *Journal of Aging and Health*, *26*(1), 128–150. <https://doi.org/10.1177/0898264313510033>
- Lundsvig, T. (2015). Lidt flere end hver tredje far holdt barselsorlov. Retrieved May 8, 2018, from <http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=19185>
- Madden, R. (2013a). Being with People: Participation. In *Being Ethnographic: A Guide to the Theory and Practice of Ethnography* (pp. 77–95). London: SAGE Publications Ltd.
- Madden, R. (2013b). Talking to People: Negotiations, Conversations and Interviews. In *Being Ethnographic: A Guide to the Theory and Practice of Ethnography* (pp. 59–76). London: SAGE Publications Ltd.
- Menec, V. H. (2003). The relation between everyday activities and successful aging: a 6-year longitudinal study. *The Journals of Gerontology - Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, *58*(2), 74–82. <https://doi.org/10.1093/geronb/58.2.S74>
- Meyer, S. B., & Ward, P. R. (2014). ‘How to’ Use Social Theory Within and Throughout Qualitative Research in Healthcare Contexts. *Sociology Compass*, *8*(5), 525–539. <https://doi.org/10.1111/soc4.12155>
- Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration, og Sociale Forhold,. (2014). Bekendtgørelse om plejehjem og beskyttede boliger. Retrieved May 8, 2018, from <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=166658>
- Morita, K., & Kobayashi, M. (2013). Interactive programs with preschool children bring smiles and conversation to older adults: Time-sampling study. *BMC Geriatrics*, *13*(111), 1–5. <https://doi.org/10.1186/1471-2318-13-111>
- Morse, J. M. (2015). Critical Analysis of Strategies for Determining Rigor in Qualitative Inquiry. *Qualitative Health Research*, *25*(9), 1212–1222. <https://doi.org/10.1177/1049732315588501>
- Murayama, Y., Ohba, H., Yasunaga, M., Nonaka, K., Takeuchi, R., Nishi, M., ... Fujiwara, Y. (2015). The effect of intergenerational programs on the mental health of elderly adults. *Aging and Mental Health*, *19*(4), 306–314. <https://doi.org/10.1080/13607863.2014.933309>

- Maas, M. L., Kelley, L. S., Park, M., & Specht, J. P. (2002). Issues in conducting research in nursing homes. *Western Journal of Nursing Research*, 24(4), 373–389. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12035911>
- Newman, S. (1997). History and evolution of intergenerational programs. In S. Newman, C. R. Ward, T. B. Smith, J. O. Wilson, J. M. McCrea, G. Calhoun, & E. Kingson (Eds.), *Intergenerational programs: Past, present and future* (pp. 55–78). New York: Taylor & Francis.
- Newman, S., & Hatton-Yeo, A. (2008). Intergenerational Learning and the Contributions of Older People. *Ageing Horizons*, (8), 31–39.
- Newman, S., Ward, C. R., Smith, T. B., Wilson, J. O., McCrea, J. M., Calhoun, G., & Kingson, E. (1997). *Intergenerational programs: Past, present, and future*. (S. Newman, C. R. Ward, T. B. Smith, J. O. Wilson, J. M. McCrea, G. Calhoun, & E. Kingson, Eds.). New York: Taylor & Francis.
- Niclasen, J., Lund, L., Obel, C., & Larsen, L. (2017). *Indsatser der fremmer ældres mentale sundhed - et systematisk litteraturstudie af internationale undersøgelser*. Århus.
- Nørtoft, M. (2017). Ældre er mere tilfredse med livet end gennemsnittet af befolkningen. Retrieved May 7, 2018, from <https://www.dst.dk/da/Statistik/bagtal/2017/2017-29-09-Aeldre-er-mere-tilfredse-med-livet-end-gennemsnittet>
- Olshansky, S. J., Goldman, D. P., Zheng, Y., & Rowe, J. W. (2009). Aging in America in the twenty-first century: Demographic forecasts from the MacArthur foundation research network on an aging society. *The Milbank Quarterly*, 87(4), 842–862. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0009.2009.00581.x>
- Pedersen, E. A. (2018). Om projektet. Retrieved May 11, 2018, from <http://www.legpaaplejhjem.dk/om-projektet/>
- Pedersen, F. (2016a). Maden på mange plejehjem er »ganske enkelt for dårlig«. Retrieved June 19, 2018, from <https://www.b.dk/nationalt/maden-paa-mange-plejehjem-er-ganske-enkelt-for-daarlig>
- Pedersen, F. (2016b). Ramaskrig over ministers »hotel«-kritik af plejehjem. Retrieved July 19, 2018, from <https://www.b.dk/nationalt/ramaskrig-over-ministers-hotel-kritik-af-plejehjem>
- Portman, T. A. A., Bartlett, J. R., & Carlson, L. A. (2010). Relational theory and intergenerational connectedness: A qualitative study. *Adultspan Journal*, 9(2), 88–102. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0029.2010.tb00074.x>
- Reed, J. (2010). Appreciative inquiry and older people - finding the literature. *International Journal of Older People Nursing*, 5(4), 292–298. <https://doi.org/10.1111/j.1748-3743.2010.00250.x>
- Rostgaard, T., Brünner, R. N., & Fridberg, T. (2012). *Omsorg og livskvalitet i plejeboligen*.

København.

- Rowe, J., & Kahn, R. (1987). Human aging: Usual and Successful. *Science*, 237(4811), 143–149. <https://doi.org/10.1126/science.3299702>
- Rowe, J., & Kahn, R. (1997). Successful Aging. *The Gerontologist*, 37(4), 433–440.
- Sander, M., Oxlund, B., Jespersen, A., Krasnik, A., Mortensen, E. L., Westendorp, R. G. J., & Rasmussen, L. J. (2015). The challenges of human population ageing. *Age and Ageing*, 44(2), 185–187. <https://doi.org/10.1093/ageing/afu189>
- Seebohm, P., Barnes, J., Yasmeen, S., Langridge, M., & Moreton-Prichard, C. (2010). Using Appreciative Inquiry to promote choice for older people and their carers. *Mental Health and Social Inclusion*, 14(4), 13–21. <https://doi.org/10.5042/mhsi.2010.0618>
- Skovdal, M., & Cornish, F. (2015). *Qualitative Research for Development* (1. udgave). Rugby: Practical Action Publishing.
- Skropeta, C. M., Colvin, A., & Sladen, S. (2014). An evaluative study of the benefits of participating in intergenerational playgroups in aged care for older people. *BMC Geriatrics*, 14(109), 1–11.
- Spradley, J. (1979). *The Ethnographic Interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Stige, B., Malterud, K., & Midtgarden, T. (2009). Toward an agenda for evaluation of qualitative research. *Qualitative Health Research*, 19(10), 1504–1516. <https://doi.org/10.1177/1049732309348501>
- Sundheds- og Ældreministeriet. (2016). Bekendtgørelse om værdighedspolitikker for ældreplejen. Retrieved July 2, 2018, from <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=177824>
- Svensden, M., Sjöberg Brixval, C., & Holstein, B. E. (2012). *Sundhedsplejerskens vurdering af mors psykiske tilstand*. Statens Institut for Folkesundhed, SDU. København.
- Tam, T., Hewstone, M., Harwood, J., Voci, A., & Kenworthy, J. (2006). Intergroup contact and grandparent-grandchild communication: The effects of self-disclosure on implicit and explicit biases against older people. *Group Processes and Intergroup Relations*, 9(3), 413–429. <https://doi.org/10.1177/1368430206064642>
- The National Center for Biotechnology Information. (2018). PubMed. Retrieved May 11, 2018, from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>
- Tjørnhøj-Thomsen, T., & Whyte, S. R. (2012). Feltarbejde og deltagerobservation. In S. Vallgård & L. Koch (Eds.), *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (4. udgave, pp. 90–118). København: Munksgaard Danmark. <https://doi.org/10.1063/1.857816>
- Transport-, Bygnings- og Boligministeriet. (2017). Bekendtgørelse af lov om almene boliger m.v. Retrieved May 9, 2018, from <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=192386>
- United Nations. (2015). *World Population Ageing*. New York.

- Viscogliosi, C., Asselin, H., Basile, S., Couturier, Y., Drolet, M. J., Gagnon, D., ... Levasseur, M. (2017). A scoping review protocol on social participation of indigenous elders, intergenerational solidarity and their influence on individual and community wellness. *BMJ Open*, 7(5), e015931. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2017-015931>
- Ward, C. R. (1997). Evaluation of intergenerational programs. In S. Newman, C. R. Ward, T. B. Smith, J. O. Wilson, J. M. McCrea, G. Calhoun, & E. Kingson (Eds.), *Intergenerational programs: Past, present and future* (pp. 117–125). New York: Taylor & Francis.
- Warr, P., Butcher, V., & Robertson, I. (2004). Activity and psychological well-being in older people. *Aging & Mental Health*, 8(2), 172–183. <https://doi.org/10.1080/13607860410001649662>
- Williams, S., Renehan, E., Cramer, E., Lin, X., & Haralambous, B. (2012). ‘All in a day’s play’ – An intergenerational playgroup in a residential aged care facility. *International Journal of Play*, 1(3), 250–263. <https://doi.org/10.1080/21594937.2012.738870>
- World Health Organization. (1946). Constitution of The World Health Organization. Retrieved July 3, 2018, from <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/constitution-en.pdf?ua=1>
- World Health Organization. (2002). *Active Ageing: A Policy Framework*. Madrid.
- World Health Organization. (2007). *Global Age-friendly Cities: A Guide*. Genève.
- World Health Organization. (2015). *World Report on Ageing and Health*. Luxembourg.
- World Health Organization. (2017). *Age-friendly environments in Europe: A handbook of domains for policy action*. København.
- Young, Y., Frick, K. D., & Phelan, E. A. (2009). Can Successful Aging and Chronic Illness Coexist in the Same Individual? A Multidimensional Concept of Successful Aging. *Journal of the American Medical Directors Association*, 10(2), 87–92. <https://doi.org/10.1016/j.jamda.2008.11.003>
- Ældre Sagen. (2017). *Antal Ældre - 2017*. København.
- Ældrekommissionen. (2012). *Livskvalitet og selvbestemmelse på plejehjem*. København.

10. Bilagsoversigt

Bilag 1: Informationsbrev

Bilag 2: Observationsguide

Bilag 3: Interviewguide til plejehjemsbeboere

Bilag 4: Interviewguide til nybagte forældre

Bilag 5: Interviewguide til ansatte på plejehjem

Bilag 6: Interviewguide til initiativtager

Bilag 7: Retningslinjer for transskription

Bilag 8: Oversigt af tematisk netværksanalyse

Bilag 9: Samtykkeerklæring

Bilag 1: Informationsbrev

Forskellige perspektiver på Leg på Plejehjem

Her på Plejehjemmet [xx] har 'Leg på Plejehjem' været et ugentligt indslag i noget tid. Vi er i gang med at lave en undersøgelse om initiativet, og vil derfor gerne for at stille dig nogle spørgsmål omkring, hvad du får ud af at være med i Leg på plejehjem

Undersøgelsen er fortrolig

Interviewet vil blive båndoptaget med din godkendelse, men er kun tilgængeligt for forskerne i projektet. De oplysninger som fremkommer af interviewet behandles fortroligt, og projektet er underlagt tavshedspligt. Det er til enhver tid muligt for dig at forlade undersøgelsen.

Sådan deltager du

Hvis du gerne vil deltage i et interview, kan henvende dig til mig, mens jeg er tilstede på plejehjemmet. Jeg vil som regel være der de dage, hvor Leg på Plejehjem finder sted. Interviewet vil maksimalt tage 30 minutter, og kan foregå der, hvor du ønsker det.

Få mere at vide

Hvis du har lyst til at vide mere om undersøgelsen, så er du meget velkommen til at kontakte mig på telefonnummer 31 54 86 68 eller e-mail tfj621@alumni.ku.dk. Du kan læse mere om undersøgelsen på <http://sundaldring.ku.dk/samarbejde/engage--leg-paa-plejehjem/>. Overordnet ansvarlig for projektet er lektor Maria Kristiansen, e-mail: makk@sund.ku.dk.

Med venlig hilsen

Abirami Srivarathan

Specialestuderende i folkesundhedsvidenskab

Center for Sund Aldring, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet

Bilag 2: Observationsguide

Observationsguide. Leg på Plejehjem i Århus Kommune. Abirami Srivarathan.

Dato	Hvor: Rummet	Hvem: Deltagere	Hvad: Legestue
Hvornår finder legestuen sted (dato, tidspunkt)?	Hvor finder legestuerne sted? Hvilket lokale/lokalitet?	Hvem deltager i legestuerne? Hvordan ankommer deltagerne til legestuen?	Hvornår begynder legestuerne? Hvilke aktiviteter foregår der under legestuerne?
	Hvordan er rummet møbleret/deltagerne placeret i forhold til hinanden?	Hvordan bliver deltagerne modtaget?	Anvender de redskaber og legetøj?
	Er der plads nok, eller er der pladsmangel?	Hvilke grupperinger, opdelinger og positioner findes der?	Kender deltagerne til aktiviteterne?
	Hvilke lyde og lugte kan jeg fornemme?	Hvordan er stemingen iblandt (formel/uformel) deltagerne?	Er der indlagte pauser undervejs? Og hvad gør deltagerne i pauserne?
	Er lokalet indbydende?	Har deltagerne kendskab til hinanden i forvejen?	Hvordan bliver forældre, ansatte og plejehjemsbeboere inddraget undervejs?
	Bliver lokale brugt aktivt, eller er det blot en passiv lokation?	Hvad taler de om?	Hvilken respons kommer fra deltagerne undervejs?
	Hvordan har jeg fået adgang til legestuerne?	Hvilke interaktioner og konstellationer optræder blandt deltagerne?	Hvad sker der med deltagerne, når legestuerne slutter?

Bilag 3: Interviewguide til plejehjemsbeboere

Interviewguide. Plejehjemsbeboere i Leg på Plejehjem i Århus Kommune. Abirami Srivarathan.

Præsentation

Mit navn er Abirami, og jeg er specialestuderende i folkesundhedsvidenskab ved Københavns Universitet. Jeg kunne rigtig godt tænke mig at høre om dine oplevelser og erfaringer med initiativet, Leg på Plejehjem. Derfor vil jeg gerne stille dig nogle spørgsmål, som er rettede mod initiativet.

Tidsramme

Tidsrammen er omkring 30 minutter.

Sikring af anonymitet

Alle oplysninger som fremkommer af interviewet behandles fortroligt. Du vil selvfølgelig ikke blive citeret med navn i undersøgelsen, og du kan til enhver tid trække dine udtalelser tilbage.

Optagelse

Jeg vil spørge dig om, du har noget imod, at jeg båndoptager interviewet. Det vil gøre mit efterfølgende arbejde meget nemmere. Så snart undersøgelsen er afsluttet, vil samtalen blive slettet.

Baggrundsspørgsmål

[Her først vil jeg spørge dig om lidt generel information]

1. Hvad hedder du?
2. Hvilket år er du født?
3. Har du altid boet her i Århus?

Livet på plejehjem

[De næste spørgsmål handler om din hverdag her på plejehjemmet]

4. Hvor længe har du boet på plejehjem?
5. Kan du fortælle mig lidt om, hvordan du synes det er at bo her?
6. Deltager du i nogle aktiviteter her på plejehjemmet? I så fald hvilke?

Leg på Plejehjem

[De følgende spørgsmål handler om initiativet Leg på Plejehjem]

7. Hvor længe har du deltaget i Leg på Plejehjem?
8. Kan du fortælle mig lidt om de positive ting ved Leg på Plejehjem?
9. Kan du fortælle mig lidt om de knap så positive ting ved Leg på Plejehjem?
10. Må jeg høre lidt om, hvad du taler med de nybagte forældre om, når I mødes?
11. Hvad synes du, at du kan bidrage med til forældrene, som deltager i Leg på Plejehjem?
12. Vil du anbefale Leg på Plejehjem til andre beboere her på plejehjemmet?

Jeg vil gerne takke dig for dine svar, og fordi du ville bruge noget tid sammen med mig. Jeg vil høre om, du gerne vil fortælle mig noget her til sidst, som du synes, jeg har glemt at spørge dig om.

Bilag 4: Interviewguide til nybagte forældre

Interviewguide. Nybagte forældre i Leg på Plejehjem i Århus Kommune. Abirami Srivarathan.

Præsentation

Mit navn er Abirami, og jeg er specialestuderende i folkesundhedsvidenskab ved Københavns Universitet. Jeg vil gerne tale med dig om initiativet Leg på Plejehjem, som foregår på 10 plejehjem her i Århus Kommune. Mere specifikt kunne jeg rigtig godt tænke mig at høre om dine oplevelser og erfaringer med initiativet, Leg på Plejehjem.

Tidsramme

Tidsrammen er omkring 30 minutter.

Sikring af anonymitet

Alle oplysninger som fremkommer af interviewet behandles fortroligt. Du vil selvfølgelig ikke blive citeret med navn i undersøgelsen, og du kan til enhver tid trække dine udtalelser tilbage.

Optagelse

Jeg vil spørge dig om, du har noget imod, at jeg båndoptager interviewet. Det vil gøre mit efterfølgende arbejde meget nemmere. Så snart undersøgelsen er afsluttet, vil samtalen blive slettet.

Baggrundsspørgsmål

[Her først vil jeg spørge dig om noget generel information]

1. Hvad hedder du?

2. Hvad hedder dit barn?
3. I hvilken bydel bor du i her i Århus?
4. Er du gift, samlevende eller single?
5. Hvor mange børn har du?
6. Hvor længe har du været på barsel?

Leg på Plejehjem

[De følgende spørgsmål handler om initiativet Leg på Plejehjem]

Rammen for Leg på Plejehjem

7. Hvordan hørte du om Leg på Plejehjem?
8. Hvad var din umiddelbare reaktion, da du hørte om initiativet?
9. Hvor længe har du deltaget i Leg på Plejehjem?
10. Kommer du her alene med dit barn eller har du din mand/kæreste/barnets far med?
11. Kan du fortælle mig lidt om de positive ting ved Leg på Plejehjem?
12. Kan du fortælle mig lidt om de knap så positive ting ved Leg på Plejehjem?
13. Er der nogle udfordringer ved initiativet, som gør det svært at deltage?
14. Hvis nu der skulle forbedres noget ved Leg på Plejehjem, hvad ville det så være?

Refleksioner om Leg på Plejehjem

15. Kan du fortælle mig lidt om, hvad du føler, at du kan bidrage med til initiativet?
16. Har du gjort dig nogle tanker om, hvad Leg på Plejehjem har gjort for dig og din partner her under din barsel?
17. Kan du fortælle mig lidt om, hvordan det har været for dig og din partner at møde plejhjemsbeboerne?
18. Må jeg høre lidt om, hvad du taler med plejhjemsbeboerne om, når I mødes?
19. Kan du fortælle mig lidt om, hvorvidt mødet med plejhjemsbeboerne har givet dig noget, som du kan tænke over under din barsel og generelt i din hverdag?
20. Må jeg høre lidt omkring, hvad du synes om, at man åbner plejhjemmet op for lokalsamfundet?
21. Vil du anbefale Leg på Plejehjem til andre i din omgangskreds, som er på barsel?

Jeg vil spørge dig, om jeg må kontakte dig, hvis vi får yderligere spørgsmål?

Har du kontakt til andre nybagte forældre, som deltager her i Leg på Plejehjem, og som kunne have lyst og tid til et interview?

Jeg vil gerne takke dig for dine svar, og fordi du ville bruge noget tid sammen med mig. Jeg vil høre om, du gerne vil fortælle mig noget her til sidst, som du synes, jeg har glemt at spørge dig om.

Bilag 5: Interviewguide til ansatte på plejehjem

Interviewguide. Ansatte på plejehjem i Leg på Plejehjem i Århus Kommune, Abirami Srivarathan.

Præsentation

Mit navn er Abirami, og jeg er specialestuderende i folkesundhedsvidenskab ved Københavns Universitet. Jeg vil gerne tale med dig om initiativet Leg på Plejehjem, som foregår på 10 plejehjem her i Århus Kommune. Vi har behov for indsigt i overordnet oplevelse af denne slags initiativer med fokuspunkter som relevans, meningsfuldhed, gennemførlighed- praktiske, logistiske forhold i din arbejdskontekst, samt muligheder for forbedringer (selve initiativet men også borgergruppen, rekruttering, implementering).

Tidsramme

Tidsrammen er omkring 30 minutter.

Sikring af anonymitet

Alle oplysninger som fremkommer af interviewet behandles fortroligt. Du vil selvfølgelig ikke blive citeret med navn i undersøgelsen, og du kan til enhver tid trække dine udtalelser tilbage.

Optagelse

Jeg vil spørge dig om, du har noget imod, at jeg båndoptager interviewet. Det vil gøre mit efterfølgende arbejde meget nemmere. Så snart undersøgelsen er afsluttet, vil samtalen blive slettet.

Baggrundsspørgsmål

[Her først vil jeg spørge dig om noget generel information]

1. Hvad hedder du?

2. Hvad er din tilknytning til plejehjemmet?
3. Hvor længe har du været ansat på dette plejehjem?

Leg på Plejehjem

[De følgende spørgsmål handler om konkret forhold ved Leg på Plejehjem]

Indledningsvist

4. Kan du fortælle mig lidt om, hvordan du overordnet set har oplevet forløbet med at implementere initiativet i din dagligdag?
5. Var du involveret i udviklingen af projektet i opstartsfasen?
 - a. Hvordan?
6. Oplever du, at initiativet er relevant? (Begrund dette svar)
7. Giver initiativet mening? (Begrund dette svar)
 - a. For hvem?
8. Hvad er din primære forventning til udbytte af initiativet – beboere, småbørnsforældre, medarbejdere og dig?

Erfaringer fra initiativet: beboere

9. Hvordan har beboere/ pårørende reageret på initiativet om Leg på Plejehjem?
10. Hvem kan/vil tage imod tilbuddet af plejehjemsbeboerne?
11. Hvem kan/vil ikke imod tilbuddet af plejehjemsbeboerne?
12. Hvad kræver det at kunne deltage i Leg på Plejehjem?

Muligheder og potentiale i initiativet

13. Føler du, at dette initiativ bliver gennemført på bedst mulig vis?
14. Bliver potentialet i initiativet realiseret?
 - a. Hvorfor/hvorfor ikke?

Relationer på tværs

15. Hvordan fungerer kontakten og samarbejdet med de involverede aktører i initiativet?
16. Oplever du enighed i mål for initiativet, fokus, indhold og opfølgning?

Forbedringer

17. Hvis du skulle ændre initiativet på baggrund af de erfaringer, du har gjort dig indtil nu, hvad ville du så gerne ændre på?
18. Oplever du, at du kan integrere dette initiativet i dit arbejde?
 - a. Hvorfor/hvorfor ikke?

Jeg vil gerne takke dig for dine svar, og fordi du ville bruge noget tid sammen med mig. Jeg vil høre om, du gerne vil fortælle mig noget her til sidst, som du synes, jeg har glemmt at spørge dig om.

Bilag 6: Interviewguide til initiativtager

Interviewguide. Initiativtager bag Leg på Plejehjem i Århus Kommune. Maria Kristiansen & Abirami Srivarathan.

Præsentation

Vi er i gang med et interventionsprojekt, som hedder ENGANGE. Vi vil derfor gerne tale med dig om initiativet Leg på Plejehjem. Vi har behov for indsigt i overordnet oplevelse af denne slags initiativer med fokuspunkter som relevans, meningsfuldhed, gennemførlighed- praktiske, logistiske forhold i din arbejdskontekst, samt muligheder for forbedringer (selve initiativet men også borgergruppen, rekruttering, implementering).

Tidsramme

Tidsrammen er omkring 1 time.

Sikring af anonymitet

Alle oplysninger som fremkommer af interviewet behandles fortroligt. Du vil selvfølgelig ikke blive citeret med navn i undersøgelsen, og du kan til enhver tid trække dine udtalelser tilbage.

Optagelse

Vi vil spørge dig om, du har noget imod, at vi båndoptager interviewet. Det vil gøre vores efterfølgende arbejde meget nemmere. Så snart undersøgelsen er afsluttet, vil samtalen blive slettet.

Baggrundsspørgsmål

[Her først vil vi spørge dig om noget generel information]

1. Hvad hedder du?

2. Kan du fortælle os lidt om din uddannelsesmæssige baggrund?
3. Hvad er din tilknytning til initiativet?

Leg på Plejehjem

[De følgende spørgsmål handler om konkret forhold ved Leg på Plejehjem]

Indledningsvist

4. Vil du fortælle os lidt om, hvordan du kom på denne idé med Leg på Plejehjem?
5. Kan du fortælle os lidt om, hvordan du overordnet set har oplevet forløbet med at implementere initiativet i din dagligdag?
6. Kan du beskrive projektet i opstartsfasen?
7. Kan du beskrivelse udviklingen af projektet indtil nu?
8. Har det været ændringer i initiativet? Hvis ja, hvilke?

Udbytte af initiativet

9. Hvad er din primære forventning til udbytte af at deltage i Leg på Plejehjem både på plejehjemsbeboerne og forældrene på barsel?
10. Hvilke slags relationer forventer du, at initiativet kan være med til at skabe?
11. Kan du fortælle lidt om, hvilken indflydelse initiativer som dette kan have på deltagernes livskvalitet?
12. Tror du, at forældrene på barsel i Leg på Plejehjem har fået nye perspektiver på alderdom?

Erfaringer fra initiativet: beboere

13. Hvordan har beboere/ pårørende reageret på initiativet om Leg på Plejehjem?
14. Hvem kan/vil tage imod tilbuddet af plejehjemsbeboerne?
15. Hvem kan/vil ikke imod tilbuddet af plejehjemsbeboerne?
16. Hvad kræver det at kunne deltage i Leg på Plejehjem?

Muligheder og potentiale i initiativet

17. Føler du, at dette initiativ bliver gennemført på bedst mulig vis?
18. Bliver potentialet i initiativet realiseret?

a. Hvorfor/hvorfor ikke?

19. Føler du, at du har de rette kompetencer til at indgå i denne slags indsatser – skabe møder mellem ældre, småbørnsforældre og babyer?
20. Hvilke kompetencer vil du eventuelt gerne have styrket?
21. Føler du, at plejehjemspersonalet og rytmiklæreren har de rette kompetencer til at indgå i denne slags indsatser – skabe møder mellem ældre, småbørnsforældre og babyer?
22. Hvilke kompetencer kunne denne gruppe eventuelt have gavn af blive styrket?

Relationer på tværs

23. Kan du beskrive de forskellige samarbejdspartnere, der har været involveret i initiativet – plejehjemmene, rytmiklærere, musikskole og Århus Kommune?
24. Hvordan fungerer kontakten og samarbejdet med de involverede aktører i initiativet?
25. Oplever du enighed i mål for initiativet, fokus, indhold og opfølgning?

Lokalsamfund og plejehjemmet

26. Hvordan kan lokalsamfund involveres i ellers mere afgrænsede rammer som plejehjem?

Forbedringer

27. Hvis du skulle ændre initiativet på baggrund af de erfaringer, du har gjort dig indtil nu, hvad ville du så gerne ændre på?

Vi vil gerne takke dig for dine svar, og fordi du ville bruge noget tid sammen med os. Vi vil høre om, du gerne vil fortælle os noget her til sidst, som du synes, vi har glemt at spørge dig om.

Bilag 7: Retningslinjer for transskription

Transskriptionen af interviewene er udarbejdet ud fra følgende retningslinjer:

- Pauser og affektive udtryk samt hændelser som for eksempel grin og grødet stemme samt kropssprog skal udskrives, hvor det er relevant for forståelsen.
- I de tilfælde hvor informanterne har lagt tryk på et ord er dette blevet markeret med *kursiv*.
- Navne og steder anonymiseres med [xx].
- Hvis der er steder, hvor talen er utydelig, markeres det med (?), for at gøre opmærksom på risikoen for eventuelle misforståelser i det videre analysearbejde.
- Små pauser skrives som [kort pause], hvor større pauser markeres med [lang pause].
- [...] angiver at der er udeladt enkelte dele fra den oprindelige udtalelse i citatet.

Bilag 8: Oversigt af tematisk netværksanalyse

Globale temaer	Organiserende temaer	Basis temaer (koder)	Illustrative dele fra empirisk materiale
Bevæggrunde for deltagelse	En aktivitet i hverdagslivet	En følelse af at have meget tid	”Jeg har været på barsel siden første august, fordi jeg blev sygemeldt. Jeg fik hende her [datter] i oktober, så min barsel gik allerede i gang første august, så det er jo <i>lang</i> tid. Jeg skal så tilbage der de første skoledage i det nye skoleår, og det er sådan midt i august, så jeg har stadigvæk ret god tid tilbage. Så ja. Jeg har jo også tid nu. Jeg har <i>virkelig</i> god tid nu.” (Maiken, nybagt forælder)
		En mulighed for at socialisere	”Jeg kommer ud af min barselsboble derhjemme, og bliver luftet [smiler]. Jeg får set andre mennesker, får talt med voksne, vi får danset og sunget. Vi går ikke til andre ting, som så mange andre gør, og bliver stressede af det. Det er ligesom det her, vi gør. Det her er vores ting. Så når vi ikke kan komme til det, så er det også lidt træls, fordi at det ligesom er den eneste ting.” (Simone, nybagt forælder)
	At bygge bro mellem generationer	Berøringsangst over for ældre	”Jeg synes, at det er lidt en tendens i vores samfund, at vi er lidt berøringsangste overfor ældre mennesker, som jo er helt vildt ærgerligt, men at det kan godt være lidt skræmmende at være sammen med dem. Det er jo bare min teori [smiler].” (Signe, nybagt forælder)
		Legestuer som bindeled	”Jeg synes, det er en genial idé. Altså, fordi jeg synes, at den der bygge bro mellem ældre på plejehjem og helt små børn, er super god idé især, fordi at mange små børn har ikke så meget kontakt med de helt ældre. Hvis de så har det, er det nogen, man besøger på plejehjem, og så keder de sig, og så tager man hjem igen, fordi der er ikke så meget at lave. Hvor her bliver der ligesom sat nogen rammer for, at alle kan være med, og alle får glæde af hinanden. Og så bliver de der ældre ikke noget farligt, og hvis man er syg, og ens arm den ikke virker, eller ja hvis man er halvsides lammet, så bliver det ikke så farligt, når man får kendskab til det.” (Maja, forælder)

Globale temaer	Organiserende temaer	Basis temaer (koder)	Illustrative dele fra empirisk materiale
	Social ansvarlighed	En mulighed for at sige tak	”Når vi synger sammen til legestuerne, giver vi noget <i>helt</i> fundamentalt til vores ældre, som vi gerne vil sige tak til for, at de har gået vejen før os” (Iben, ansat)
		Altruisme	”Altså, man kan jo godt kalde det en form for frivillig arbejde [smiler], at komme her med sit barn og se, at der er glæde i øjnene på mange af de gamle. Jeg har også selv nogle gamle i familien, og de er jo også vilde med børnebørnene, så det er jo fedt, at man kan glæde nogle gamle, der måske ikke selv har noget familie lige i nærheden.” (Sofie, nybagt forælder)
		Alderssegregering	”Mine egne børnebørn oplever jeg ikke sådan, som de små, der er her om fredagen. Dem jeg oplever jeg mere samvær med end mine egne. De bor jo langt væk herfra. Så ja mine børnebørn. Der er jo ikke sådan nogen, der render til en hver dag. De skal køre, og de skal have fri for arbejde og sådan noget.” (Jens, plejehjemsbeboer)
		Solidaritet	”I mit hjemland er vi <i>meget</i> mere omkring de ældre ja. Altså, der passer man de ældre i familien [...]. Så jeg synes godt, at legestuerne måske giver et bedre sammenhold, at vi alle sammen hjælper hinanden på en eller anden måde. Det handler om solidaritet, og at man kan glæde fra helt de små til de ældre, så jeg synes bare, det er virkelig godt.” (Zainab, nybagt forælder)
Den oplevede indflydelse på trivsel	Interaktion på tværs af generationer	Børns umiddelbarhed	”Børnene ser ikke på os som sådan nogen mærkværdigheder. De leger jo bare [...]. Børn, de er jo et ubeskrevet blad. I hvad for en alder de nu er. De er bare, som de er. De stiller sig ikke an. Nu skal jeg se pæn ud, for nu skal de se på mig. Det gør de jo ikke. De braser bare afsted [griner].” (Esther, plejehjemsbeboer)
		Beretninger fra legestuerne	”Legestuerne er lige noget for mig, fordi jeg <i>elsker</i> børn. Det er det bedste for mig, når jeg får den kontakt med en baby, som virkelig styrter hen imod mig, fordi vedkommende, altså barnet kan se mig [...]. Jeg føler en varme og en intensitet. Jamen, det er bare en dejlig følelse af tilstedeværelse, og jeg griner bagefter over nogle ting, der er sket nede til legestuerne og sådan noget.” (Dagmar, plejehjemsbeboer)

Globale temaer	Organiserende temaer	Basis temaer (koder)	Illustrative dele fra empirisk materiale
		Det er som magi	”Jeg synes nemlig, at konceptet er vildt godt. Altså, det kan noget magisk. Jeg har kun hænderne helt op over hovedet.” (Amalie, ansat)
	Refleksioner om udbytte af legestuer	Et indblik i hinandens liv	”Jeg tænker, at vi komme med en eller anden energi, som beboerne måske kan mangle, og jamen også som samtalepartner, altså måske vi kan give dem nogen emner, som de ikke har talt om i sindssygt lang tid lige så vel, som jeg ikke har talt om gamle dage i lang tid. Altså, det kan da være, at Carsten og Yrsa kommer hver gang, og at de på en måde også kan følge med i vores hverdag, og jeg kan følge med i deres hverdag, og høre om deres liv og deres livshistorier.” (Maiken, nybagt forædler)
		Stemningsbeskrivelser	”Jamen, børn er jo så sjove, fordi det er bare børn ikke også [...]. Og så for eksempel vi havde jo en lille en ikke også, han havde samlet sig noget legetøj, og så bagefter så trak han det ind under ind henne ved stolen under bordet der, og så skyndte han sig og gemme det, som han havde samlet sammen, det skyndte han og gemme under stolen [griner]. Og det synes jeg, det var sjovt. Og så er der nogen, de hopper og de hopper jo, og så har vi sådan et rør, de skal gå igennem. Og det er sjovt, og nogen af dem tør slet ikke, og så andre der de hvis de har prøvet en gang, så skal de prøve mange gange. Så det synes jeg også er en god idé.” (Ole, plejehjemsbeboer)
		Sang og rytmik som et middel	”For det første så er sang og musik jo svingninger, og svingninger det gør noget ved os som mennesker. Og når man skaber musik sammen, så svinger vi pludselig sammen. Og når vi gør det på tværs af generationer, så opstår der fællesskaber på dybere planer, og det fællesskab det har vi brug for som mennesker ligesom vi har brug for at blive rørt ved og blive set. Så det der fællesskabs, altså det der fællesskabs-noget der, det er noget vi alle sammen kan læne os tilbage i, og det kommer for eksempel, når det er sådan, at vi synger. Når vi synger: Jeg en gård mig bygge vil [synger].

Globale temaer	Organiserende temaer	Basis temaer (koder)	Illustrative dele fra empirisk materiale
			Og vi ikke gør den for hurtigt, hvis vi gør den for hurtigt, så sker det ikke. Men hvis vi gør den ligeså langsomt og: Vi så kommer til sidste vers [synger], og vi alle sammen har glemt, hvem vi er, og vi synger bare. Lige der, der opstår det bagved det hele, at vi kan læne os tilbage i hinandens energi, og det har vi sindssygt meget brug for i den her verden her.” (Iben, ansat)
		Det er en win-win situation	”Jeg får både kontakt med de andre mødre, der kommer, som har lidt den samme interesse som mig i forhold til at komme her med sit barn, men også de ældre de har da super meget at komme med. Så det tænker jeg da er win-win for alle parter [smiler].” (Marte, nybagt forælder)
Nye positioner og handlemuligheder	Forestillinger om livet på plejehjem	Stereotyper og fordomme	”Jeg håber ikke, at jeg skal på plejehjem [griner]. Sådan har det altid været. Jeg håber bare, at jeg kan bo hjemme indtil. Jeg synes, at det er trist at komme på et plejehjem. Jeg tænker, at det må være meget ensomt at være her. Jeg synes bare, at man har hørt nogle skrækhistorier om plejehjem om, at de bare sidder, og der ikke rigtig sker noget. Altså, man sådan har hørt, at der ikke sker særlig meget.” (Sofie, nybagt forælder)
	Åbne plejehjemmet op for lokalsamfund	Plejehjem er offentligt tilgængelige	”I forhold til tanker omkring institutionen, plejehjemmet, der er jeg også blevet mere bevidst omkring, at det er offentligt. Det ikke er en eller anden privat bygning, hvor der er nogen, der passer de ældre, og så passer de egentlig lidt sig selv som institution, men det jo er åbent. Man er velkommen til at komme ind [smiler], og bruge den her café, der er her på plejehjemmet [...]. Det ville jeg da ønske, at der var en større åbenhed omkring, at de lokaler der nu er offentligt tilgængelige på et plejehjem, at man benyttede dem til andre ting. Det synes jeg, at legestuerne har været med til at bryde, og jeg tror også, at det er med til at give en bevidsthed omkring, at man må gerne komme ind, og det er offentligt. Beboerne bor i deres lejligheder, og det er selvfølgelig privat, men ellers så er det offentligt.” (Signe, nybagt forælder)

Globale temaer	Organiserende temaer	Basis temaer (koder)	Illustrative dele fra empirisk materiale
		Interaktioner der rækker ud over	<i>Legestuen på dette plejehjem foregår i en dagligstue, hvor der både er et køkkenalrum med spiseplads til omkring 10 personer, en tv-stue med sofaarrangement med tilhørende sofa borde, der matcher sofaernes grå farvetone. Der er en meget dæmpet belysning i sofaområdet, og jeg har en fornemmelse af, at plejehjemmet er ved at vågne i netop de minutter, som jeg sidder i sofaarrangementet. En nybagt mor kommer ind i dagligstuen, og kører barnevognen hen i et hjørne. Jeg er overrasket over, at hun er her så tidligt, for der er en time til, at legestuerne begynder. Hun tager sit overtøj af, og efterfølgende tager hun sin søn op af barnevognen. Hun går bestemt og vant hen mod spisebordet, hvor tre kvindelige beboere sidder over deres morgenmad. Hun hilser på en af beboerne, som hun er på fornavn med, og placerer sin søn i favnen hos beboeren, mens hun formodentligt leder efter en sutteflaske i sin pusletaske. Den nybagte mor spørger beboeren ind til, hvad hun får til morgenmad, og fisker en sutteflaske frem op af pusletasken. (Uddrag fra feltnoter)</i>
	At få øjnene op for plejehjemsbeboernes livserfaring	En moderlig omsorg	<i>”Børn er jo, som de er altså. Man har jo selv, altså jeg har jo selv haft tre børn, så jeg ved da godt, hvordan de er [smiler].” (Ella, plejehjemsbeboer)</i>
		En ny faglighed genopstår	<i>”Og sådan en beboer som Birgit der, som er tidligere pædagog, det er jo hele hendes faglighed, der bliver sat i spil igen altså. Hun kan jo huske en masse ting ved at være sammen med børn, og hun har jo egentlig også nogen fantastiske evner sammen med de her unger på hendes egen lille vis. Så jeg er jo også pædagog, og det trækker vi rigtig meget på, at vi to vi er jo pædagoger [...]. Der er jo vildt mange dejlige ting i det. Altså, så der er også noget reminiscens i det, og det er der også for nogen af de beboere, der fortæller om ting, hvad de selv har gjort med deres børn, og hvad de gjorde, da de selv var børn, fordi der er de her børn til stede, så det fremkalder en masse dejlige minder og gode ting, så det har stor betydning.” (Amalie, ansat)</i>

Globale temaer	Organiserende temaer	Basis temaer (koder)	Illustrative dele empirisk materiale
		At genopdage hinanden	”Jeg synes bare, at nogen gange glemmer vi de ældre lidt. Alle de der erfaringer de har. Det er som om, at de bliver lidt glemt, og alle deres erfaringer bliver negligeret i forhold til gamle dage, så trak man jo meget på de ældre, altså især med gode råd om børneopdragelse og gode råd om alt det hjemlige, men det har man ikke det samme behov for nu, fordi vi googler det jo bare. Så det vi glemmer lidt, at de også gemmer på en masse gode ting. Og jeg tænker, at initiativer som der her kan være med til at genopdage hinanden.” (Gudrun, nybagt forælder)
		At facilitere mødet	”Jeg prøvede ligesom at få frem med den ældre, at det var hende, der sang sangen først, og der var ro til, at hun kunne skabe det, så hun mærker, at hun er vigtig, og så hun mærker, at hun pludselig er bidragende ind i et fællesskab, for det vi skal tænke på med de gamle, det er, at de er jo stået af. Det er dem, der får pleje. Det er dem, der hele tiden er passive. Det er dem, der hele tiden er modtagende, og når ligegyldigt hvor demente de er, når de giver ind i det fællesskab der, så får vi bare kæmpe meget kvalitet ud af det, og det er de små lommer, jeg synes, at vi skal være rigtig gode til i det felt og facilitere.” (Iben, ansat)

Bilag 9: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg giver hermed mit samtykke til at deltage i et interview omhandlende Leg på plejehjem.

Interviewet foretages i forbindelse med et forskningsprojekt, og udarbejdes af specialestuderende Abirami Srivarathan og lektor Maria Kristiansen, Center for Sund Aldring (CESA), Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet i perioden februar til april 2018.

Jeg er mundtligt og skriftligt informeret om, at projekts tilknyttede forskere er underlagt tavshedspligt, og at alle oplysninger og udtalelser vil blive behandlet fortroligt og i anonymiseret form.

Jeg er indforstået med, at jeg til enhver tid kan forlade undersøgelsen.

Dato

Underskrift

Få mere at vide om undersøgelsen

Hvis du vil vide mere om undersøgelsen, eller har nogle spørgsmål, er du meget velkommen til at kontakte Abirami Srivarathan på telefonnummer 31 54 86 68 eller e-mail tfj621@alumni.ku.dk.